

Joonas Sotaniemi
Markku Mattila

Olen palannut kotiseudulle jäädäkseni

Seinäjoen ja Vaasan
muuttoliikkeet

Siirtolaisuusinstituutti

Aluekeskuksen
tutkimuksia nro 6

Siirtolaisuusinstituutin Pohjanmaan aluekeskuksen tutkimuksia nro 6

Joonas Sotaniemi ja Markku Mattila

”Olen palannut kotiseudulle jäädäkseni”

**Seinäjoen ja Vaasan
muuttoliikkeet**

**Siirtolaisuusinstituutin
Pohjanmaan aluekeskuksen
tutkimuksia nro 6**

Siirtolaisuusinstituutin Pohjanmaan aluekeskuksen tutkimuksia nro 6

Copyright © Kirjoittajat & Siirtolaisuusinstituutti

Julkaisija:
Siirtolaisuusinstituutti
Eerikinkatu 34, 20100 Turku
<http://www.siirtolaisuusinstituutti.fi>

Kirjan taitto ja kannen design: Jouni Korkiasaari
Kansikuva: Seinäjoen kaupungin Mediapankki, kuvaaja Tytti Olkkonen

ISBN 978-952-5889-54-3
ISBN 978-952-5889-55-0 (verkkoversio)
ISSN 1455-5042

Kirjapaino:
Painosalama Oy, Turku 2013

Esipuhe

Eteläinen Pohjanmaa, vanhan Vaasan läänin keskusalue, joka nykyisin koostuu Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan maakunnista, on vanhaa Suomen ydintä. Sen väestöllisiä suhteita on hyvin pitkään leimannut liikkuvuus, muuttoliike.

Eteläisen Pohjanmaan nykyinen asema muuttoliikkeessä rakentuu vahvasti kahden naapurikaupungin, Vaasan ja Seinäjoen, vetovoimaisuudelle. Vaikka tämän laatuista kaksoiskaupunkimaisia asetelmia on maassamme muitakin – esimerkiksi Pori–Rauma tai Kotka–Kouvola – on eteläisen Pohjanmaan asetelma silti vahvasti omanlaisensa. Siihen liittyy paljon sellaisia seikkoja – vanha kaupunki–nuori kaupunki, kaupunki–maaseutu, ruotsin kieli–suomen kieli, merellisyys–sisämaisuus – joiden eteläpohjalainen yhdistelmä on ainoalaatuinen. Tämä tekee eteläisestä Pohjanmaasta mielenkiintoisen tutkimuskohteen.

Vaasan ja Seinäjoen keskinäinen asetelma sisältää myös 'kilpailullista jännitettä'. Näin siitä huolimatta, että asiasta suoraan kysyttäessä sitä ei juurikaan tunnusteta olevan olemassa. Ulkopuolelta katsoen – tämän tutkimusraportin kirjoittajat ovat kotoisin Oulusta ja Tampereelta (alunperin Hämeenlinnasta) – tällainen asetelma vanhan hallintokaupungin (Vaasa) ja nuoremman 'nousukaanan' (Seinäjoki) välillä on selvästi olemassa. Jännite sinänsä ei ole huono asia. Se voi myös johtaa kummallekin kaupungille terveeseen 'sparraukseen', omien vahvuuksien ja heikkouksien tunnistamiseen ja niiden suhteuttamiseen naapurin vastaaviin piirteisiin. Kilpailu voi johtaa myös yhteistyöhön, jossa molemmat hyötyvät menettämättä ominaispiirteitään tai sisintä olemustaan. Esimerkkinä tämän tapaisesta asetelmasta voidaan mainita vaikkapa Kööpenhamina–Malmö -alue.

Tutkimuksessa on selvitetty Vaasan ja Seinäjoen kaupunkien ja vähäisemmässä määrin myös seutukuntien asemaa maan sisäisessä muuttoliikkeessä, siis tulomuuton kohteena ja lähtömuuton alueena, vuosina 2007–2011 tapahtuneiden muuttojen valossa. Tutkimuksessa on myös pyritty tunkeutumaan tavanomaisesti tarkastelussa olevan makrotason ilmiöiden 'taakse': haluamme tietoa muuttavien ihmisten kokemuksista, ajatuksista, päätöksistä ja näkemyksistä. Muuttoliike ei koostu numeroista, vaan muuttoliikettä kuvaavat numerot rakentuvat ihmisistä, heidän valinnoistaan ja päätöksistään. Siksi ruohonjuuritason tarkastelu on

tärkeää. Ihmisten ajatuksiin, valintoihin ja toimintaan on koetettu päästä kiinni perin pohjaisella kyselylomakkeella sekä haastatteluilla.

Eräs keskeinen tavoite on tarkastella myös tutkimusalueista vallitsevia mielikuvia ja kartoittaa niiden vetovoimaa sekä sen käänköpuolta, työntövoimaa. Tältä pohjalta on mahdollista laatia suosituksia siitä, miten kaupunkien pitäisi toimia, jos ne haluavat säilyttää vetovoimaisuuttaan muuttajien silmissä tai jopa lisätä sitä. Vetovoimaan ja työntövoimaan liittyvät tulokset sekä toimenpide-ehdotukset on koottu tutkimuksen viimeiseen lukuun.

Jatkossa olisi kiinnostavaa tehdä tähän tutkimukseen osallistuneille muuttajille seurantatutkimus. Esimerkiksi kymmenen vuoden kuluttua voitaisiin tutkia, mikä on heidän sen hetkinen asuinpaikkansa, ansiotasonsa sekä työ- ja elämäntilanteensa. Näin voitaisiin saada pidemmän aikavälin pitkittäisleikkaustietoa muuttovirtojen suunnista, niihin vaikuttavista tekijöistä ja niiden hallinnasta. Tässä työssä kehiteltyä tutkimusmallia voidaan soveltaa muuallekin. Aihepiirin tutkimustuloksia voivat kuntien ohella hyödyntää etenkin työvoima-, koulutus- ja yhteiskuntasuunnittelun toimijat.

Tutkimusta tehtäessä päävastuun toteuttamisesta on kantanut Joonas Sotaniemi. Hän työsti kyselylomakkeen, analysoi aineiston tilastollisesti, teki haastattelut ja niihin liittyvät tarkastelut. Avustavia tehtäviä, kuten postitusta, materiaalin siirtämistä tilasto-ohjelmaan ja haastattelujen litterointia, tekivät myös aluekeskuksen työntekijät, ennen kaikkea Jari Kallio ja Marketta Laakso.

Tutkimuksessa ovat olleet yhteistyökumppaneina Seinäjoen ja Vaasan kaupungit. Tutkimusta ovat rahoittaneet Suomen Kulttuurirahaston Etelä-Pohjanmaan rahasto sekä Seinäjoen ja Vaasan kaupungit. Esitämme rahoittajillemme lämpimät kiitoksemme. Kiitoksen ansaitsevat myös tutkimukseen osallistuneet sekä kyselykaavakkeen täyttäjät että myöhemmin haastatteluun suostuneet muuttajat.

Seinäjoella ja Oulussa
Ruotsalaisuuden päivänä 6.11.2013

Markku Mattila ja Joonas Sotaniemi

Sisällys

Esipuhe	3
1. Johdanto	11
Muuttoliike tutkimuskohteena	11
Tutkimuksen tavoitteet	13
2. Tutkimuksen alueet, aineisto ja menetelmät	14
Kohdekaupunkien ja alueiden esittely	14
Tutkimusaineisto: postikysely ja haastattelut	25
Tiedon keruu, analysointi ja tutkimusetiikka	37
3. Muuttovirrat eteläisellä Pohjanmaalla	30
Kaupunkien ja alueiden väestönmuutokset	30
Seinäjoen ja Vaasan kaupunkien muuttovirrat	32
<i>Muuttoalueet</i>	32
<i>Muuttokerrat ja paluumuutto</i>	36
<i>Muuttajien ikä, sukupuoli ja äidinkieli</i>	37
<i>Etukäteistietämys muuton kohteesta ja muuttopäätöksen tekeminen</i>	40
<i>Muuttamisen motiivit</i>	43
Seutukuntien muuttovirrat	45
<i>Muuttoalueet</i>	45
<i>Muuttokerrat ja paluumuutto</i>	48
<i>Muuttajien ikä, sukupuoli ja äidinkieli</i>	49
<i>Etukäteistietämys muuton kohteesta ja muuttopäätöksen tekeminen</i>	50
<i>Muuttamisen motiivit</i>	52
Yhteenvedo	54
4. Elämisen keinot ja muuttoliike Seinäjoella ja Vaasassa	55
Koulutus	55
Pääasiallinen toiminta ja työ	58
Tulotaso	62
5. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien elämäntavat ja näkemykset	66
Asuminen ja asuinympäristö	66
<i>Asuinalueet</i>	66
<i>Asuntotyyppi</i>	68
<i>Näkemyksiä asunto-olojen parantamisesta</i>	72

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutus.....	76
<i>Siviilisääty, lapset ja huonekunnan koko</i>	76
<i>Kotoutuminen ja viihtyminen</i>	78
Palvelut, saavutettavuus ja liikkuvuus	81
<i>Tyytyväisyys palveluihin ja kunnan yleisiin toimintoihin</i>	81
<i>Palveluiden puutteet</i>	84
<i>Liikennejärjestelyt</i>	86
Suhtautuminen maahanmuuttajiin ja omat tulevaisuudennäkymät	90
<i>Suhtautuminen maahanmuuttajiin</i>	90
<i>Muuttajien näkemys tulevaisuudestaan</i>	94
6. Muuttoliikkeen veto- ja työntekijät Seinäjoella ja Vaasassa.....	98
Muuttoliike tutkimusalueiden ohjelmissa ja strategioissa	98
Harjoitettu aluepolitiikka vetovoimatekijöiden taustana	100
Miten veto- ja työntövoimat konkretisoituvat Seinäjoen ja Vaasan muuttoliikkeessä?	102
Muuttajien näkemykset kaupunkien ja alueiden tulevaisuudesta ja kehityksestä	106
7. Yhteenveto ja johtopäätökset	109
Muuttajien tyypittely	109
Tyypillinen muuttaja.....	110
Muuttoliike, kaupunkikehitys ja asuminen.....	113
Miten vetovoimaa voidaan parantaa?	115
Lähdeluettelo	118
Liitteet.....	124

Taulukkoluetelo

Taulukko 1.	Kaupunkien väestölliset tunnusluvut	15
Taulukko 2.	Seutukuntien tunnusluvut	19
Taulukko 3.	Maakuntien tunnusluvut	21
Taulukko 4.	Kaupunkien työllisten päätoimialat (% kaikista alan työpaikoista)	21
Taulukko 5.	Kaupunkien suurimmat työnantajat (2010)	22
Taulukko 6.	Aineisto 1 ja aineisto 2 sekä aineistoihin kuulumattomat vastanneet	26
Taulukko 7.	Kaupunkien tulo- ja lähtömuuttajien muuttoalueet maakunnittain (% vastaajista)	34
Taulukko 8.	Maakunta, jossa kaupunkien tulo- ja lähtömuuttajat olivat asuneet pisimpään elämästään (% vastaajista)	35
Taulukko 9.	Seinäjoen ja Vaasan muuttajien muuttokerrat kunnasta toiseen elämänsä aikana (% vastaajista)	36
Taulukko 10.	Ovatko Seinäjoen ja Vaasan muuttajat asuneet jo joskus aikaisemmin nykyisessä asuinkunnassa (% vastaajista)?	37
Taulukko 11.	Seinäjoelle ja Vaasaan muuttaneiden ikä- ja sukupuolijakauma tulo- ja lähtömuuton mukaan kaupungeittain (% vastaajista)	38
Taulukko 12.	Muuttajien äidinkieli kaupungeittain (% vastaajista)	38
Taulukko 13.	Seinäjoen ja Vaasan tulomuuttajien aikaisempi asuminen nykyisessä asuinkunnassa kotimaisten kielten suhteen (% vastaajista)	39
Taulukko 14.	Seinäjoen ja Vaasan muuttajien tietämys asuinkunnasta ennen sinne muuttoa (% vastaajista)	40
Taulukko 15.	Muuttopäätöksen tekeminen (viikkoa) Seinäjoen ja Vaasan muuttajien keskuudessa	42
Taulukko 16.	Olivatko Seinäjoen ja Vaasan muuttajat innostuneita muuttamaan nykyiseen asuinkuntaansa (% vastaajista)?	42
Taulukko 17.	Tulomuuton motiivit Seinäjoelle ja Vaasaan muutettaessa (% vastaajista)	43
Taulukko 18.	Lähtömuuton motiivit Seinäjoelta ja Vaasasta muutettaessa (% vastaajista)	44
Taulukko 19.	Seinäjoen ja Vaasan seutukuntien tulo- ja lähtömuuttajien muuttoalueet maakunnittain (% vastaajista)	46
Taulukko 20.	Maakunta, jossa Seinäjoen ja Vaasan seutukuntien tulo- ja lähtö- muuttajat ovat asuneet pisimpään elämästään (% vastaajista)	47

Taulukko 21. Seinäjoen ja Vaasan seutukuntien muuttajien muuttokerrat kunnasta toiseen elämänsä aikana (% vastaajista)	48
Taulukko 22. Ovatko Seinäjoen ja Vaasan seutukuntien muuttajat asuneet joskus aikaisemmin nykyisessä asuinkunnassa (% vastaajista)?	48
Taulukko 23. Seinäjoen ja Vaasan seutukuntien tulomuuttajien aikaisempi asuminen nykyisessä asuinkunnassa kotimaisten kielten suhteen (% vastaajista)	49
Taulukko 24. Seinäjoen ja Vaasan seutukuntien muuttajien ikä	49
Taulukko 25. Muuttajien äidinkieli seutukunnittain (% vastaajista)	50
Taulukko 26. Seinäjoen ja Vaasan seutukuntien muuttajien tietämys asuinkunnasta ennen sinne muuttoa (% vastaajista)	51
Taulukko 27. Muuttopäätöksen tekeminen (viikkoa) Seinäjoen ja Vaasan seutukuntien muuttajien keskuudessa	51
Taulukko 28. Olivatko Seinäjoen ja Vaasan seutukuntien muuttajat innostuneita muuttamaan nykyiseen asuinkuntaansa (% vastaajista)	51
Taulukko 29. Tulomuuton motiivit Seinäjoen ja Vaasan seutukuntaan muutettaessa (% vastaajista)	52
Taulukko 30. Lähtömuuton motiivit Seinäjoen ja Vaasan seutukunnasta muutettaessa (% vastaajista)	53
Taulukko 31. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien ja väestön koulutusaste (% vastaajista)	57
Taulukko 32. Oliko Seinäjoen ja Vaasan kaupungeissa riittävästi koulutusmahdollisuuksia kaupunkien muuttajien mielestä (% vastaajista)?	58
Taulukko 33. Seinäjoen ja Vaasan kaupunkien muuttajien pääasiallinen toiminta (% vastaajista)	58
Taulukko 34. Seinäjoen ja Vaasan työssäkäyvien muuttajien toimialaluokitus (% vastaajista)	59
Taulukko 35. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien ammatinvaihdos muuton yhteydessä (% vastaajista)	60
Taulukko 36. Vastaako Seinäjoen ja Vaasan muuttajien mielestä heidän koulutuksensa nykyistä työtä (% vastaajista)	61
Taulukko 37. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien henkilökohtainen nettotulo (€) vuodessa oman ilmoituksen mukaan	62
Taulukko 38. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien koulutus ja tuloluokka € vuodessa (% vastaajista)	63
Taulukko 39. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien arvio tämänhetkisestä omasta toimeentulostaan (% vastaajista)	64
Taulukko 40. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien arvio toimeentulon muutoksesta heti muuttamisen jälkeen (% vastaajista)	64

Taulukko 41. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien koulutusaste ja arvio toimeentulon muutoksesta heti muuttamisen jälkeen (% vastaajista)	65
Taulukko 42. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien asuinalueuudistus ennen ja jälkeen muuton (% vastaajista)	67
Taulukko 43. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien asuintyyppi ennen ja jälkeen muuton (% vastaajista)	70
Taulukko 44. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien asuntojen omistussuhteet (% vastaajista)	71
Taulukko 45. Miten asunto-oloja voitaisiin parantaa Seinäjoella ja Vaasassa, tulo- ja lähtömuuttajien mielipiteet	73
Taulukko 46. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien siviilisäätö (% vastaajista)	77
Taulukko 47. Onko muuttajilla Seinäjoen ja Vaasan muuttajilla lapsia (% vastaajista)?	77
Taulukko 48. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien ja väestön kotitalouksien koko (% vastaajista)	78
Taulukko 49. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien kotoutumiseen liittyvien väitteiden paikkansa pitävyys (% vastaajista)	79
Taulukko 50. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien arvio palveluista ja kuntien yleisistä toiminnoista Seinäjoella ja Vaasassa (% vastaajista)	82
Taulukko 51. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien mielipiteet palvelujen puuttumisesta Seinäjoella ja Vaasassa	85
Taulukko 52. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien keskimääräinen yhdensuuntainen työ- tai opiskelumatka (kilometreinä) ja sen kesto (minuuteissa) ...	87
Taulukko 53. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien arvio Seinäjoen ja Vaasan liikennejärjestelyistä (% vastaajista)	89
Taulukko 54. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien suhtautuminen maahanmuuttajiin nykyisessä asuinkunnassaan (% vastaajista)	91
Taulukko 55. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien todennäköisyydet muuttaa pois tai palata Seinäjoelle tai Vaasaan (% vastaajista)	94
Taulukko 56. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien arvio tulevaisuuden päämäärien toteutumisesta nykyisessä asuinkunnassaan (% vastaajista)	96
Taulukko 57. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien näkemys kaupunkien vetovoiman vahvuuksista	103
Taulukko 58. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien näkemykset kaupunkien työntövoimista	105
Taulukko 59. Seinäjoen ja Vaasan tulomuuttajien tyypillisimmät ominaispiirteet	111
Taulukko 60. Seinäjoen ja Vaasan lähtömuuttajien tyypillisimmät ominaispiirteet	112
Taulukko 61. Muuttovirrat Seinäjoen ja Vaasan kaupunkikehityksen näkökulmasta	114

Kuvioluettelo

Kuvio 1.	Seinäjoen kaupungin keskustan asemakaava	16
Kuvio 2.	Vaasan kaupungin keskustan asemakaava	17
Kuvio 3.	Tutkimusalueiden seutukunnat	18
Kuvio 4.	Tutkimusalueiden maakunnat	20
Kuvio 5.	Seinäjoen ja Vaasan kaupunkien väestönkasvun muutos (‰) vuosina 1991–2012	31
Kuvio 6.	Seinäjoen ja Vaasan seutukuntien väestönkasvun muutos (‰) vuosina 1991–2012	31
Kuvio 7.	Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakuntien väestönkasvun muutos (‰) vuosina 1991–2012	32

Muuttoliike tutkimuskohteena

Väestön rakenne ja muutokset ovat alueiden ja kuntien keskeisiä menestystekijöitä. Syntyvyyden ja kuolleisuuden lisäksi väestölliseen kehitykseen vaikuttaa muuttoliike. Keskeistä on lähtö- ja tulomuutto ja niiden välinen suhde.¹ Nykyisen suhteellisen alhaisen syntyvyyden aikana muuttoliikkeellä on korostunut vaikutus väestön määrään.

Monet tahot, esimerkiksi kaupungit, kunnat, erilaiset hallinnolliset organisaatiot ja alueet ovat kiinnostuneita siitä, minne ihmiset muuttavat ja miksi. Tutkimustietoa muuttajien rekrytoinnista ja kotouttamisesta halutaan, koska uudet asukkaat ovat muuttoalueiden elinvoiman ja kilpailukyvyn tärkeä voimavara. Muuttoliikkeet ovatkin vilkkaan tutkimuksen kohde. Muuttovirtojen tutkimus auttaa ymmärtämään muuton kausaliteetteja sekä muuttajien odotuksia ja kokemuksia muutosta ja sen tuomista elämänmuutoksista. Panostus oman kunnan tai kaupungin vetovoiman lisäämiseen on voimakasta (Aro 2013, 60).

Muuttovolyymien koko sinänsä ei pitemmällä aikavälillä määritä kunnan kehityksen ja hyvinvoinnin tasoa, vaan muuttajien laadulliset ominaisuudet ovat erityisen tärkeitä. Yhteiskuntarakenteen kehityksen näkökulmasta avainkysymykset liittyvät tulo- ja lähtömuuttajien sosiaalisiin, taloudellisiin, yksilöllisiin ja demografisiin seikkoihin (Aro 2012). Kunnan kannalta toivottavaa olisi, että

---

¹ Lähtö- ja tulomuuton ohella muuttoliike on ennen kaikkea valtiollisessa tarkastelussa jaettu kolmeen lohkoon: maahanmuutto, maassamuutto ja maastamuutto. Näkökulma on valtion tasolla perusteltu, sillä sen asukasmäärään vaikuttaa suoraan valtion muuttaminen ja sieltä pois muuttaminen. Sen sijaan alueellisella tasolla – esim. kuntien kohdalla – ja väestömääriä tarkasteltaessa on melko yhdentekevää, mistä muuttajat tulevat ja minne he kunnasta lähtiessään menevät.

tulomuuttajat olisivat työelämässä ja jäisivät kuntaan asumaan pitempiä aikaisesti. Huomiota kiinnitetään myös niin sanottujen 'hyvien veronmaksajien' poismuuton ehkäisyyn.

Eteläinen Pohjanmaa on viimeisten 150 vuoden aikana aluksi nähnyt voimakkaan lähtömuuton aallon. Se oli keskeinen lähtöalue niin suuren amerikkansiirtolaisuuden kuin sotien jälkeisen, etenkin Ruotsiin suuntautuneen muuton aikana. Myös sotien jälkeinen kaupungistuminen ja maan sisäinen muuttoliike muovasivat sen väestömääriä ja väestöllisiä suhteita. Viimeisten 20 vuoden aikana Suomi on alkanut muuttua maahanmuuttomaaksi. Myös eteläinen Pohjanmaa on lisääntyvässä määrin kansainvälistynyt. Alueelliset erot muuttoliikkeessä ja sen vaikutuksissa ovat kuitenkin suuret.

1990-luvun lopulla Seinäjoki, kuten myös sitä ympäröivä Etelä-Pohjanmaan maakunta, leimattiin julkisuudessa "auringonlaskun maakunnaksi", jossa muuttotappio jylläsi, väestön koulutustaso oli heikko, tulot alhaiset ja elanto tuli matalan jalostusasteen sektoreilta, ensisijaisesti maataloudesta (Helsingin Sanomat 1999). Sitten jotain merkittävää on tapahtunut. Kymmenen vuotta myöhemmin Helsingin Sanomat otsikoi artikkelinsa "Entinen tuppukylä on nyt ykkönen maan sisäisessä muuttoliikkeessä: Seinäjoki on vetovoimaisin" (Helsingin Sanomat 2010). Pidemmällä tarkastelujaksolla Seinäjoki oli muuttovirtojen vetovoimassa listalla toisena heti Espoon jälkeen. Huomiota kiinnittävää käytetyissä laskelmissa oli, että naapurikaupunki Vaasa, Pohjanmaan maakunnan keskus, oli sijalla 19 sekä viime aikojen että myös pidemmän aikavälin maassamuuton tarkastelussa. (Aro 2010a ja 2010b) Näiden laskelmien valossa eteläisen Pohjanmaan kahden 'napakaupungin' asema muuttoliikkeessä näyttää olevan erilainen.

Eteläisen Pohjanmaan muuttoliikettä ovat selvittäneet muun muassa Korpimäki ja Zimmerbauer (2005), Aro (2010a ja b) sekä Häkkinen ja Mattila (2011) tutkimalla alueellisia työntö- ja vetovoimatekijöitä sekä maahanmuuttajien kotoutumista. Paikallista vetovoimaa on jo jonkin aikaa haettu asukasmarkkinoinnista. Tutkimuksissa merkittävimäksi markkinoinnin keinoiksi ovat nousseet työllistymismahdollisuudet, asunto- ja tonttitarjonta sekä monipuoliset julkiset palvelut. Myös opiskelumahdollisuudet ja muuttajien elämäntapoihin liittyvät seikat ovat osoittautuneet merkittäviksi muuttovirtoja selittäviksi tekijöiksi. (Kytö & Aatola 2006)

Suomen sisäisiä muuttoliikkeitä on Suomessa tutkittu jo pitkään. Alan klassikkona voidaan viitata Reino Lennon tutkimukseen maassamuutosta vuosina 1878–1939 (Lento 1951). Tässä yhteydessä uudemmasta tutkimuksesta mainittakoon esimerkiksi vain Ismo Söderlingin (1988), Elli Karjalaisen (1989), Jouni Korkiasaaren (1991), Hannu Kydön (1998) ja Timo Aron (2007) tutkimukset. Muuttovirtojen eri tekijöitä on näissä tutkimuksissa analysoitu. Vähemmälle huomiolle on kuitenkin jäänyt muuttajien oma näkökulma, jonka tarkasteluun nyt käsillä oleva tutkimus keskittyy.

Tutkimuksen tavoitteet

Tässä tutkimuksessa selvitetään maan sisäistä tulo- ja lähtömuuttoa eteläisellä Pohjanmaalla. Tulomuuttajalla tarkoitetaan tässä selvityksessä muuttajaa, joka tulee kohdemaakunnan rajojen ulkopuolelta. Lähtömuuttaja puolestaan muuttaa lähtömaakunnan rajojen ulkopuolelle. Näillä rajauksilla tarkastelusta suljetaan pois kuntien sisäinen muuttoliike ja suurelta osin myös naapurikuntien välinen muuttoliike.

Selvitystyössä on kaksi ensisijaista tutkimusaluetta, Seinäjoen ja Vaasan kaupungit. Näiden lisäksi yleisen muuttovirran tasolla tutkitaan myös Seinäjoen ja Vaasan seutukuntia. Tutkimalla kyseisien kaupunkien ja niiden seutukuntien muuttoliikettä saadaan hyvä käsitys eteläisen Pohjanmaan eli Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakuntien keskeisistä muuttovirroista. Seutukunnat otettiin tutkimukseen mukaan siksi, että vetovoimaisuus ei riipu yksinomaan itse kaupungista, vaan myös sen laajemmasta ympäristöstä. Tällöin kyseeseen tulevat seutukunta tai maakunta. Seutukunta kiertyy tiiviisti keskuskaupungin ympärille, maakunta taas on maantieteellisesti seutukuntaa laajempi kokonaisuus. Näistä kahdesta kaupungille merkityksellisempi on seutukunta. Kaupunki puolestaan on seutukuntaa ja maakuntaa tiiviimpi alue, jonka analysointi voidaan tehdä maa- ja seutukuntatasoa tarkemmin. Kunta/kaupunki ja maakunta ovat ne alueelliset yksiköt, joihin Suomessa eniten samaistutaan (Korpimäki & Zimmerbauer 2005). Tällä on suuri merkitys alueiden imagon ja identiteetin muodostumisessa.

Syvämmän tarkastelun kohteena ovat Seinäjoen ja Vaasan muuttoliikkeet, veto- ja työntövoimatekijät sekä kaupunkien välisten erojen ja yhtäläisyyksien selvitys. Työssä kartoitetaan muuttoliikkeen suuntaa ja muuttajien tyypillisiä ominaisuuksia. Lisäksi selvitetään muuttajien näkemyksistä ja mielipiteistä nousevia aluekehityksellisiä tarpeita. Näitä peilataan kaupunkien ja seutukuntien omiin tavoitteisiin ja suunnitelmiin sekä kaupunkien kykyyn vastata muuttovirtojen tuomiin haasteisiin. Tutkimuksen pohjana ovat muuttajille suunnatulla kyselyllä ja haastatteluilla kerätyt tiedot ja näkemykset asumisesta, logistiikasta, taloudesta ja sosiaalisista suhteista sekä muuton vaikutuksesta niihin. Lisäksi hyödynnetään alueellisia ja valtakunnallisia tilastotietoja. Tutkimuksen tavoitteena on vastata erityisesti seuraaviin kysymyksiin:

1. Mitkä ovat Seinäjoen ja Vaasan kaupunkien muuttovirtojen pääpiirteet?
  - muuttovirtojen suunnat ja muuttamisen motiivit
  - millaiset ihmiset muuttavat
  - vetovoimatekijät
  - työntövoimatekijät
2. Miten kaupunkien tulo- ja lähtömuuttajat eroavat toisistaan?
3. Miten Seinäjoen ja Vaasan vetovoimaa voidaan parantaa?

2 Tutkimuksen alueet, aineisto ja menetelmät

Kohdekaupunkien ja alueiden esittely²

Nykypäivän aluepolitiikkaan olennaisena osana kuuluvat kuntaliitokset tuottavat vaikeuksia kuntien ajallisessa vertailussa. Tässä tutkimuksessa on päädytty siihen, että aluejakona on käytetty 31.12.2011 voimassa ollutta kuntajakoa. Se tarkoittaa, että tuolloin voimassa ollut aluejako projisoidaan menneisyyteen, jolloin aluetta ei käytetyssä muodossa todellisuudessa ollut olemassa. Seinäjokeen on liitetty seuraavat naapurikunnat: Peräseinäjoki (vuonna 2005), Nurmo ja Ylistaro (vuonna 2009). Nämä entiset kunnat ovat alueena ja väestönä mukana tutkimuksen Seinäjoen kaupungissa. Vaasan luvuissa ei sen sijaan ole mukana siihen vuoden 2013 alusta liitettyä Vähäkyrön kuntaa.

Vaasa ja Seinäjoki ovat eteläisen Pohjanmaan suurimmat kaupungit. Kummasakin on noin 60 000 asukasta, Vaasa hieman väekkäämpi kuin Seinäjoki.³ Vaasa on vanha (perustettu vuonna 1606) ja perinteinen hallinto- ja kauppakaupunki, jossa ruotsinkielisen väestön osuus on merkittävä, ympäröihän sitä ruotsinkielinen Pohjanmaa. Kaupunkina Seinäjoki on uudempi tulokas. Paikkakunta sai kasvupotentiaalia tullessaan rautatieristeykseksi 1880-luvulla. Kauppala Seinäjoesta tuli vuonna 1931 ja kaupunki vuonna 1960. Seinäjoen eräs ero suhteessa Vaasaan on sen suomenkielisyys. Matkaa kaupunkien välillä on noin 80 kilometriä. Eteläisen Pohjanmaan tulevaisuuden voidaan odottaa suurelta osin pohjautuvan näiden kahden kaupungin kehitykseen.

² Luvussa käytetyt kuntien, seutu- ja maakuntien tunnusluvut perustuvat (ellei toisin mainita) seuraaviin lähteisiin: Seinäjoki-info (2011); Vaasa-info (2012); SeutuNet (2013); Tilastokeskus (2012a ja b); Suomen Kuntaliitto (2013).

³ Vuoden 2012 lopussa Seinäjoella oli 59 557 asukasta ja Vaasassa 60 996 asukasta.

Tunnusluvuilla mitattuna Vaasa ja Seinäjoki näyttävät hyvin samanlaisina kaupunkeina (Taulukko 1). Merkittävimmät erot niiden välillä olivat väestön koulutustasossa ja ulkomaalaisten osuudessa. Vaasassa korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneistä oli hieman korkeampi kuin Seinäjoella, kummankin kuitenkin vähän korkeampi kuin koko maassa. Vaasa on sekä Suomeen että erityisesti Seinäjokeen verrattuna kansainvälinen paikka. Seinäjoella ulkomaan kansalaisten osuus väestöstä oli vain kaksi prosenttia, kun heidän osuutensa Suomen väestöstä on kaksi kertaa suurempi ja Vaasan väestöstä kolminkertainen. Molemmissa kaupungeissa oli parempi työllisyystilanne kuin koko maassa. Kaupunkien taloudellinen huoltosuhde (työvoiman ulkopuolella tai työttömänä olevien määrä yhtä työllistä kohti) oli molemmissa kaupungeissa melkein sama, ollen kuitenkin parempi kuin koko maassa keskimäärin. Seinäjoen väentiheys on huomattavasti pienempi kuin Vaasassa, mikä tarkoittaa väljempää asutusta. Seinäjoki on koko Etelä-Pohjanmaan maakunnan ja Vaasa taas Pohjanmaan maakunnan hallinnollinen keskus.

Taulukko 1. Kaupunkien väestölliset tunnusluvut.

	Seinäjoki	Vaasa	Suomi
Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneistä, 2011 (%)	30	32	28
Ulkomaan kansalaisten osuus väestöstä, 2011 (%)	2	6	4
Työttömyysaste, 2011 (%)	8	8	10
Taloudellinen huoltosuhde, 2011	1,19	1,20	1,29
Väestötiheys, 2011 (asukkaita / km ²)	41	320	18
Maapinta-ala, 2011 (km ²)	1 432	189	303 891

Kaupunkirakenteeltaan Vaasa ja Seinäjoki ovat keskenään erilaisia. Vaasa on vanha, perinteisen satamakaupunkirakenteen omaava kaupunki. Seinäjoen 'maaseutumainen menneisyys' kauppalastatuksineen ja suhteellisen nuori kaupunkistatus näkyvät kaupunkikuvassa, jossa on yhä piirteitä kirkonkylämäisyydestä. Vaasaan verrattuna Seinäjoen kaupunkirakenne ja väestön keskittyminen ovat hajanaisempia. Nämä erot ovat nähtävissä esimerkiksi kaupunkien asemakaavoissa (Kuvio 1 ja Kuvio 2). Seinäjoen kaupungin keskusta on rakentunut rautatieaseman ympärille ja muutaman vanhan valtavyhlän varrelle. Vaasan keskusta on sijoittunut meren ranta-alueille ja rakennettu tiivisti.

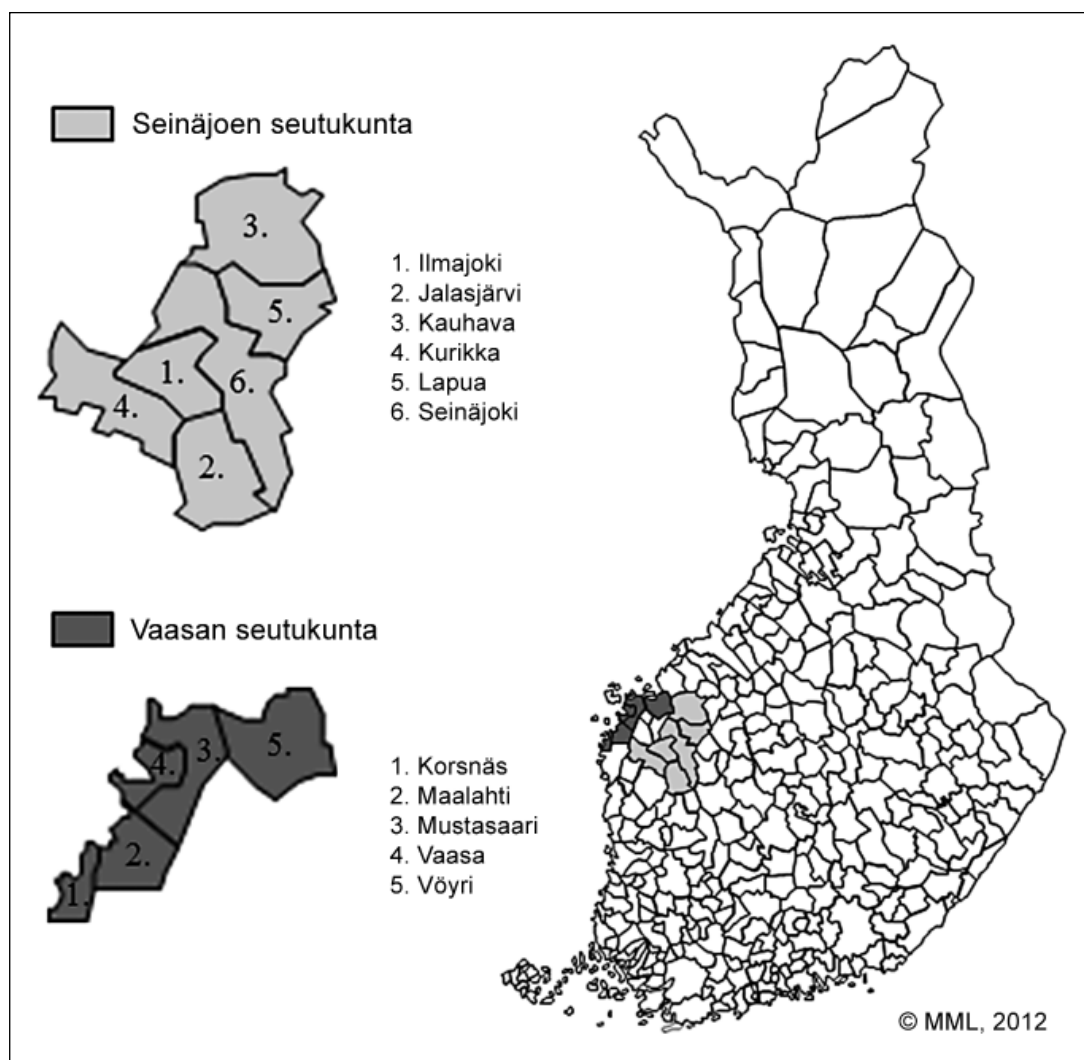
Kuvio 1. Seinäjoen kaupungin keskustan asemakaava (Lähde: Seinäjoen kaupunki 2013).

Kuvio 2. Vaasan kaupungin keskustan asemakaava (Lähde: Vaasan kaupunki 2013a).

Kaupunkirakenteen piirteet heijastuvat myös muuttajien asumismuodoissa ja -ympäristöissä. Historian lisäksi asuinympäristöön on vaikuttanut myös kaupunkien harjoittama ohjaus, muun muassa asuntopolitiikka eli tontti-, kaavoitus- ja kehityssuunnittelu. Ne ovat suurimmaksi osaksi määrittäneet sen asuinympäristön, johon muuttajat asettuvat.

Seinäjoen *seutukuntana* käsitellään aluetta, johon kuuluvat Ilmajoen, Jalasjärven, Kauhavan, Kurikan, Lapuan ja Seinäjoen kunnat (Kuvio 3). Osa kunnista on kuntaliitoskuntia ja osa on yhdistetty seutukuntaan sen perustamisen, vuoden 1994 jälkeen. Vaasan seutukuntaan kuuluivat vuoden 2011 lopussa Korsnäs, Maalahti, Mustasaari, Vaasa ja Vöyri. Seutukunnasta ovat hävinneet Maksamaan

Kuvio 3. Tutkimusalueiden seutukunnat. Lähde: Maanmittauslaitos 2012.

ja Oravaisten kunnat. Vuoden 2007 alussa Vöyri ja Maksamaa yhdistyivät Vöyri-Maksamaan kunnaksi, ja kun siihen vuoden 2011 alussa liitettiin Oravaisten kunta, otettiin uudelle kunnalle nimeksi Vöyri.

Alueellisen kehityksen muutosta voidaan mitata tuotantoa, työn määrää ja väestön määrää huomioivalla BVT-indeksillä.⁴ Vaasan seutukunnan indeksiluku aikajaksolla 2000–2010 oli yli kaksi kertaa suurempi kuin Seinäjoen, mikä tarkoittaa Vaasan yli kaksi kertaa parempaa menestystä indeksin mittaamissa asioissa (Taulukko 2). Molemmat tutkimuksen seutukunnat sijoittautuivat BVT-indeksillä mitatulla kehityksellään kuitenkin Länsi-Suomen seutukuntien kärkeen. Suomen bruttokansantuotteelle maakunnat ovat lähes yhtä merkittäviä. Asukasluvultaan ja maapinta-alaltaan Seinäjoen seutukunta on Vaasan seutukuntaa väekkäämpi ja suurempi. Vaasan seutukunta puolestaan on tiheämmin asuttu, ja tällä tavoin 'urbanimpi'.

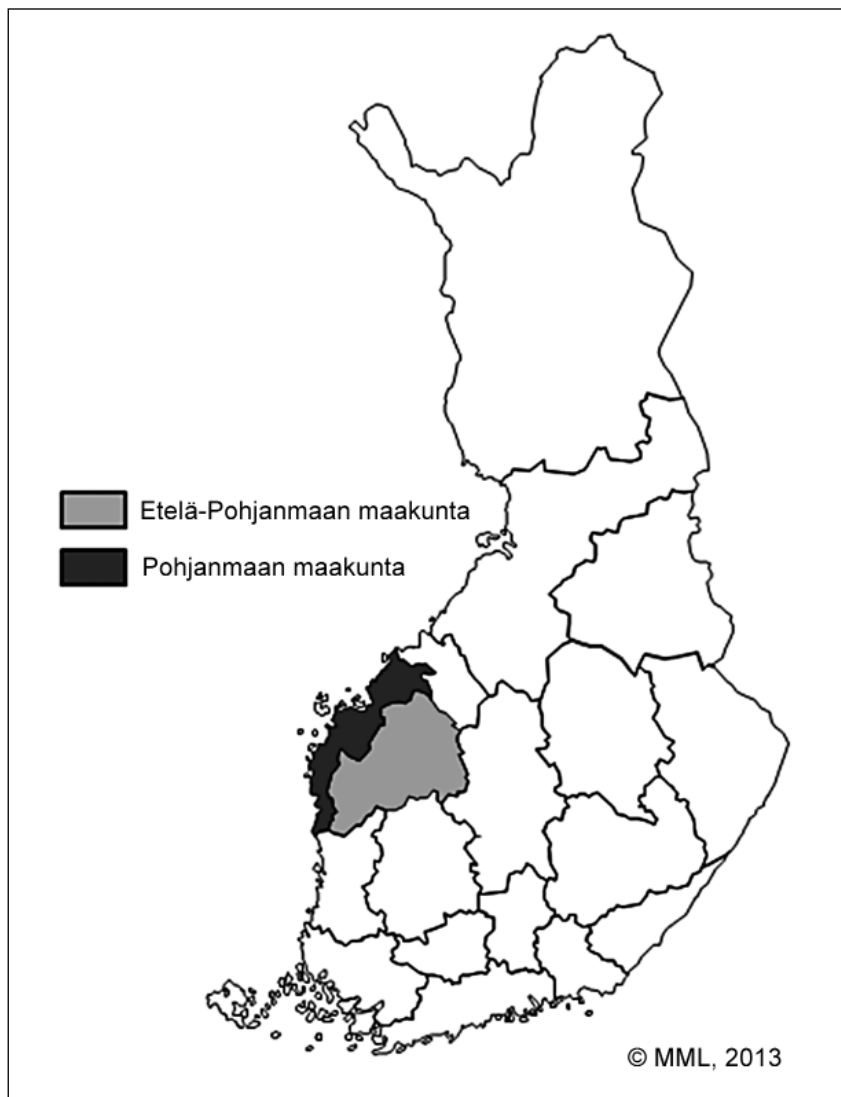
Taulukko 2. Seutukuntien tunnusluvut.

	Seinäjoen seutukunta	Vaasan seutukunta
Osuus maan bruttokansantuotteesta, v. 2010 (%)	2	3
BVT-indeksi, vv. 2000–2010	0,55	1,26
Väentiheys, v. 2011 (asukkaita / km ²)	22	36
Maapinta-ala, 2011 (km ²)	5 783	2 575
Väkiluku, 2011	125 021	93 872

Etelä-Pohjanmaan *maakunnassa* on neljä seutukuntaa – Järviseu, Kuusiokunnat, Suupohja ja Seinäjoki – ja niihin kuuluu kaikkiaan 18 kuntaa (Kuvio 4, seuraa-valla sivulla). Pohjanmaan maakuntaan kuuluu neljä seutukuntaa – Kyrönmaa, Pietarsaari, Suupohjan rannikkoseutu ja Vaasa – ja kuntien kokonaismäärä on 15.

Maakuntien luonne ja niiden ominaispiirteet seuraavat hyvin pitkälle edellä esitettyjä seutukuntia koskevia tietoja (Taulukko 3). Pohjanmaan osuus maan bruttokansantuotteeseen on hieman korkeampi kuin Etelä-Pohjanmaan. Pohjanmaan maakunnassa väki elää Etelä-Pohjanmaata tiheämmin ja Etelä-Pohjanmaan maakunta puolestaan on maapinta-alaltaan ja väkimäärältään Pohjanmaan maakuntaa suurempi. Merkittävin ero liittyy BVT-indeksiin. Pohjanmaalla on

4 BVT-indeksi lasketaan bruttoarvonlisäyksestä, väestöstä ja työllisyydestä verraten alueellisia prosentuaalisia kasvulukuja koko maan vastaaviin tietoihin. Lopuksi koko maan ja alueellisen tiedon erotukset lasketaan yhteen. Mitä suurempi indeksiluku on, sen parempaa menestystä se osoittaa. (Tilastokeskus 2013a) Indeksiä käyttävät muun muassa Tilastokeskus ja Suomen Kuntaliitto.

Kuvio 4. Tutkimusalueiden maakunnat. Lähde: Maanmittauslaitos 2013.

enemmän teollisuutta, tuotantoa ja työtä kuin Etelä-Pohjanmaalla ja Pohjanmaan BVT-indeksiluku onkin lähes kaksitoista kertaa korkeampi kuin Etelä-Pohjanmaan. Seutukunnan tasolla Vaasan seutukunnan vastaava indeksiluku oli vain kolmisen kertaa korkeampi kuin Seinäjoen seutukunnan.

Kaupunkien *elinkeinorakenne* näyttää työssä käyvien toimialoista käsin tarkasteltuna melko tavalla samanlaiselta (Taulukko 4). Palvelut ovat kummassakin kaupungissa keskeisimmässä asemassa. Eroa on siinä, että Seinäjoella on enemmän alkutuotannon työpaikkoja, mutta vähemmän jalostuksen työpaikkoja kuin Vaasassa. Ero kuvastaa Vaasan pidemmälle edennyttä teollista kehitystä. Erosta

Taulukko 3. Maakuntien tunnusluvut.

	Etelä-Pohjanmaa	Pohjanmaa
Osuus maan bruttokansantuotteesta, v. 2011 (%)	3	4
BVT-indeksi, vv. 2000–2010	0,04	0,47
Väentiheys, v. 2011 (asukkaita / km ²)	14	23
Maapinta-ala, 2011 (km ²)	13 444	7 750
Asukasluku, 2011	193 735	179 106

Taulukko 4. Kaupunkien työllisten päätoimialat (% kaikista alan työpaikoista).

	Seinäjoki	Vaasa	Suomi
Alkutuotannon työpaikkojen osuus, 2010 (%)	3	1	4
Jalostuksen työpaikkojen osuus, 2010 (%)	26	29	22
Palvelujen työpaikkojen osuus, 2010 (%)	70	69	73
Toimialaltaan tuntemattomien työpaikkojen osuus, 2010 (%)	1	1	1

huolimatta jalostuksen työpaikkojen osuus molemmissa kaupungeissa on suurempi kuin maassa keskimäärin.

Tarkemmin eriteltyinä Seinäjoen suurimmat työllistäjät vuonna 2010 olivat terveys- ja sosiaalipalvelut, teollisuus, kauppa sekä rakentaminen (Seinäjoki-info 2013). Vaasassa suurimmat työllistäjät vuonna 2010 olivat teollisuus, terveys- ja sosiaalipalvelut, kauppa sekä koulutus (Vaasan kaupunki 2013b). Nämä alat edustavat noin kahta kolmasosaa molempien kaupunkien työpaikkojen tarjonnasta. Merkittävin ero oli teollisuuden työpaikoissa, joiden osuus Vaasassa oli puolitoistakertainen Seinäjokeen nähden. Seinäjoella taas rakentamisen osuus oli Vaasaan verrattuna suurempi.

Puheena olevien kaupunkien sekä niitä ympäröivän 'maaseudun' – seutu- ja maakunta – elinkeinorakenne on hyvin pitkälle keskenään samanlainen. Odotetusti toki maakunnassa maa-, metsä- ja kalatalouden osuus on suurempi kuin kaupungissa. Ja toisaalta korkeamman osaamisen työpaikkojen osuus on kaupungissa hieman suurempi kuin maakunnassa.

Vaasassa työpaikat ovat sijoittuneet keskittyneemmin ja isompiin yksiköihin kuin Seinäjoella (Taulukko 5). Kuusi työpaikkojen määrällä mitattuna suurinta työnantajaa vastaa Vaasassa puolesta alueen työpaikoista, Seinäjoella kuusi suurinta vastaa vain vajaasta kolmanneksesta työpaikoista. Vaasassa on runsaasti

työllistäviä isoja teollisuuslaitoksia, Seinäjoella isoja on vain yksi, Atria. Seinäjoella sitä koossa seuraavat, seuraavaksi suurimmat teollisuuslaitokset (Ruukki ja Valio) työllistävät vain alta neljäsosan suurimman teollisuuslaitoksen työllistämästä määrästä. Myös Vaasan Wärtsilään, ABB:hen (sähkövoima ja automaatioteknologia) ja Vaconiin (energia ja tuotannonohjaus) verrattuna ne ovat työntekijämäärältään pieniä. Vaasan suuret yritykset toimivat korkean teknologian alalla, kun taas Seinäjoella pääasiallinen liiketoiminta-ala on elintarviketeollisuus.

Taulukko 5. Kaupunkien suurimmat työnantajat (2010).

Kaupunki	Suurimmat työnantajat	Henkilöä	%
Seinäjoki	Seinäjoen kaupunki	3 038	10
	E-P:n sairaanhoitopiirin ky	2 300	8
	Atria Yhtymä Oyj	1 700	6
	Koulutuskuntayhtymä	1 251	4
	Ruukki Oy	400	2
	Valio Oy	376	1
	Muut	20 056	69
	Yhteensä	29 121	100
Vaasa	Vaasan kaupunki	5 907	16
	Wärtsilä-konserni	3 058	8
	Valtion laitokset v. 2009	3 008	8
	Vaasan sairaanhoitopiirin ky	2 422	7
	ABB Oy	2 016	5
	Vacon Oyj	719	2
	Muut	20 265	54
	Yhteensä	37 395	100

Eräs merkittävä ero tutkimusalueiden välillä on äidinkielessä. Kotimaisten kielten puhujien osuudet ovat jakaantuneet alueilla eri tavoin. Seinäjoen kaupunki, seutukunta ja maakunta ovat käytännössä täysin suomenkielisiä alueita. Olipa tarkastelussa mikä tahansa näistä alle prosentti väestöstä ilmoittaa äidinkielekseen ruotsin. Vaasan kaupungissa ruotsinkielisten osuus on neljännes väestöstä, seutukunnassa kaksi viidesosaa ja maakunnassa jo puolet.

Tutkimusaineisto: postikysely ja haastattelut

Tutkimuksen aineistoina ovat muuttajille kohdistettu postikysely ja pienemmälle joukolle tehdyt haastattelut. Niitä täydentämään käytetään tilastoja ja muuta muuttovirroista julkaistua tietoa. Tilastoaineisto on saatu pääosin Tilastokeskuksen avoimesta Statfi-tietokannasta. Tilastojen avulla kartoitetaan väestönkehitystä, muuttoliikettä, asumisen ja työmarkkinoiden muutoksen tunnuslukuja sekä tehdään vertailua valtaväestön ja muuttajien kesken. Tilastoaineiston käsiteltävyyden sujuvoittamiseksi tarkoituksenmukaista on ollut tässäkin käyttää vuoden 2011 lopussa voimassa ollutta kunta- ja seutukuntajakoa. Kaikki kasvuluvut on laskettu takautuvasti käyttäen mainittuna hetkenä voimassa ollutta aluejakoa.

Postikyselyaineiston kerääminen aloitettiin loppukeväällä 2012. Tuolloin Väestörekisterikeskuksesta tilattiin muuttajia koskeva osoitteisto. Varsinainen poiminta tapahtui vasta alkusyksystä. Osoitteiston poiminnassa noudatettiin seuraavia ehtoja (tulomuutto/lähtömuutto):

- poiminnan kohdealueena ovat Seinäjoen seutukunta ja Vaasan seutukunta
- poimittava on muuttanut tutkimusalueelle/tutkimusalueelta ajanjaksolla 1.1.2007–31.12.2011
- poimittava asuu poimintahetkellä yhä seutukunnassa/toisessa maakunnassa (Seinäjoen ja Vaasan seutukunnan tulomuuttajat ovat jääneet asumaan seutukuntaan, ja lähtömuuttajat eivät ole muuttaneet takaisin lähtöseutukuntaansa)
- poimittava on muuttanut hallinnollisen maakunnan ulkopuolelta (Seinäjoen seutukuntaan muuttaneet siis Etelä-Pohjanmaan maakunnan ulkopuolelta ja Vaasan seutukuntaan muuttaneet siis Pohjanmaan maakunnan ulkopuolelta)
- poimittava on muuttanut hallinnollisen maakunnan ulkopuolelle (kuten edellä)
- poimittavat asuvat eri osoitteissa (jokaisesta muuttajakotitaloudesta vain yksi poimitaan)
- poimittava on ollut tulomuuttaessaan/lähtömuuttaessaan iältään 18–75-vuotias
- maahanmuuttajia poimittaessa sovelletaan lisäksi ehtoa, että puhuu äidinkielenään jotain muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea ja on syntynyt Suomen rajojen ulkopuolella ja muuttanut seutukuntaan suoraan ulkomailta.

Saatu rekisteri (perusjoukko) sisälsi 19 858 muuttajan nimet, voimassa olevan osoitteen, muuttotyyppin (tulo-, lähtö- tai maahanmuutto), tiedon sukupuolesta ja äidinkielestä. Työekonomisista syistä perusjoukosta tehtiin postikyselyä varten otanta. Otanta toteutettiin erikseen muuttotyyppin mukaisessa kolmessa ryhmässä (tulo-, maahan- ja lähtömuuttajat). Periaatteessa otantamenetelmä oli

tasaväliotanta, mutta muuttotyyppin mukaisten joukkojen erisuuruisen koon takia otannan suuruus ei ollut vakio. Otannassa huomioitiin lisäksi kuntakohtaisia eroja: esimerkiksi tulomuuton osalta Seinäjoen kaupunkiin lähetettiin kyselylomake 20 prosentille perusjoukosta, kun taas seutukunnan muihin kuntiin kyselylomake lähetettiin 30 prosentille perusjoukosta. Vastaavat luvut Vaasan seutukunnan osalta olivat seuraavat: Maalahti, Mustasaari ja Vöyri 30 prosenttia, Vaasa 20 prosenttia ja Korsnäs 100 prosenttia perusjoukosta.

Otantaan tuli kaikkiaan 1 716 tulomuuttajaa (23 % poimituista tulomuuttajista), 421 maahanmuuttajaa (30 % poimituista maahanmuuttajista) ja 2 202 lähtömuuttajaa (23 % poimituista lähtömuuttajista), yhteensä siis 4 339 muuttajaa, eli 22 prosenttia perusjoukosta. Tälle joukolle lähetettiin postikysely. Kyselyt postitettiin 11.10.2012 ja vastausaikaa annettiin 31.10.2012 saakka. Postikysely sai näkyvyyttä paikallisissa sanomalehdissä (Ilkka 2012; Vasabladet 2012; Pohjalainen 2012) ja radiokanavilla (YLE-Pohjanmaa ja YLE-Svenska). Näin tutkimukselle hankittiin julkisuutta ja tavoiteltiin mahdollisimman suurta vastaajien määrää.

Kyselylomakkeen saatekirjeessä vastausaikaa oli annettu kaksi viikkoa, mutta mukaan otettiin kaikki lomakkeet, jotka palautuivat viimeistään 12.11.2012 eli noin kuukausi postituksen jälkeen. Tämän jälkeen palautuneita lomakkeita ei enää huomioitu, vaan hylättiin myöhästymisen perusteella. Myöhässä palautuneita lomakkeita saapui kaikkiaan 25. Toinen aineistosta pois jätetty ryhmä olivat ajoissa palautuneet, mutta tyhjät tai liian puutteellisesti täytetyt lomakkeet, lukumäärältään seitsemän lomaketta. Näillä aika- ja laaturajauksilla lopulliseksi palautuneeksi ja tutkimukseen kelpuutetuksi vastausmääräksi tuli 570 lomaketta. Tällä vastausmäärällä laskettuna palautusprosentti oli 13 prosenttia, mitä määrää voidaan pitää tyydyttävänä, ottaen huomioon, että kyseessä oli suhteellisen laaja kyselylomake, jonka täyttäminen vie aikaa ja siten karsii vastaajia. Projektissa ei ollut mahdollisuutta toteuttaa 'muistutuskierrosta', vaan vastaukset palautuivat yhden ainoan yhteydenoton perusteella.

Palautunutta aineistoa järjesteltäessä ilmeni, että maahanmuuttajien vastausaktiiviteetti oli varsin matala. Heiltä vastauksia saatiin yhteensä vain 35 kappaletta, joten heidän vastausprosenttinsa jäi perin alhaiseksi (6 %). Näin pienen joukon analysointi tilastollisesti ei olisi ollut järkevää. Maahanmuuttajat päätettiin jättää tämän tutkimuksen ulkopuolelle.

Maahanmuuttajien alhaiseen palautusprosenttiin voidaan esittää useita syitä. Yleisesti tiedossa on, että maahanmuuttajat vastaavat tutkimuskyselyihin usein heikosti. Syinä voivat olla kielivaikeudet (ei ole omakielistä lomaketta, kaikilla maahanmuuttajilla ei välttämättä ole luku- ja kirjoitustaitoa) tai heidän taustastaan johtuvat seikat: osa maahanmuuttajista on pakolaisia, jotka oman kokemuksensa nojalla jo lähtökohtaisesti saattavat suhtautua kaikenlaiseen selvittelyyn ja tutkimiseen kielteisesti. Lisäksi eteläisellä Pohjanmaalla kyse saattoi olla myös 'turnausväsymyksestä'. Muutaman viime vuoden aikana Siirtolaisuusinstituutin Pohjanmaan

aluekeskus on toteuttanut Etelä-Pohjanmaalla kaksi laajaa postikyselytutkimusta (Häkkinen 2009; Häkkinen & Mattila 2011). Vaasan kaupunki puolestaan oli tutkimusalueena mukana Terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksen juuri toteuttamassa laajassa maahanmuuttajien terveystutkimuksessa (Castaneda ym. 2012).

Vaikka tutkimuksesta poistettiin maahanmuuttajien joukko, on aineistossa silti vastaajia, jotka ovat muuttaneet tutkimusalueille suoraan ulkomailta. Heidän mukanaolonsa johtuu käytetystä maahanmuuttajan määritelmästä. Maahanmuuttajaksi katsottiin ihminen, joka on syntynyt Suomen rajojen ulkopuolella ja puhuu äidinkielenään jotain muuta kieltä kuin kotimaisia kieliä (suomi, ruotsi ja saame) ja on muuttanut tutkimusalueelle suoraan ulkomailta. Tällä määrittelyllä maahanmuuttajia eivät esimerkiksi ole Suomessa syntyneet, joskus ulkomaille muuttaneet ja sieltä tutkimusalueelle tutkimusajankohtana muuttaneet. Tyyppiesimerkki on vaikkapa takaisin Suomeen palaava Ruotsin siirtolainen. Maahanmuuttajaksi ei myöskään katsota maamme rajojen ulkopuolella syntynyttä, mutta äidinkielenään jotakin kotimaista kieltä puhuvaa muuttajaa. Lisäksi tässä tutkimuksessa maahanmuuttajuus loppuu muutettaessa jonnekin Suomeen, eikä se myöskään periydy. Tutkimusaineistoon sisältyykin muutamia sellaisia muuttajia, jotka puhuivat äidinkielenään muuta kieltä kuin jotain kansalliskieltämme. Emme tiedä, ovatko he Suomessa syntyneitä vai aikoinaan maahan muuttaneita ja nyt maan sisäisenä muuttoliikkeenä tutkimukseen tulleita. Sillä ei ole tutkimuksemme kannalta merkitystä.

Alustavia analyysejä tehtäessä huomattiin edelleen, että seutukuntien käyttäminen analyysitasona ei ollut tutkimuksellisesti hedelmällistä. Seutukunnat koostuvat useista kunnista, joilla on muuttovirtojen suhteen erilaisia linjauksia ja menettelymalleja. Lisäksi eri kunnista palautuneiden kyselylomakkeiden osuus oli hyvin erilainen, joten seutukunnasta tulleiden vastausten edustavuus ei ollut riittävä. Seutukuntien muuttovirtoja päätettiin käsitellä yleisellä tasolla. Tarkempi analyysi ja vertailu tehtiin keskittyen Seinäjoen ja Vaasan kaupunkien aineistoihin.

Eräs ongelma oli vielä se, että muutama vastaaja oli vastauslomakkeessaan ilmoittanut tulomuuttaneensa kohdemaakunnan rajojen sisältä tai lähtömuuttaneensa maakunnan rajojen sisälle. Tämä johtui siitä, että he olivat jatkomuuttaneet tuloalueen sisällä ja kyselyyn vastatessaan olivat sekoittaneet kyselyn kohteena olleen muuton tähän jatkomuuttoon. Nämä vastaajat poistettiin muuttovirtojen suuntien arvioinnista. Aineiston muussa analyysissä heidät pidettiin mukana, koska heidän määränsä oli pieni ja vastaukset muutoin soveltuivat muuttamisen kokonaiskuvan selvittämiseen.

Lopulliseen tarkasteluun muodostettiin kaksi aineistoa (Taulukko 6). Aineisto 1 käsittää Seinäjoen ja Vaasan kaupunkien muuttoliikkeen, yhteensä 347 vastausta. Aineisto 2 käsittää seutukuntia koskevan aineiston ilman keskuskaupunkiaan, yhteensä 166 vastausta. Aineistojen ulkopuolelle jäi 22 vastauksen kato. Sen syyinä oli, että tutkimuslomakkeista ei voitu tunnistaa muuttoaluetta (kuntaa,

josta muutettu pois): siksi ei myöskään voitu päättää, kuuluiko lomake aineistoon 1 vai 2. Aineistojen ulkopuolelle jäi niin ikään maahanmuuttajien osuus.

Taulukko 6. Aineisto 1 ja aineisto 2 sekä aineistoihin kuulumattomat vastanneet.

		Tulo- muutto	Lähtö- muutto	Maahan- muutto	Yhteensä	Kaikki vastanneet
Aineisto 1	Seinäjäki	73	94		167	
Kaupunki	Vaasa	76	104		180	
	Yhteensä	149	198		347	347
Aineisto 2	Seinäjäki	61	64		125	
Seutukunta	Vaasa	28	13		41	
	Yhteensä	89	77		166	166
Maahanmuuttajat	Seinäjäki			5		
Kaupunki	Vaasa			17		
Seutukunta	Seinäjäki			7		
	Vaasa			6		
	Yhteensä			35	35	35
Kato			22			22
Kaikki vastanneet						570

Seinäjoen ja Vaasan kaupunkien muuttoliikettä kuvaava aineisto 1 analysoidaan tutkimuksessa perinpohjaisesti. Seutukuntia (ilman keskuskaupunkiaan) koskeva aineisto 2 analysoidaan muuttovirtojen yleisellä tasolla ja kahteen kaupunkiin suuntautuvaan tarkasteluun verrattuna vain keskeisiin seikkoihin rajautuen. Näin esiin piirtyvät tärkeimmät seikat ja analyysi terävöityy ja tulosten laatu paranee.

Postikyselyyn vastanneet edustavat suhteellisen hyvin perusjoukkoa ja otantaa muuttolajin, iän ja äidinkielen suhteen (Liite 1). Ainoa 'kauneusvirhe' on, että naisilla on vastanneiden keskuudessa neljäntoista prosenttiyksikön yliedustus. Jälkiviisaana voi todeta, että yleisesti on tiedossa naisten miehiä suurempi vastausinto kyselytutkimuksiin. Jo otantaa tehtäessä miehiä olisi voitu ottaa mukaan enemmän ja yrittää etukäteen korjata sukupuoliväärinää tällä tavoin. Tutkimustulosten kannalta naisvastaajien lievällä yliedustuksella ei kuitenkaan ole oleellista merkitystä. Vastaajien iästä voi tässä yhteydessä mainita, että vastausten analysoinnissa käytetty ikä on vastaushetken ikä, ei muuttohetken ikä.

Sekä aineiston 1 että aineiston 2 rakenne noudattaa sukupuolen, muuttotyyppin ja kielen suhteen samanlaista jakaumaa kuin koko aineisto (Liite 1 ja Liite 2). Seutukuntia koskevan aineisto 2 vastaajamäärä oli kuitenkin vain vajaa puolet kaupunkeja koskevan aineiston 1 vastaajamäärästä ja lähtömuuttajia oli vähemmän kuin tulomuuttajia. Aineisto 2 ei edusta perusjoukkoa yhtä hyvin kuin aineisto 1. Erityisesti Vaasan seutukunnan vastaajien määrä jäi pieneksi, mikä vaikeutti alueiden tilastollista vertailua.

Tutkimuksessa tulomuuttajia myös haastateltiin. Haastattelujen tarkoitus oli pureutua muuttamisen syihin sellaisella tasolla ja tavalla, jota postikyselylomakkeessa ei voida saavuttaa. Haastattelut mahdollistavat syvemmän kuvan saamisen muuttajista ja muuton motiiveista ja täydentävät lomakkeella kerättyä tietoa. Lähtömuuttajia ei ole haastateltu. Syynä on se, että ympäri Suomea hajaantuneiden muuttajien kasvokkainen haastattelu oli kalleutensa ja hitautensa takia mahdotonta. Puhelinhaastattelu puolestaan olisi ollut metodologisesti epäsymmetristä, sillä tulomuuttajat haastateltiin kasvokkain.

Tulomuuttajista kolmasosa oli postikyselyn yhteydessä erikseen kysyttäessä ilmoittanut halukkuutensa osallistua haastatteluun. Valinnan peruste oli postikyselyn avovastausten tutkimuksellinen kiinnostavuus. Lisäksi mukaan haluttiin saada sekä miehiä että naisia ja vähintään yksi ruotsia äidinkielenään puhuva muuttaja. Haastateltavaksi valittiin kahdeksan henkilöä, neljä Seinäjoelle ja neljä Vaasaan muuttanutta. Tutkimuksen haastateltavat esitetään liitteessä 3.

Tiedon keruu, analysointi ja tutkimusetiikka

Postitettu kyselylomake (Liite 4) suunniteltiin kartoittamaan muuttajien ominaisuuksia ja alueiden keskeisiä veto- ja työntövoimatekijöitä. Se keskittyi muuttajien tärkeimpiin muuttosyihin sekä sosiaalisiin, taloudellisiin, sivistyksellisiin ja logistisiin seikkoihin. Lisäksi kysely selvitti, miten muuttajat ovat suhtautuneet muuttoalueisiinsa ja miten tutkimusalueiden vetovoimaa voitaisiin parantaa. Kyselylomakkeesta tehtiin tarkoituksella laaja, jotta analyysiin saataisiin mahdollisimman monipuolista tietoa. Lomake pyrittiin laatimaan vastaajille mahdollisimman helpoksi ja selkeästi vastattavaksi. Lomake testattiin ennen postitusta kahdella pilottiryhmällä.

Jokaiselle muuttajatyypille tehtiin yksilöllinen kyselylomake. Tämä tarkoittaa sitä, että kysymykset oli järjestetty aiheittain ryhmiä. Eri muuttajatyypeille suunnattu lomake koostui eri ryhmistä. Koska muuttajien äidinkieli tunnettiin, lähetettiin suomenkielisille ja ruotsinkielisille äidinkielen kysely (ruotsinnoksesta vastasi Vaasan kaupunki). Muita kieliä äidinkielenään puhuneille lähetettiin kyselykaavake kolmena eri kieliversiona (suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi)

sekä kehoitettiin käyttämään vastaajalle luontevinta kieliversiota. Postitettu 'tutkimuspaketti' sisälsi siis tutkimuskaavakkeen (Liite 4), saatekirjeen (Liite 5), suostumuskaavakkeen (Liite 6) haastatteluun osallistumisesta (sen palauttaminen oli vapaaehtoista) sekä vastausosoitteella varustetun palautuskuoren, jonka postimaksu oli valmiiksi maksettu.

Kyselylomake oli pääosin strukturoitu. Tältä osin sen analyysi oli vaivatonta. Strukturoitujen kysymysten vastaukset vietiin taulukkolaskentaohjelmaan ja käsiteltiin matemaattisesti. Siirtolaisuusinstituutin Pohjanmaan aluekeskuksen työntekijät avustivat vastausten viemisessä taulukkolaskentaohjelmaan.

Kyselylomakkeen strukturoimattomien avokysymysten analyysiä varten kehiteltiin työkalu. Aluksi avokysymykset teemoiteltiin kunkin muuttoalueen sisällä ja muuttotyypeittäin. Siis Vaasan tulomuuttajien vastaukset teemoiteltiin omana ryhmänään ja lähtömuuttajien omana ryhmänään ja samoin meneteltiin Seinäjoen kohdalla. Näin muodostui neljä ryhmää. Kunkin ryhmän sisällä laskettiin esiin nousseille teemoille indeksiluku.⁵ Se kuvaa teemaan liittyvien mainintojen määrää vastauksissa sekä myös maininnan tehneiden vastaajien mieleistä tärkeyttä. Korkeimman indeksiluvun saanut teema on vastaajien keskuudessa koettu tärkeimmäksi ja seuraavaksi korkeimman saanut toiseksi tärkeimmäksi ja niin edelleen. Indeksilukuja ei voi verrata vastaajaryhmien välillä, esimerkiksi Vaasan lähtömuuttajien vastauksista laskettuja indeksilukuja Seinäjoen lähtömuuttajien vastauksista laskettuihin tai Vaasan tulo- ja lähtömuuttajien vastauksista laskettuja indeksilukuja keskenään. Sen sijaan indeksilukuihin perustuva teemojen järjestys – tärkein, toiseksi tärkein, merkityksettömin – on vertailtavissa eri ryhmien välillä. Näin avovastauksiin luotiin järjestystä ja mahdollistettiin myös niiden välinen vertailu.

Tulomuuttajien kasvokkaisten haastattelujen menetelmänä käytettiin teema-haastattelua. Se on menetelmänä joustava, ja sillä saadaan monipuolista tietoa, koska se rakentuu osin strukturoidusta ja osin vapaamuotoisesta tiedonkeruusta (Eskola & Suoranta 2008). Teemahaastattelua varten laadittiin runko (Liite 7), jota käytettiin kaikkien haastattelujen pohjana. Runko valmisteltiin postikyselylomakkeiden tulosten perusteella. Siinä painotettiin tutkimuslomakkeissa esiin nousseita keskeisiä asioita, kuten asumista, palveluita, työskentelyä, liikkuvuutta, sosiaalisia seikkoja ja alueiden tärkeimpiä työntö- ja vetovoimatekijöitä. Teemahaastattelussa runko on vain pohja ja haastattelun rönsyillessä tietoa saatiin myös teemoja sivuavista aiheista.

⁵ Kysymyskaavakkeessa vastaajia pyydettiin mainitsemaa tärkeysjärjestyksessä kolme asiaa liittyen palveluihin, asumiseen ja vetovoimatekijöihin. Indeksilukuja laskettaessa vastaajan ensimmäiseksi mainitsema asia sai painoarvon 15, toinen 10 ja kolmas 5. Kullekin teemalle laskettiin painoarvojen summa, jonka mukaan ne laitettiin summan mukaiseen tärkeysjärjestykseen. Summan muodostumiseen vaikutti siis mainintojen useus sekä myös mainintojen tärkeys (ensimmäinen, toinen, kolmas).

Haastattelut tehtiin 8.3.2013–12.4.2013 välisenä aikana. Ne toteutettiin haastateltaville parhaiten sopivilla paikoilla Seinäjoella ja Vaasassa. Niitä olivat muun muassa kodit, kirjastot ja Siirtolaisuusinstituutin aluekeskuksen tilat. Haastattelutilanne pyrittiin järjestämään kaikille haastateltaville mahdollisimman epämuodolliseksi ja mukavaksi samalla pitäen silmällä tilanteen mahdollisimman suurta vuorovaikutteisuutta. Kaikki haastattelut tehtiin suomeksi. Näin myös äidinkielenään ruotsia puhuvan kohdalla, sillä hän osasi hyvin suomea. Haastattelut kestivät vajaasta tunnista kahteen tuntiin.

Kaikki haastattelut äänitettiin ja litteroitiin aineiston analysoinnin helpottamiseksi. Litteroinnissa avustivat Siirtolaisuusinstituutin Pohjanmaan aluekeskuksen työntekijät. Raportissa on käytetty haastattelujen lainauksia muuttajien kokemusten kuvauksen tehostamiseksi ja elävöittämiseksi. Tekstissä käytetyt lainaukset on selväkielistetty lukemisen helpottamiseksi, ja henkilöiden tunnistetiedot on häivytetty pois anonyymiteetin suojaamiseksi.

Tutkimusraportissa haastattelujen laadullinen aineisto ja toisaalta kyselylomakkeeseen perustuva määrällinen aineisto esitetään rinnakkain kokonaiskuvan saamiseksi. Tulosten pohdinta ja johtopäätökset perustuvat aineistolähtöiseen analysointiin ja tulkintaan (ks. esim. Sarajarvi & Tuomi 2004; Eskola & Suoranta 2008). Se tarkoittaa, että tutkimuksen pääpaino on teoreettisen tarkastelun sijasta itse aineiston käsittelyssä.

Postikyselyn lähetekirjeessä painotettiin osallistumisen vapaaehtoisuutta. Siinä myös pyrittiin kertomaan mahdollisimman hyvin ja tarkasti, mistä tutkimuksessa on kyse. Haastateltavilta kysyttiin, sopiiko heille käytävän keskustelun nauhoitus ja sen käyttö aineistolainauksissa ja raportoinnissa. Kerätty alkupe-
räisaineisto on sijoitettu Siirtolaisuusinstituutin Pohjanmaan aluekeskuksen arkistoon Seinäjoelle.

3

Muuttovirrat eteläisellä Pohjanmaalla

Kaupunkien ja alueiden väestönmuutokset

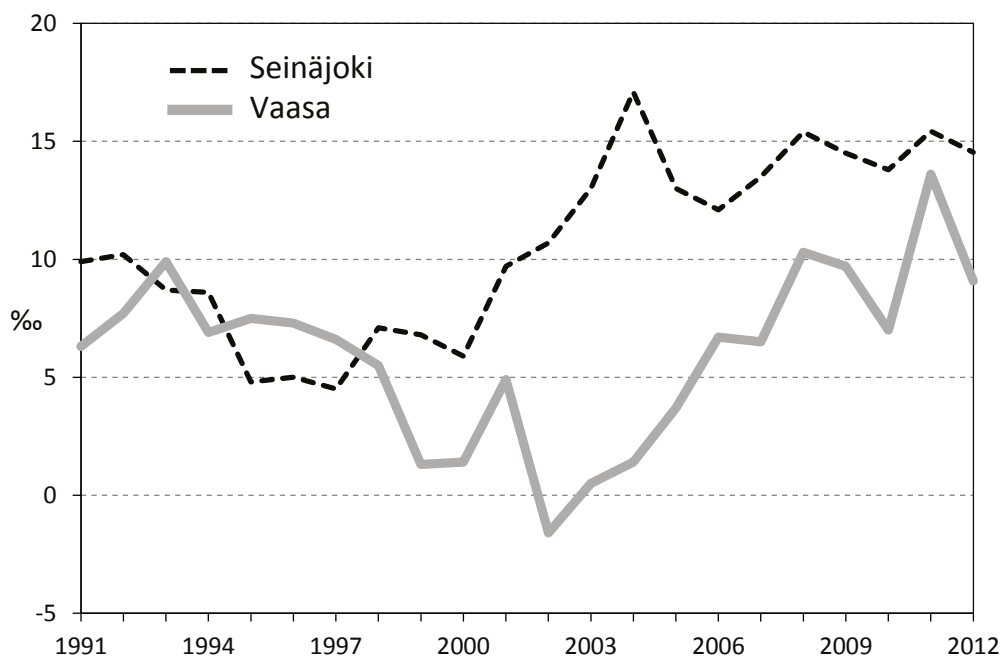
Seinäjoen kaupungin väestönkasvu on 1990-luvun lopulta lähtien ollut Vaasan kaupunkia suurempaa. Vuosina 1998–2009 Seinäjoen väestö kasvoi keskimäärin 7 promillea nopeammin kuin Vaasan väestö, huippuvuonna 2004 sen kasvu oli 16 promillea nopeampaa kuin Vaasan (Kuvio 5). Kasvu koostuu luonnollisesta väestönkasvusta sekä maassa- ja maahanmuutosta. Seinäjoen kaupungin kasvua on siivittänyt voimakas maan sisäinen muuttoliike, kun taas Vaasan väestöä on kasvattanut maahanmuuttajien suuri määrä erityisesti vuosina 2007–2011.

Seutukunnan tasolla Seinäjoki on kasvanut Vaasaa nopeammin vain muutamana 2000-luvun ensimmäisenä vuotena sekä vuonna 2012 (Kuvio 6). Kuntatasolla tarkasteluna Seinäjoen seutukunnassa väkiluku vähenee eniten Kauhavalla, Kurikassa ja Jalasjärvellä. Väestöltään kasvavia kuntia ovat Seinäjoki, Lapua ja Ilmajoki. Vaasan seutukunnassa väestöltään kasvavia kuntia ovat Vaasa ja Mustasaari, kun taas Korsnäsän, Maalahden ja Vöyrin väkiluku ei kasva tai vähenee.

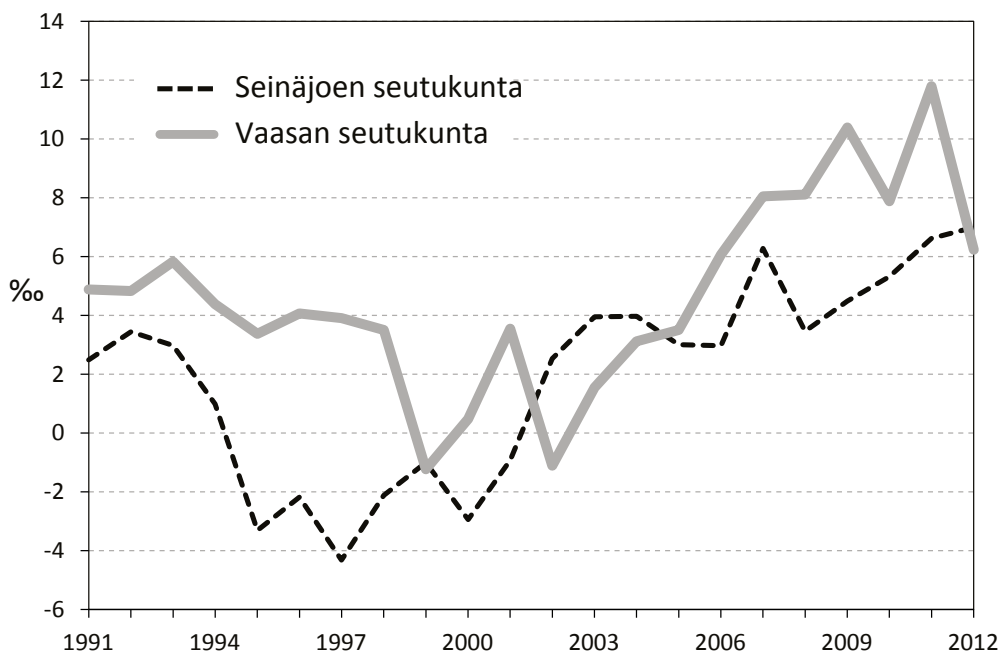
Pohjanmaan maakunnan väestö on kasvanut tarkastelujaksolla Etelä-Pohjanmaata nopeammin eikä Etelä-Pohjanmaa ole ylittänyt Pohjanmaan vauhtia kertaakaan tarkastelujaksolla (Kuvio 7). Molempien maakuntien väestön kasvu hidastui erityisesti vuosina 1995–2001, jonka jälkeen se on noussut suhteellisen tasaisesti aina vuoteen 2011.

Väkiluvun muutoksen valossa alueellinen vetovoimaisuus näyttää olevan suurta Seinäjoen kaupungissa, Vaasan seutukunnassa ja Pohjanmaan maakunnassa. Viime aikoina Etelä-Pohjanmaan tulomuuton muassaan tuoma väestönkasvu on keskittynyt maakunnan keskukseen, Seinäjokeen, mutta ei ympäröivään seutukuntaan tai maakuntaan. Pohjanmaalla väestön kasvu näyttää jakautuvan tasaisemmin Vaasan seutukunnan ja Pohjanmaan maakunnan välille, eikä kohdistu

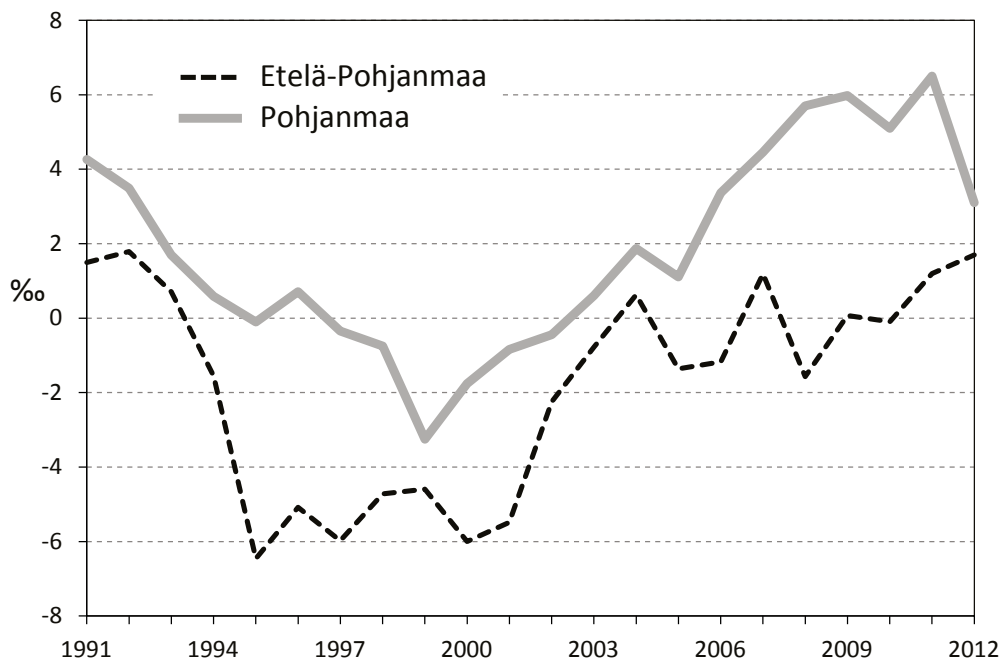

Kuvio 5. Seinäjoen ja Vaasan kaupunkien väestönkasvun muutos (%) vuosina 1991–2012. Lähde: Tilastokeskus (2010a) ja (2013b).

Kuvio 6. Seinäjoen ja Vaasan seutukuntien väestönkasvun muutos (%) vuosina 1991–2012. Lähde: Tilastokeskus (2010) ja (2013b).

Kuvio 7. Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakuntien väestönkasvun muutos (‰) vuosina 1991–2012. Lähde: Tilastokeskus (2010) ja (2013b).

niinkään maakunnan keskukseen Vaasan kaupunkiin. Nykyinen tilanne näyttäisi siltä, että Vaasan seutukunnan ja Pohjanmaan maakunnan väestön määrän kasvu olisi tasaantumassa, kun taas Seinäjoen seutukunnan ja Etelä-Pohjanmaan maakunnan väestön määrän lasku olisi hidastumassa. Molempien kaupunkien kasvu oli hidastumaan päin vuoteen 2012 tultaessa.

Seinäjoen ja Vaasan kaupunkien muuttovirrat

Muuttoalueet

Pitkän matkan muutot ovat usein työmarkkinasidonnaisia, lyhyet muuttomatkat puolestaan ovat yhteydessä perheeseen tai asumiseen (Kytö & Aatola 2006, 18). Kumpaankin kaupunkiin on muutettu sekä läheltä että kaukaa. Kaukokuuotot ovat luonteeltaan niin sanottuja aitoja muuttoja. Sen seurauksena vaihtuvat muuttajan

asuin- tai työpaikka tai päivittäinen elinpiiri (Aro 2013, 6). Seinäjoelle tapahtuvaa muuttoa on pohjustanut 'vastakaupungistuminen'. Vastakaupungistumisella tarkoitetaan ympäristöä, joka on nimenomaan muuttoliikkeen seurauksena muuttunut kaupunkimaiseksi (Heiskanen & Kahila 2006, 17). Seinäjoen rakenne on kaupungistumisen myötä jatkuvassa muutostilassa, kun taas Vaasalla on huomattavasti pitemmät perinteet kaupunkikulttuurista ja -rakenteesta. Suomen sisäinen muuttoliike on noudattanut viimeisten 50 vuoden aikana suuntaa, jossa muuttoliike kohdistuu maaseudulta suuriin kaupunkeihin. Tässä on kuitenkin havaittavissa muutosta, sillä pienemmätkin kaupungit ovat nykyisin osoittautuneet vetovoimaisiksi.

Jotta muuttovirtojen suunnista ja voimakkuuksista saataisiin käsitys, kysyttiin tulomuuttajilta heidän viimeisintä asuinkuntaansa ennen tutkimusalueelle muuttamista ja toisaalta lähtömuuttajilta heidän ensimmäistä asuinkuntaansa tutkimusalueelta muuttamisen jälkeen. Kuntia nimettiin kymmenittäin – yksinomaan tulomuuttajat nimesivät 75 kuntaa. Jotta analyysi helpottuisi, kunnat yhdistettiin maakunniksi. Lisäksi käytettiin ryhmää Ruotsi ja ryhmää muut ulkomaat. Näin muuttoalueet voitiin supistaa 18 mahdolliseen alueeseen.

Seinäjoelle tulleet muuttajat tulivat tasaisesti useasta eri maakunnasta (Taulukko 7). Viisi keskeisintä muuttoaluetta luovutti kolme neljäsosaa kaikista tulomuuttajista. Vaasaan sen sijaan saavuttiin keskittyneemmin: suurin luovuttaja vastasi yksinään kolmasosasta Vaasaan tulleista muuttajista ja kahden keskeisimmän alueen luovuttamien tulijoiden määrä oli puolet kaikista tulijoista. Keskkittymisen vastapainona oli se, että toinen puoli Vaasan muuttovirroista koostui keskenään melko samanlaisista pienemmistä puroista. Seinäjoen tulomuutolle oli maantieteellisesti leimallista se, että tulomuuttajat tulivat pääasiassa Uudelta- maalta ja naapurimaakunnista, eli Pohjanmaalta, Pirkanmaalta, Keski-Suomesta ja Pohjois-Pohjanmaalta⁶. Vaasan tulomuutto oli luonteeltaan puolestaan enemmän kaukomuuttoa, jossa naapurimaakuntien osuus – Etelä-Pohjanmaata lukuun ottamatta – oli varsin vähäinen. Alueina jo mainitun Etelä-Pohjanmaan ohella korostuivat Uusimaa ja Varsinais-Suomi, kummatkin vahvan ruotsinkielisen väestön omaavia alueita.

Kun tulomuuton muuttovirtojen maakuntataso puretaan auki, huomataan, että kummankin kaupungin tulomuutto saapui pääosin kaupunkikeskuksista. Seinäjoelle saavuttiin Helsingistä, Espoosta ja Vantaalta (Uusimaa), Vaasasta ja Mustasaaresta (Pohjanmaa), Tampereelta (Pirkanmaa), Jyväskylästä (Keski-Suomi) ja Oulusta (Pohjois-Pohjanmaa). Vaasaan saavuttiin Helsingistä (Uusimaa), Seinäjoelta (Etelä-Pohjanmaa) ja Turusta (Varsinais-Suomi).

⁶ Pohjois-Pohjanmaa voitaneen tässä yhteydessä katsoa Etelä-Pohjanmaan naapurimaakunnaksi. Toki niiden välissä on Keski-Pohjanmaan maakunta, mutta sen alue, joka edellä mainittua kahta maakuntaa toisistaan erottaa, on perin kapea.

Taulukko 7. Kaupunkien tulo- ja lähtömuuttajien muuttoalueet maakunnittain (% vastaajista).

Maakunta	Seinäjoki		Maakunta	Vaasa	
	Tulo- muutto	Lähtö- muutto		Tulo- muutto	Lähtö- muutto
Uusimaa	20	29	Uusimaa	32	49
Pohjanmaa	20	2	Etelä-Pohjanmaa	17	10
Pirkanmaa	15	27	Varsinais-Suomi	10	7
Keski-Suomi	11	9	Keski-Suomi	7	–
Pohjois-Pohjanmaa	10	5	Pirkanmaa	7	14
Kanta-Häme	4	1	Keski-Pohjanmaa	6	–
Keski-Pohjanmaa	4	1	Muut ulkomaat	4	3
Muut ulkomaat	4	4	Pohjois-Pohjanmaa	4	2
Pohjois-Savo	4	3	Ruotsi	4	–
Ruotsi	3	–	Etelä-Savo	3	–
Varsinais-Suomi	–	9	Satakunta	3	3
Muut	5	10	Muut	3	12
Yhteensä	100	100	Yhteensä	100	100
N	72	92	N	72	101

Huom! Taulukosta rajattiin pois ne muuttajat (N=5), jotka olivat ilmoittaneet muuttaneensa maakunnan sisällä.

Lähtömuutossa keskittyminen näkyi vielä selvemmin. Aineiston mukaan Seinäjoelta lähdettiin pääasiassa kahteen suuntaan, Uudellemaalle ja Pirkanmaalle. Yhdessä ne houkuttivat hieman yli puolet lähtijöistä. Koska kyseessä olevat maakunnat myös luovuttivat huomattavassa määrin tulijoita Etelä-Pohjanmaalle, voidaan sanoa, että muutto näiden alueiden välillä oli kahden suuntaista. Näiden alueiden välisessä muutossa Seinäjoki oli tappiolla: se luovutti näille alueille kymmenkunta prosenttiyksikköä enemmän muuttajia kuin se niiltä sai.

Vaasan vastaajien lähtömuutto puolestaan oli kaikkein keskittyneintä. Puolet lähtijöistä suuntasi Uudellemaalle. Noin joka seitsemäs lähtömuuttaja suuntasi matkansa Pirkanmaalle. Keskittymisen sivutuote oli se, että tärkeimmän 'muutoliikekumppaninsa' kanssa Vaasa oli raskaasti tappiolla: Uusimaa vastaanotti Vaasasta muuttajia kaksikymmentä prosenttiyksikköä enemmän kuin se sinne luovutti. Suurimman muuttovoittonsa Vaasa sai Etelä-Pohjanmaalta. Vastaavasti

Seinäjoki sai suurimman muuttovoittonsa Pohjanmaalta. Aineiston valossa näiden maakuntien ja maakuntien keskuskaupunkien välinen keskinäinen muutto näyttää hyvin vilkkaalta ja prosenttiosuudella mitattuna yhtä suurelta. Lähtömuutossa korostui suurten kaupunkikeskusten ja yliopistokaupunkien (pääkaupunkiseutu, Tampere, Turku, Oulu ja Jyväskylä) vetovoima.

Myös juurien merkitystä muuttoliikkeeseen tutkittiin. Tutkimuskaavakkeessa tiedusteltiin muun muassa sitä, missä kunnassa muuttajat olivat asuneet pisimpään elämästään. Juurilla pysyminen korostui muuttoliikkeessä Vaasaan. Sinne muuttaneista runsas kolmannes ilmoitti asuneensa suurimman osan elämästään jossain Pohjanmaan kunnassa (Taulukko 8). Seinäjoelle muuttaneista vastaava suhde Etelä-Pohjanmaan maakuntaan oli runsaalla neljäsosalla vastaajista. Voidaan sanoa, että Vaasaan muuttavat ovat paljon todennäköisemmin jo joskus aikaisemmin asuneet Pohjanmaan maakunnassa kuin Seinäjoelle muuttaneet Etelä-Pohjanmaalla. Paluumuutto omaan kotimaakuntaan näyttää olevan Vaasassa tavallisempaa kuin Seinäjoella.

Taulukko 8. Maakunta, jossa kaupunkien tulo- ja lähtömuuttajat olivat asuneet pisimpään elämästään (% vastaajista).

Maakunta	Seinäjoki		Maakunta	Vaasa	
	Tulo- muutto	Lähtö- muutto		Tulo- muutto	Lähtö- muutto
Etelä-Pohjanmaa	27	68	Pohjanmaa	37	37
Pohjois-Pohjanmaa	15	2	Etelä-Pohjanmaa	17	13
Pohjanmaa	14	8	Keski-Pohjanmaa	12	6
Uusimaa	10	5	Uusimaa	9	13
Keski-Suomi	7	1	Keski-Suomi	5	4
Pirkanmaa	5	2	Satakunta	5	3
Kanta-Häme	4	–	Varsinais-Suomi	5	5
Keski-Pohjanmaa	4	–	Pohjois-Pohjanmaa	4	6
Pohjois-Savo	3	1	Lappi	3	1
Satakunta	3	1	Pirkanmaa	3	5
Varsinais-Suomi	2	3	Ruotsi	–	2
Muut	6	9	Muut	–	5
Yhteensä	100	100	Yhteensä	100	100
N	73	94	N	76	104

Lähtömuuton osalta aineistosta ilmeni, että Seinäjoelta muuttaneista kaksi kolmasosaa oli asunut elämästään kaikkein pisimpään Etelä-Pohjanmaan maakunnassa. Vastaavasti Vaasasta muuttaneilla Pohjanmaalla pisimpään asuneiden osuus oli vain yli kolmasosa. Seinäjoki siis menettää 'alkuperäisasukkaitaan' Vaasaa useammin.

Muuttokerrat ja paluumuutto

Kyselyyn vastanneet Seinäjoen ja Vaasan kaupunkien muuttajat olivat elämänsä aikana muuttaneet suhteellisen usein kunnasta toiseen (Taulukko 9). Lähes puolet heistä oli vaihtanut kotikuntaa 2–4 kertaa ja miltei kolmannes 5–7 kertaa. Voidaan sanoa heidän olevan tottuneita muuttajia. Suomea voidaan yleisesti pitää korkean liikkuvuuden maana, jossa useampi kuin joka kolmas suomalainen on muuttanut alueiden välillä jossain vaiheessa elämäänsä (Holm ym. 2008, 13). Tilanne Seinäjoella ja Vaasassa heijastaa yleistä kehitystä, jossa muuttoliike on maassamme kasvussa, ja yhteiskunta on tulossa yhä liikkuvammaksi (Järvinen 2000, 2).

Taulukko 9. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien muuttokerrat kunnasta toiseen elämänsä aikana (% vastaajista).

Muutto	Kaupunki	Kerran	2–4 kertaa	5–7 kertaa	8–10 kertaa	10+ kertaa	Yhteensä	N
Tulo	Seinäjoki	14	50	26	3	7	100	70
	Vaasa	17	39	32	8	4	100	76
Lähtö	Seinäjoki	13	48	31	3	5	100	91
	Vaasa	8	50	28	9	5	100	104

Lähes puolet Seinäjoelle ja Vaasaan muuttaneista oli jo joskus aiemmin asunut nyt muuton kohteena olevassa kaupungissa (Taulukko 10). Näitä muuttajia voidaan kutsua paluumuuttajiksi.⁷ Muille kyseessä on ollut aivan uusi asuinkunta. Paluumuuttajat eivät näytä kovin usein muuttuvan uudelleen lähtömuuttajiksi. Vaasassa näin tapahtui useammin, kaksi viidestä lähtömuuttajasta oli entisiä paluumuuttajia. Seinäjoella vain viidennes lähtömuuttajista oli entisiä paluumuuttajia. Kaupunkien välistä eroa selittää opiskelijoiden määrä. Seinäjokea vahvempi opiskelukaupunki Vaasa saa tulomuuttajina opiskelijoita, joista valmistuttuaan sitten tulee lähtömuuttajia.

⁷ Paluumuutolla tarkoitetaan tässä yhteydessä muuttamista Suomen sisällä takaisin kotiseudulle, mutta myös palaamista alueelle, jossa on asunut jo aikaisemmin.

Taulukko 10. Ovatko Seinäjoen ja Vaasan muuttajat asuneet jo joskus aikaisemmin nykyisessä asuinkunnassa (% vastaajista)?

Muutto	Kaupunki	Kyllä	Ei	Yhteensä	N
Tulo	Seinäjoki	42	58	100	71
	Vaasa	45	55	100	75
Lähtö	Seinäjoki	22	78	100	94
	Vaasa	37	63	100	103

Muuttajien ikä, sukupuoli ja äidinkieli

Muuttovirtojen kannalta nuoret ovat tärkeitä. Heidän liikkuvuutensa on yleistä ja asuinkunnan muutokset tavallisia (Korkiasaari & Söderling 2007). Liikkuvuuden vastapainona on se, että heidän sitouttamisensa asuinpaikkakuntaan on osoittautunut vaikeaksi. Suomessa kaksi kolmesta kaupunkikeskusten välisistä maassamuuttajista on alle 35-vuotiaita eli nuoria tai nuoria aikuisia (Aro 2013, 6).

Aineiston valossa lähtömuuttajat olivat nuoria ja enimmäkseen naisia (Taulukko 11): naisenemmistö jää yhä voimaan, vaikka naisten yliedustus vastaajissa otettaisiin huomioon. Tulomuuton kohdalla kuva on monimutkaisempi. Vaasan tulomuuttajat olivat selvästi nuoria naisia, eikä tässäkään naisten yliedustus muuta kuvaa. Sen sijaan Seinäjoen vastanneissa tulomuuttajissa kaksi suurinta ryhmää olivat varttuneempia naisia, 30–49 -vuotiaita ja 50–64 -vuotiaita. Näiden ryhmien kannoilla seurasivat nuoret miehet. Jakaantumukset ovat kuitenkin niin lähellä toisiaan ja muuttajien kokonaissumma (N=73) sen verran pieni, että tulos ei ole pätevä. Yliedustuksen korjaantuessa tulomuuton painopisteet saattaisivat asettua lähes tasaosuuksin siten, että muuttajien suurin ryhmä olisi 30–49 -vuotiaat naiset kannoillaan saman ikäiset miehet ja 50–64 -vuotiaat naiset.⁸ Joka tapauksessa näyttää siltä, että Vaasa vetää puoleensa nuoria naisia ja Seinäjoki hieman varttuneempia muuttajia, olivatpa nämä naisia tai miehiä.

Kun nuorten muuttamisen moottorina on pääsääntöisesti opiskelu, muuttavat vanhemmat, erityisesti yli 30-vuotiaat, ensisijaisesti työn, asumisen ja lasten kasvuympäristön takia kaupunkeihin. Usein he ovat myös paluumuuttajia, jotka haluavat palata entiseen asuinkuntaansa heille merkityksellisten asioiden perässä. Seinäjoen nuorten lähtömuuttajien tausta tiivistyy näin:

Kaikki ikäluokan ihmiset muuttivat opiskelun perässä eli ei tekemistä nuorille (Lähtömuuttaja Seinäjoelta, mies 24 v., avokysymyslainaus)

⁸ Otaksuen, että sukupuolieron tasaantuessa aineistossa havaittu ikäluokkajako säilyisi samana.

Taulukko 11. Seinäjoelle ja Vaasaan muuttaneiden ikä- ja sukupuolijakauma tulo- ja lähtömuuton mukaan kaupungeittain (% vastaajista).

Sukupuoli	Ikäluokka	Tulo		Lähtö	
		Seinäjoki	Vaasa	Seinäjoki	Vaasa
Miehet	24–29	13	8	13	8
	30–49	15	7	10	15
	50–64	11	11	7	8
	65+	5	4	1	3
Naiset	24–29	11	31	43	35
	30–49	21	17	16	19
	50–64	19	18	8	10
	65+	5	4	2	2
Yhteensä	N	73	76	94	104
	%	100	100	100	100

Kuten jo on todettu, kieliasetelma erottaa kaupungit selvästi toisistaan. Vaasaan muuttaneista lähes kolmasosa oli ruotsinkielisiä, mutta lähes kaikki Seinäjoelle muuttaneet olivat suomenkielisiä (Taulukko 12). Vaasa houkuttelee siis vahvasti ruotsinkielisiä muuttajia. Myös vieraskielisen väestön osuus oli Vaasassa huomattavasti Seinäjokea suurempi. Ruotsinkieliset näyttävät juurtuvan Vaasaan, koska heidän osuutensa poismuuttaneissa oli pienempi kuin tulomuuttaneissa. Kieli näyttää siellä rajoittavan lähtömuuttoa.

Taulukko 12. Muuttajien äidinkieli kaupungeittain (% vastaajista).

Muutto	Kaupunki	Kieli			Yhteensä	N
		Suomi	Ruotsi	Muut kielet		
Tulo	Seinäjoki	99	1	–	100	73
	Vaasa	70	30	–	100	76
Lähtö	Seinäjoki	100	–	–	100	94
	Vaasa	72	14	14	100	104
Väestö* 2011	Seinäjoki	98	–	2	100	58 703
	Vaasa	70	23	7	100	60 398

* Lähde: Tilastokeskus (2012b)

Vaasassa ruotsin kieli on koettu sekä veto- että työntövoimantekijäksi. Aineiston suomenkielisten muuttajien keskuudessa oli havaittavissa selvää kielteistä suhtautumista ruotsin kieleen. Toisaalta osa suomenkielisistä muuttajista suhtautui kaksikielisyysyteen kuitenkin positiivisesti ja piti sitä alueen rikkautena. Äidinkielenään ruotsia puhuvat pitivät Vaasaa vetovoimaisena juuri kaksikielisyysyden takia. Kieli oli vahvasti esillä Vaasaan kohdistuvassa muutossa ja herätti myös voimakkaita tunteita.

Kyllä muualta suomenkielisenä Vaasaan muuttaminen on vaikeaa. Jos jälkeinpäin ajattelen, niin olisin harkinnut muuttamista pitempään. Kyllä tämä ruotsinkielisyys on aikamoinen jarru täällä ja este kehitykselle. (Tulomuuttaja Vaasaan, mies 41 v., haastattelu)

Ehdottomasti ruotsin kieli ja kaksikielisyys on Vaasan rikkaus. En puhunut ruotsia kunnolla kun tulin tänne, taito on kuitenkin parantunut huomattavasti puhumisen myötä. Kun menin täällä työelämään ja palveluammattiin, se oli vaan pakko oppia. Yhtenä syynä tänne muuttoon oli se, että voin oppia kieliä. Haluan tulevaisuudessa ulkomaille ja täällä on hyvät mahdollisuudet oppia ruotsin kieli. Harmi, että en enää nykyisessä työssäni tarvitse ruotsia. Kun ei puhu kieltä, osaaminen ruostuu nopeasti. (Tulomuuttaja Vaasaan, nainen 24 v., haastattelu)

Nimenomaan paluumuutossa ruotsin kieli näyttäisi olevan keskeinen tekijä (Taulukko 13). Ruotsinkieliset muuttavat todennäköisemmin takaisin alueelle, jossa he ovat aikaisemmin asuneet. Heille maakuntaidentiteetti ja juuret tuntuvat olevan erityisen tärkeitä. Luultavasti he myös haluavat muuttaa alueelle, jossa voivat omalla äidinkielellään olla sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ja saada palveluita.

Taulukko 13. Seinäjoen ja Vaasan tulomuuttajien aikaisempi asuminen nykyisessä asuinkunnassa kotimaisten kielten suhteen (% vastaajista).

Kieli	Kyllä	Ei	Yhteensä	N
Ruotsi	63	37	100	24
Suomi	40	60	100	122

Ruotsinkielisen paluumuuton syistä kertoi haastateltu. Hänen perheensä (puoliso ja lapset) on asunut pääosin kaksikielisillä tai ruotsinkielisillä alueilla Suomessa ja Ruotsissa. Perheelle tärkeä asuinpaikan valinnan kriteeri oli mahdollisuus kommunikoida omalla äidinkielellä. Perhe koki ruotsinkielisen Pohjanmaan kotiseudukseen, jonne oli mukava palata ja jossa ympäristö oli hyvä lasten kasvattamiseen. Perhe aikoo jäädä Vaasaan pidemmäksi ajaksi ja he viihtyivät siellä hyvin.

Kun lapset kasvoivat me koettiin, että haluaisimme jossain vaiheessa muuttaa Vaasan seudulle tai ainakin lähelle Vaasaa ja palata takaisin Pohjanmaalle. Olemme molemmat syntyneet ja varttuneet täällä. Halusimme muuttaa erityisesti ruotsinkieliselle alueelle, kun puhumme äidinkielenä ruotsia. Vaimolle avautui virka Vaasassa ja palaaminen takaisin Pohjanmaalle mahdollistui. (Tulomuuttaja Vaasaan, mies 43 v., haastattelu)

Vaasa on vetovoimainen myös muita kuin kotimaisia kieliä puhuville. Tämän taustalla on Vaasan kaupungin myönteinen suhtautuminen maahanmuuttajiin kaupungin uusina asukkaina, yliopistoympäristö ja kaupungin kansainvälinen luonne (Aro 2010; Vaasan kaupunki 2013c).

Etukäteistietämys muuton kohteesta ja muuttopäätöksen tekeminen

Postikyselylomakkeessa tiedusteltiin muuttajien käsitystä siitä, kuinka paljon he tiesivät kunnasta, johon he olivat muuttamassa. Kaksi viidestä Seinäjoelle ja joka toinen Vaasaan muuttaneista katsoi omanneensa paljon tietoa (Taulukko 14). Tulosta selittää suurelta osin paluumuuttajien suuri määrä. Lähtömuuttajilla puolestaan oli vähemmän tietoa uudesta kunnasta kuin tulomuuttajilla. Tiedon määrään vaikuttivat sosiaalisten suhteiden vähäisyys tulokunnassa, aikaisempien asumiskokemusten puuttuminen ja käytettävissä olevan kuntien tiedotuksen ja markkinoinnin niukkuus. Markkinoinnilla voi olla jonkin verran vaikutusta kunnan tunnettavuuteen ja muuttajien houkuttelemiseen. Merkittävämpiä positiivisten mielikuvien luoja ovat kuitenkin kunnan tapahtumatarjonta, kunnan imago ja kunnan matkailumahdollisuudet (Korpimäki & Zimmerbauer 2005, 20).

Taulukko 14. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien tietämys asuinkunnasta ennen sinne muuttoa (% vastaajista).

Muutto	Kaupunki	Paljon	Jonkin verran	Vähän	Ei lainkaan	Yhteensä	N
Tulo	Seinäjoki	41	37	15	7	100	71
	Vaasa	51	27	17	5	100	75
Lähtö	Seinäjoki	25	42	32	1	100	93
	Vaasa	41	32	24	3	100	102

Muuttoliikkeen yhteydessä on kyse myös muuttajien odotuksista ja olettamuksista muuton kohdealueen tulevasta elinvoimasta ja kehityksestä. Mitä myönteisempiä ovat alueeseen liitetyt mieli- ja mainekuvat, sitä enemmän alueelle suuntautuu

muuttoja (Aro 2013, 60). Luonnollisesti kielteiset mielikuvat puolestaan vähentävät muuttohalukkuutta alueelle. Haastatelluilta kysyttiin heidän tietämystään tulomuuttokunnasta ennen muuttoa ja sitä, oliko joillakin kunnan markkinointistrategioilla ollut merkitystä heidän muuttopäätöksiinsä.

Minulle kunnan markkinointi ei ole millään tavoin tuttua, eikä sillä ollut mitään vaikutusta. En tiennyt Seinäjoesta yhtään mitään ennen tänne muuttoa. Meidän muuttopäätös tänne tapahtui silleen, että vaimo tuli kerran kotiin ja kysyi, voisitko kuvitella asuvasi Seinäjoella? Vastasin, että en tiedä, kun en ole koskaan käynyt. No, sitten me varattiin hotelli ja tultiin viikonlopuksi katsomaan Seinäjokea. Kun me ajeltiin takasin kotiinpäin niin sanoin, että kyllä minä tuolla voisin asua. (Tulomuuttaja Seinäjoelle, mies 54 v., haastattelu)

Minulla ei ollut ensi alkuun ollenkaan tietämystä Vaasasta. Muutin pelkästään opiskelupaikan perässä. Kunnan markkinoinnilla ei ollut minun muuttopäätöksiin mitään vaikutusta, ei missään nimessä. Yleensä ihmiset muuttavat sen takia, että ne löytävät työn tai saavat opiskelupaikan tai niillä on ystäviä tai tuttavuuksia kunnassa. En koe, että ihmiset alkaisivat markkinoinnin pohjalta muuttamaan. Ehkä ihmisille, jotka tulevat pienemmältä paikkakunnalta markkinoinnilla voi olla vaikutusta. (Tulomuuttaja Vaasaan, nainen 24 v., haastattelu)

Molemmat haastateltavat olivat muuttaneet pääkaupunkiseudulta. Heillä ei ollut aiempaa sosiaalista verkostoa tai sukulaisuussuhteita muuttonsa kohdekaupungeissa. Molemmilla oli vain vähäinen tietämys tuloalueesta ennen sinne muuttoa. Haastateltavat kertoivat viihtyvänsä uusissa kotikaupungeissaan hyvin. Seinäjoelle muuttaneelle oli syntynyt positiivinen kuva Seinäjoesta rauhallisena ympäristönä. Keskeisiä olivat myös pienen kaupungin tuomat edut, kuten vapaiden parkkipaikkojen helppo saatavuus ja päivittäisten asioiden vaivaton hoito. Vaasaan muuttanut kertoi opiskelun ja osa-aikaisen työn vakiinnuttaneen hänet Vaasan seudulle. Tulevaisuuden haaveena oli lähteä pidemmäksi aikaa ulkomaille työskentelemään.

Toisen Seinäjoelle muuttaneen haastatellun mielikuvat Seinäjoesta olivat syntyneet paikkakunnalla järjestetyistä tapahtumista ja kaupungin asemasta liikenteen solmukohtana. Ennen muuttoa hänellä oli ollut vahvat ennakkoluulot kaupungin asukkaista, eivätkä kaikki ennakkoluulot ja stereotyyppit olleet ajan myötäkään karisseet pois. Hän oli kuitenkin kokenut paikkakunnan vahvan 'tekemisen meiningin' positiiviseksi.

Ennen kuin muutin tänne, niin tunsin Seinäjoen Provinssirockina ja tapahtumapaikkana sekä juna-aseman kautta, jossa vaihdetaan junaa. Oletus oli se, että täällä kaikki ovat ihan hirveitä juntteja. Ollaan punaniskoja, ajetaan autoilla ja juodaan kaljaa, naiset ovat hirveitä marttoja. Eikä tämä käsitys

kyllä aivan ole kumoutunut kun tänne on muutettu, mutta kuitenkin suunta on positiivinen. (Tulomuuttaja Seinäjoelle, nainen 32 v., haastattelu)

Aineiston mukaan muuttopäätös tehtiin suhteellisen nopeasti ja päätös saattoi syntyä hyvinkin spontaanisti. Molempien kaupunkien kohdalla päätöksen tekeminen vei 3–5 viikkoa (mediaani), hajonnan ollessa kuitenkin suuri (Taulukko 15). Nuorimmilla (24–29 -vuotiaat) muuttopäätöksen tekeminen vei vielä vähemmän aikaa kuin vanhemmilla. Lähes puolella muuttajista päätöksen tekeminen vei alle 10 viikkoa. Toisaalta taas jotkut harkitsivat muuttoa jopa vuosia. Lapsiperheet voivat miettiä muuttoa pitkäänkin, koska sopivan asunnon, koulun ja asuinpaikan löytäminen voi viedä aikaa. Osalla muuttopäätös kypsyi nopeasti, kun oli saatu työ- tai opiskelupaikka.

Taulukko 15. Muuttopäätöksen tekeminen (viikkoa) Seinäjoen ja Vaasan muuttajien keskuudessa.

Muutto	Kaupunki	Mediaani	Keskiarvo	N
Tulo	Seinäjoki	5	18	68
	Vaasa	3	27	63
Lähtö	Seinäjoki	3	12	91
	Vaasa	4	25	96

Sekä tulo- että lähtömuuttajat olivat yleensä kokeneet muuttamisen positiivisena asiana elämässään (Taulukko 16). Vain noin kymmenesosa kyselyyn vastanneista kertoi, että olivat suhtautuneet kielteisesti muuttamiseensa. Innostuksessa muuttamiseen ei ollut oleellisia eroja Seinäjoen ja Vaasan välillä.

Taulukko 16. Olivatko Seinäjoen ja Vaasan muuttajat innostuneita muuttamaan nykyiseen asuinkuntaansa (% vastaajista)?

Muutto	Kaupunki	Kyllä	Ei	EOS	Yhteensä	N
Tulo	Seinäjoki	72	10	18	100	72
	Vaasa	72	12	16	100	76
Lähtö	Seinäjoki	78	7	15	100	94
	Vaasa	70	10	20	100	104

Muuttamisen motiivit

Yleisimmät muuttomotiivit liittyvät työhön ja ammattiuraan, asuntoon ja asuin- ympäristöön sekä elämäntilanteessa tapahtuviin muutoksiin (Kytö & Väliniemi 2009, 26). Tutkimusten mukaan tämän vuosituhannen maassamuutossa on vahvasti korostunut halu oman elämäntilanteen parantamiseen. Muutto on koettu positiivisena asiana ja elinoloissa on tapahtunut myönteistä kehitystä (Korkiasaari & Söderling 2007).

Kyselykaavakkeessa esitettiin useita muuttosyitä ja vastaajia pyydettiin arvioimaan, kuinka tärkeinä he pitivät niiden vaikutusta muuttopäätökseen. Tulosten mukaan tulomuuttajien keskeisimmät syyt liittyivät työhön ja urakehitykseen uudessa asuinkunnassa sekä perheen ja sukulaisten läheisyyteen (Taulukko 17). Seinäjoelle muuttaneiden kohdalla yksittäistä muuton kärkisyytä ei noussut esiin. Tärkeimmän syyn asema jakautui kahden seikan kesken: perheen ja sukulaisten läheisyys sekä työ ja ura. Sen sijaan Vaasaan muuttaneiden vastauksissa työn ja uran merkitys muuttosyyinä korostui selvästi. Yhtä selvästi toisella sijalla oli perheen ja sukulaisten läheisyys. Yleisesti ottaen sekä Vaasaan että Seinäjoelle

Taulukko 17. Tulomuuton motiivit Seinäjoelle ja Vaasaan muutettaessa (% vastaajista)

Muuttosyy	Vaikutti		Ei vaikuttanut	
	Seinäjoki	Vaasa	Seinäjoki	Vaasa
Työ ja ura tulokunnassa	53	70	44	30
Perheen ja sukulaisten läheisyys tulokunnassa	54	62	45	38
Vaihtelunhalu*	49	43	47	55
Elintason parantaminen	41	47	54	49
Työmatkan pituus tulokunnassa	30	42	64	57
Turvallisuus tulokunnassa	35	24	53	68
Puolison työpaikan sijainti	28	28	72	68
Asuntojen hinnat tulokunnassa	26	24	69	73
Liikenneyhteydet tulokunnassa	27	15	63	81
Lasten kasvuympäristö tulokunnassa	18	24	79	69

Vastaajien määrä (N) vaihtelee esitettyjen muuttosyiden mukaan. Seinäjoella vaihteluväli oli 67–70 vastaajaa, paitsi kohdassa Liikenneyhteydet tulokunnassa, jossa N=49. Vaasassa vaihteluväli oli 76–75 vastaajaa, paitsi kohdassa Liikenneyhteydet tulokunnassa, jossa N=59. Taulukosta on poistettu ryhmä ”ei osaa sanoa”.

* = yhdistetty luokka

muuttaneiden keskuudessa merkityksellisinä pidettyjen muuttosyiden joukko oli hyvin samankaltainen. Vaasaan muuttaneista piirtyy kuitenkin kuva piirun verran ura- ja työorientoituneempana joukkona kuin Seinäjoelle muuttaneet.

Huomattavaa myös on, että usealla esitetyllä muuttosyyllä ei vastaajien enemmistön mielestä ollut vaikutusta muuttopäätöksen tekoon. Aineiston valossa näyttää siltä, että tiedämme melko tarkkaan, mitkä motiivit ovat merkityksellisiä ihmisten muuttaessa Seinäjoelle tai Vaasaan. Sen sijaan merkityksettömien muuttomotiivien kirjo on leveä ja sen merkitystä on vaikea tulkita.

Lähtömuuttajien keskeisimmät muuttosyyt olivat työ ja ura, vaihtelunhalu ja elintason parantaminen (Taulukko 18). Kaikkein vähiten muuttopäätökseen vaikuttivat lasten kasvuympäristö, turvallisuus, asuntojen hinnat ja työmatkan pituus, joissa kaikissa vastausvaihtoehdoissa myös vastaajien osuus jäi perin pieneksi. Osaltaan sekin kertonee niiden kokemisesta merkityksettöminä kysytyn asian suhteen.

Taulukko 18. Lähtömuuton motiivit Seinäjoelta ja Vaasasta muutettaessa (% vastaajista).

Muuttosyy	Vaikutti		Ei vaikuttanut	
	Seinäjoki	Vaasa	Seinäjoki	Vaasa
Työ ja ura tulokunnassa	65	59	31	40
Vaihtelunhalu*	52	53	44	45
Elintason parantaminen	48	52	50	46
Puolison työpaikan sijainti	23	29	76	69
Liikenneyhteydet tulokunnassa	17	18	82	82
Perheen ja sukulaisten läheisyys tulokunnassa	12	21	87	77
Työmatkan pituus tulokunnassa	4	8	90	89
Asuntojen hinnat tulokunnassa	1	9	96	90
Turvallisuus tulokunnassa	3	4	97	96
Lasten kasvuympäristö tulokunnassa	1	5	94	86

Vastaajien määrä (N) vaihtelee esitettyjen muuttosyiden mukaan. Seinäjoella vaihteluväli oli 92–94 vastaajaa ja Vaasassa 101–104 vastaajaa. Taulukosta on poistettu ryhmä ”ei osaa sanoa”.

* = yhdistetty luokka

Lähtijöiden muuttosyyt olivat hyvin samankaltaiset sekä Seinäjoella että Vaasassa. Tuloksen valossa lähtömuuton keskeiseksi syyksi piirtyy parempien toimeentuloedellytysten hankkiminen. Tämä sopii hyvin siihen, että lähtömuuttajat ovat

nuoria. Heille tärkeitä asioita ovat oman elämän rakentaminen ja vakiinnuttaminen, ei vielä niinkään esimerkiksi perheeseen tai sosiaalisiin verkostoihin liittyvät seikat. Toisaalta Vaasasta lähteneet korostivat Seinäjoelta lähteneitä voimakkaammin perheen ja sukulaisten läheisyyden merkitystä.

Seinäjoen ja Vaasan muuttajien muuttosyyt käyvät pääosin yhteen edeltävien tutkimusten kanssa (Kytö & Väliniemi 2009; Korkiasaari & Söderling 2007). Erona on kuitenkin tässä työssä havaittu perheen ja sukulaisten merkityksen korostuminen erityisesti tulomuuttajien motiiveissa. Tämä puolestaan käy yksiin sen kanssa, että pohjalaisia ja vielä nimenomaisesti ruotsinkielisiä pohjalaisia pidetään Suomen mittapuulla erityisen yhteisöllisinä ja sosiaalista pääomaa omaavina (ks. Hyyppä 2002).

Seutukuntien muuttovirrat

Tässä luvussa perehdytään seutukuntien (ilman keskuskaupunkiaan) muuttovirtoihin. Tarkastelun pätevyyttä rajoittaa se, että vastausmäärät jäivät Vaasan seutukunnan osalta perin vähäisiksi. Siellä vastanneita tulomuuttajia oli 28 ja lähtömuuttajia vain 13. Myöskään Seinäjoen seutukunnassa vastausmäärät eivät kohonneet kovin korkeiksi: 61 tulomuuttajaa ja 64 lähtömuuttajaa. Varsinkin Vaasan seutukunnan osalta voidaan tehdä vain suuntaa-antavia arvioita muuttovirroista ja muuttajien ominaisuuksista.

Muuttoalueet

Seinäjoen seutukuntaan muutettiin pääasiassa Uudeltamaalta ja naapurista, eli Keski-Suomen ja Pirkanmaan maakunnista (Taulukko 19). Vaasan seutukuntaan muutettiin eniten Ruotsista. Jos Ruotsi ja muut ulkomaat lasketaan yhteen, on ulkomaiden osuus kolmannes tulijoista. Keskeisin kotimainen muuttoalue Vaasan seutukuntaan oli Uusimaa. Kielen vaikutus näkyi myös siinä, että alueelle kohdistui merkittävää muuttoa Ahvenanmaalta.

Seinäjoen seutukunnasta lähdettiin eniten Uudellemaalle, Pirkanmaalle, Pohjois-Savoon ja Pohjanmaalle. Vaasan seutukunnasta aineiston osoittama muutto suuntautui selkeästi eniten Uudellemaalle. Vaikka tulos ei sinällään ole pätevä, se on samanlainen kuin edellä esitetty Vaasan kaupungin lähtömuutosta saatu kuva. Tämä nostaa todennäköisyyttä siitä, että kuva on oikeasuuntainen.

Juurten osuus korostui myös seutukuntien muuttoliikkeessä. Runsas kolmasosa Seinäjoen seutukunnan tulomuuttajista oli asunut Etelä-Pohjanmaan maakunnassa pisimpään elämästään (Taulukko 20). Vaasan seutukuntaan

Taulukko 19. Seinäjoen ja Vaasan seutukuntien tulo- ja lähtömuuttajien muuttoalueet maakunnittain (% vastaajista).

Maakunta	Seinäjoki		Maakunta	Vaasa	
	Tulo- muutto	Lähtö- muutto		Tulo- muutto	Lähtö- muutto
Uusimaa	23	22	Ruotsi	24	–
Keski-Suomi	15	9	Uusimaa	20	34
Pirkanmaa	11	17	Ahvenanmaa	8	8
Pohjanmaa	9	14	Etelä-Pohjanmaa	8	–
Pohjois-Karjala	9	–	Muut ulkomaat	8	–
Pohjois-Savo	8	15	Pohjois-Savo	8	17
Varsinais-Suomi	8	8	Pohjois-Karjala	8	–
Muut ulkomaat	6	–	Etelä-Savo	4	–
Keski-Pohjanmaa	4	–	Keski-Pohjanmaa	4	8
Satakunta	4	3	Pirkanmaa	4	–
Lappi	2	7	Varsinais-Suomi	4	17
Muut	1	5	Satakunta	–	8
Muut	–	5	Kanta-Häme	–	8
Yhteensä	100	100	Yhteensä	100	100
N	53	59	N	25	12

Huom! Taulukosta rajattiin pois ne muuttajat (N=17), jotka olivat ilmoittaneet muuttaneensa maakunnan sisällä.

muuttaneista vielä useampi, lähes puolet oli asunut Pohjanmaan maakunnassa. Kotimaakunnan asema asuinpaikkana näkyi vielä selkeämmin lähtömuutossa. Kaksi kolmasosaa Seinäjoen seutukunnan lähtömuuttajista oli asunut pisimpään elämästään Etelä-Pohjanmaalla ja vastaavasti kolme neljäsosaa Vaasan seutukunnan lähtömuuttajista Pohjanmaalla. Tämän valossa muualle muuttaneet olivat alueiden alkuperäisasukkaita.

Taulukko 20. Maakunta, jossa Seinäjoen ja Vaasan seutukuntien tulo- ja lähtömuuttajat ovat asuneet pisimpään elämästään (% vastaajista).

Maakunta	Seinäjoki		Maakunta	Vaasa	
	Tulo- muutto	Lähtö- muutto		Tulo- muutto	Lähtö- muutto
Etelä-Pohjanmaa	37	66	Pohjanmaa	46	77
Keski-Pohjanmaa	8	2	Ruotsi	13	–
Pirkanmaa	8	8	Uusimaa	11	8
Satakunta	8	1	Etelä-Pohjanmaa	7	–
Uusimaa	8	5	Pohjois-Karjala	7	–
Keski-Suomi	7	2	Ahvenanmaa	4	–
Pohjois-Savo	7	–	Etelä-Savo	4	–
Muut ulkomaat	5	–	Keski-Pohjanmaa	4	–
Pohjanmaa	3	3	Pohjois-Savo	4	–
Pohjois-Karjala	3	3	Pohjois-Pohjanmaa	–	–
Etelä-Savo	2	3	Satakunta	–	8
Muut	4	7	Varsinais-Suomi	–	7
Yhteensä	100	100	Yhteensä	100	100
N	60	64	N	28	13

Muuttokerrat ja paluumuutto

Myös seutukuntien muuttajat olivat tottuneita muuttajia. Seinäjoen seutukunnan tulomuuttajista kolme neljästä oli muuttanut 2–7 kertaa elämässään (Taulukko 21). Vaasan seutukunnan tulomuuttajista hieman pienempi osuus oli muuttanut yhtä ahkerasti. Lähtömuuttajat olivat muuttaneet hieman harvemmin kuin tulomuuttajat. Tämä heijastaa edellä todettua lähtömuuton keskittymistä alkuperäisasukkaisiin. Yleisesti tulomuuttajien muuttoaktiivisuus oli hieman korkeampi kuin lähtömuuttajien. Seutukuntien muuttovirrat ovat vilkkaita, mutteivät kuitenkaan yllä kaupunkien tasolle.

Taulukko 21. Seinäjoen ja Vaasan seutukuntien muuttajien muuttokerrat kunnasta toiseen elämänsä aikana (% vastaajista).

Muutto	Seutukunta	Kerran	2–4 kertaa	5–7 kertaa	8–10 kertaa	10+ kertaa	Yhteensä	N
Tulo	Seinäjoki	3	40	36	16	5	100	58
	Vaasa	15	44	26	7	7	100	27
Lähtö	Seinäjoki	19	52	16	8	6	100	64
	Vaasa	31	38	23	–	8	100	13

Valtaosa seutukuntien tulomuuttajista ei ollut aikaisemmin asunut nykyisessä asuinkunnassaan (Taulukko 22). Sama päti myös lähtömuuttajiin, mutta vielä korostuneemmin. Seinäjoen seutukunta näyttää houkuttelevan sellaisia muuttajia, jotka eivät ole aikaisemmin asuneet alueella. Samoin tekee Vaasan seutukuntakin, mutta ei ihan yhtä tehokkaasti. Aineiston valossa tulomuutto on siis korostuneesti uuden väestön tulomuuttoa ja lähtömuutto 'alkuperäisasukkaiden' menettämistä.

Taulukko 22. Ovatko Seinäjoen ja Vaasan seutukuntien muuttajat asuneet joskus aikaisemmin nykyisessä asuinkunnassa (% vastaajista)?

Muutto	Seutukunta	Kyllä	Ei	Yhteensä	N
Tulo	Seinäjoki	30	70	100	61
	Vaasa	39	61	100	28
Lähtö	Seinäjoki	25	75	100	63
	Vaasa	31	69	100	13

Seutukuntiin muuttaneista ruotsinkielisistä yli puolet oli aikaisemmin asunut nykyisessä asuinkunnassaan, mutta suomenkielisistä vain vajaa kolmannes.

(Taulukko 23). Ruotsinkielisillä on vähemmän valikoimaa, kun he valitsevat heille kielellisesti mieluisia kuntia. Tässä pätevät samat syyt kuin kaupunkikohtaisessa tarkastelussa, eli juuret, maakuntaidentiteetti ja omalla kielellä asioinnin mahdollisuus.

Taulukko 23. Seinäjoen ja Vaasan seutukuntien tulomuuttajien aikaisempi asuminen nykyisessä asuinkunnassa kotimaisten kielten suhteen (% vastaajista).

Kieli	Kyllä	Ei	Yhteensä	N
Ruotsi	60	40	100	15
Suomi	30	70	100	74

Muuttajien ikä, sukupuoli ja äidinkieli

Kummankin seutukunnan muuttajat olivat muuttotyypeittäin keskenään samanikäisiä (Taulukko 24). Kaikkien tulomuuttajien mediaani-ikä oli 40 vuotta, kun se lähtömuuttajilla oli kymmenen vuotta alhaisempi. Kaupunkeihin verrattuna seutukuntien tulomuuttajat olivat mediaani-ialtään vanhempia, mutta lähtömuuttajat niiden muuttajien kanssa samanikäisiä. Seutukuntien vetovoima nuoriin näyttää vähäisemmältä kuin kaupunkien.

Taulukko 24. Seinäjoen ja Vaasan seutukuntien muuttajien ikä.

Muutto	Seutukunta	Ikä (mediaani)	N
Tulo	Seinäjoki	40	61
	Vaasa	39	28
	Yhteensä	40	89
Lähtö	Seinäjoki	31	64
	Vaasa	30	13
	Yhteensä	30	77

Seutukuntien muuttajajoukko oli naisvaltainen. Seinäjoen seutukunnan tulomuuttajissa naisten osuus oli kaksi kolmasosaa. Vaasan seutukunnan tulomuuttajien joukossa naisten enemmistö oli vähäisempi ja sukupuolten edustus oli lähes tasavahva. Molempien seutukuntien lähtömuuttajien joukossa naisilla oli enemmistö: kolme viidestä oli naisia.

Lähes puolet Vaasan seutukuntaan muuttaneista puhui äidinkielenään ruotsia, kun Seinäjoen seutukuntaan muuttaneet olivat kaikki suomenkielisiä (Taulukko 25). Lähtömuuttajien joukossa ruotsinkielisten osuus vastasi tulomuuttajien tilannetta. Havainto on yhtenevä sekä kaupunkien muuttajien että alueiden yleisten kielisuhteiden kanssa.

Taulukko 25. Muuttajien äidinkieli seutukunnittain (% vastaajista).

Muutto	Seutukunta	Kieli			Yhteensä	N
		suomi	ruotsi	muut kielet		
Tulo	Seinäjoki	100	–	–	100	61
	Vaasa	54	46	–	100	28
Lähtö	Seinäjoki	95	2	3	100	64
	Vaasa	46	46	8	100	13
Väestö*	Seinäjoki	98	–	2	100	125 021
2011	Vaasa	54	41	5	100	93 872

* Lähde: Tilastokeskus (2012b)

Etukäteistietämys muuton kohteesta ja muuttopäätöksen tekeminen

Vaasan seutukuntaan muuttaneilla oli enemmän etukäteistietoa uudesta asuinkunnastaan kuin Seinäjoen seutukuntaan muuttaneilla. Puolet Vaasan seutukuntaan muuttaneista tiesi asuinkunnastaan etukäteen ”paljon”, kun vastaava osuus Seinäjoella oli vain vajaa kolmasosa (Taulukko 26). Toisaalta lähes kaikki muuttajat tiesivät etukäteen muuttonsa kohteesta jotain, sillä vastausvaihtoehdon ”ei lainkaan” oli valinnut vain joka kymmenes vastaaja. Keskuskaupunkiin muuttaneisiin verrattuna seutukuntiin muuttaneiden tietämys tulevasta asuinkunnastaan oli niukempaa.

Muuttopäätös syntyi Seinäjoen seutukuntaan muuttaneilla nopeammin kuin Vaasan seutukuntaan muuttaneilla (Taulukko 27). Vaasan seutukuntaan muuttaneilla päätöksenteko kesti yli kaksi kertaa kauemmin kuin Seinäjoen seutukuntaan muuttaneilla. Lähtömuuttajien muuttopäätös syntyi yhtä nopeasti kuin tulomuuttajien. Verrattaessa seutukuntien muuttajien muuttopäätöksen tekemiseen käyttämää aikaa kaupunkien muuttajien käyttämään aikaan näyttää siltä, että seutukuntiin muutettaessa päätöksenteko kesti kauemmin kuin kaupunkeihin muutettaessa.

Taulukko 26. Seinäjoen ja Vaasan seutukuntien muuttajien tietämys asuinkunnasta ennen sinne muuttoa (% vastaajista).

Muutto	Seutukunta	Paljon	Jonkin verran	Vähän	Ei lainkaan	Yhteensä	N
Tulo	Seinäjoki	28	31	28	13	100	61
	Vaasa	48	33	11	7	100	27
Lähtö	Seinäjoki	27	39	31	–	100	64
	Vaasa	15	54	23	8	100	13

Taulukko 27. Muuttopäätöksen tekeminen (viikkoa) Seinäjoen ja Vaasan seutukuntien muuttajien keskuudessa.

Muutto	Seutukunta	Mediaani	Keskiarvo	N
Tulo	Seinäjoki	5	31	61
	Vaasa	12	20	26
Lähtö	Seinäjoki	4	12	59
	Vaasa	10	22	10

Seinäjoen seutukunnan tulomuuttajat olivat olleet innostuneempia muuttajia kuin Vaasan seutukuntaan muuttaneet (Taulukko 28). Lähtömuuttajien kohdalla muuttoinnostus oli pääsääntöisesti vielä tulomuuttajiaakin suurempaa. Lähtömuuttajilla lienee ollut suuremmat odotukset tulomuuttoalueesta. Muuttoinnostus oli samaa luokkaa kuin kaupunkien tulomuutossa.

Taulukko 28. Olivatko Seinäjoen ja Vaasan seutukuntien muuttajat innostuneita muuttamaan nykyiseen asuinkuntaansa (% vastaajista).

Muutto	Seutukunta	Kyllä	Ei	EOS	Yhteensä	N
Tulo	Seinäjoki	65	10	25	100	61
	Vaasa	43	25	32	100	28
Lähtö	Seinäjoki	73	9	17	100	64
	Vaasa	69	15	15	100	13

Muuttamisen motiivit

Keskeisimmät seutukuntiin muuttoon vaikuttavat syyt olivat tulokunnan turvallisuus, lasten kasvuympäristö, perheen ja sukulaisten läheisyys sekä vaihtelunhalu (Taulukko 29). Turvallisuus ja lasten kasvuympäristö nousivat esiin, mikä tulos eroaa Seinäjoelle ja Vaasaan muuttaneiden kohdalla saadusta tuloksesta. Taustalla on se, että seutukuntiin muutti lapsiperheitä ja nimenomaan lapsiperheet hakevat rauhallista ja turvallista ympäristöä. Kaikista seutukuntien vastaajista vain kolmasosan mielestä työ ja ura vaikuttivat muuttopäätökseen, kun taas nämä muuttomotiivit olivat tärkeitä kaupungeissa. Sosiaaliset motiivit korostuivat sekä seutukuntiin että kaupunkiin muutossa. Vähiten painoarvoa annettiin sellaisille syyille, kuin liikenneyhteydet, työmatkan pituus ja puolison työpaikan sijainti. Seutukuntiin muuttaneet ovat luultavasti valmiita liikkumaan pitkiäkin matkoja työhön ja hoitamaan jokapäiväisiä asioita, koska liikenneyhteyksillä ei koettu olevan suurta merkitystä muuttomotiivina.

Taulukko 29. Tulomuuton motiivit Seinäjoen ja Vaasan seutukuntaan muutettaessa (% vastaajista).

Muuttosyy	Vaikutti		Ei vaikuttanut	
	Seinäjoki	Vaasa	Seinäjoki	Vaasa
Turvallisuus tulokunnassa	55	59	42	36
Lasten kasvuympäristö tulokunnassa	45	57	52	43
Perheen ja sukulaisten läheisyys tulokunnassa	45	56	55	44
Vaihtelunhalu*	46	42	50	52
Elintason parantaminen	34	61	63	35
Asuntojen hinnat tulokunnassa	35	36	65	55
Työ ja ura tulokunnassa	27	46	73	50
Puolison työpaikan sijainti	33	24	65	76
Työmatkan pituus tulokunnassa	27	22	72	78
Liikenneyhteydet tulokunnassa	10	27	90	73

Vastaajien määrä (N) vaihtelee esitettyjen muuttosyyden mukaan. Seinäjoen seutukunnassa vaihteluväli oli 42–60 vastaajaa ja Vaasan seutukunnassa 15–27 vastaajaa. Taulukosta on poistettu ryhmä ”ei osaa sanoa”.

* = yhdistetty luokka

Seinäjoen seutukunnan tulomuuttajiin eniten vaikuttanut muuttosyy oli turvallisuus. Sen jälkeen tulivat lasten kasvuympäristö, perhe ja sukulaiset sekä vaihte-

lunhalu tasasuuruisesti. Vaasaan seutukuntaan muuttaneille tärkein motiivi oli elintason parantaminen, sitten turvallisuus ja lasten kasvuympäristö. Seutukuntaan muutossa huomiota kiinnittää erityisesti se, että siellä työn ja uran merkitys muuttomotiivina oli vähäisempi kaupunkeihin verrattuna, kun taas turvallisuus nähtiin tärkeämpänä.

Lähtömuuttoon eniten vaikuttaneet motiivit olivat työ ja ura, vaihtelunhalu ja elintason parantaminen (Taulukko 30). Nämä olivat merkittäviä motiiveja myös kaupunkien lähtömuutossa. Seutukunnilla ei välttämättä ole tarjottavana koulutusta vastaavaa työtä, ja kaupunkikeskuksissa uramahdollisuudet voivat olla paremmat. Tämä näkyi myös siinä, että muutollaan muuttajat hakevat elintasonsa parannusta. Asuntojen hinnat ja turvallisuus eivät olleet merkittäviä muuttamisen syitä. Muuton motiivit olivat kummassakin seutukunnassa likipitään keskenään samanlaiset. Vaasan seutukunnasta lähteneet tosin olivat huomioineet liikenneyhteydet sekä perheen ja sukulaisten läheisyyden muuton motiivina tärkeämmäksi kuin Seinäjoelta lähteneet. Liikenneyhteyksien merkitys muuttomotiivina Vaasan seutukunnassa saattaa ilmentää huonompia liikennejärjestelyitä. Perheen asema motiivina korostaa ruotsinkielisten yhteisöllisyyttä.

Taulukko 30. Lähtömuuton motiivit Seinäjoen ja Vaasan seutukunnasta muutettaessa (% vastaajista).

Muuttosyy	Vaikutti		Ei vaikuttanut	
	Seinäjoki	Vaasa	Seinäjoki	Vaasa
Työ ja ura tulokunnassa	68	69	27	31
Vaihtelunhalu*	49	58	50	35
Elintason parantaminen	48	54	52	38
Liikenneyhteydet tulokunnassa	18	38	81	62
Puolison työpaikan sijainti	13	23	85	77
Työmatkan pituus tulokunnassa	13	15	81	77
Perheen ja sukulaisten läheisyys tulokunnassa	8	23	92	69
Lasten kasvuympäristö tulokunnassa	6	8	87	92
Turvallisuus tulokunnassa	5	–	93	100
Asuntojen hinnat tulokunnassa	2	–	95	100

Vastaajien määrä (N) vaihtelee esitettyjen muuttosyyden mukaan. Seinäjoen seutukunnassa vaihteluväli oli 61–62 vastaajaa ja Vaasan seutukunnassa vastaajia oli 13. Taulukosta on poistettu ryhmä ”ei osaa sanoa”.

* = yhdistetty luokka

Yhteenveto

Sekä kaupunkien että seutukuntien muuttovirroissa samat maakunnat esiintyvät sekä muuton kohteina (lähtömuutto) että väestöä tutkimusalueelle tuottavina paikkoina (tulomuutto). Esiin nousivat erityisesti Uusimaa ja lähimaakunnat. Vaasan alueella korostui lisäksi ruotsin kielen vaikutus muuttoalueita valittaessa. Suurimmat eroavaisuudet kaupunkien ja seutukuntien tulomuutossa olivat muuton syissä. Perhesuhteet ja sosiaaliset syyt ovat huomattavasti merkityksellisimpiä seutukuntiin muuttaneille kuin kaupunkeihin tulijoille, joille työllä ja uralla sekä elintason parantamisella oli suurempi merkitys. Myös logistiset seikat ovat kaupunkien tulomuuttajilla huomattavasti seutukuntia tärkeämpiä tekijöitä. Muuttomotivaatiot eivät ole pelkästään taloudellisia ja työorientoituneita, vaan myös 'pehmeillä' arvoilla on sijansa muuton motiivina. Oletettavasti näin on etenkin silloin, kun elintaso ja toimeentulo ovat vakaat.

Juuret näyttävät ohjaavan muuttamisen tapoja. Tätä kuvastaa se, että lähes puolet kaupunkeihin muuttaneista oli paluumuuttajia. Paluumuuttoa luonnehtii eteläisellä Pohjanmaalla maakuntaidentiteetin voimakas vaikutus. Merkillepantavaa on, että paluumuuttajat näyttävät tulevan jäädäkseen. Määrältään kasvava väestönkehitys tarvitsee kuitenkin paluumuuttajien lisäksi uudismuuttajia, joiden houkuttelemisessa kunnilla on haasteita. Näihin voidaan vastata markkinoinnilla, tiedottamisella, asuntopolitiikalla sekä taloudellisilla tukitoimilla ja myös työpaikkojen sekä koulutustarjonnan monipuolisuudella.

Lähtömuuttajien muuttosyyt ovat samankaltaiset sekä kaupungeissa että seutukunnissa. Ensisijaisia ovat työ ja ura, elintason parantaminen ja vaihtelunhalu. Tulomuuttajat kauttaaltaan näyttävät poikkeavan toisistaan enemmän kuin lähtömuuttajat, jotka ovat muuttomotiiveiltaan ja -piirteiltään samankaltaisempia kaikissa tarkastelun kohteena olleissa neljässä alueessa. Lähtömuuttajat ovat nuoria ja heidän muuttoaan luonnehtii siirtyminen suuriin kasvukeskuksiin, ensisijaisesti pääkaupunkiseudulle.

Aineistosta piirtyy kuva eteläisestä Pohjanmaasta dynaamisena muuttoalueena. Sitä luonnehtii kaupunkien ja naapurimaakuntien välinen muutto. Seinäjoen ja Vaasan rooli muuttoliikkeessä on keskeinen seutukuntien muuttovirtojen jäädessä pienemmiksi.

Elämisen keinot ja muuttoliike Seinäjoella ja Vaasassa

4

Muuttoliiketutkimuksessa elämisen edellytysten ja muuttoliikkeen on todettu kulkevan käsi kädessä. Jo hankittu sekä alueella tarjottu koulutus, muuttajien ammatillisen toiminnan mahdollisuudet ja muuttajien tulotaso ovat oleellisia tekijöitä muuttoliikkeessä (esim. Aro 2013). Paikkakunnan asemaa muuttoliikkeessä selittävät keskeisesti muun muassa työpaikkojen tarjonta ja opiskelumahdollisuudet. Opiskelumahdollisuuksien merkitys muuttovirtoja lisäävänä tekijänä on viime aikoina noussut, sillä yhä useampi nuori hakeutuu korkeakouluun. Yleisesti voidaan todeta, että kaupungit vetävät puoleensa työnhakijoita ja opiskelijoita. (Korpimäki & Zimmerbauer 2005, 17) Koulutuksesta onkin muodostunut yhä tärkeämpi edellytys elannon hankkimiselle, työllistymiselle ja tulotasolle, koska perinteisten suorittavan työn paikkojen määrä on pienentynyt ja korkeaa osaamista vaaditaan yhä useammilla aloilla. Nämä ovat muuttoliikkeessä keskeisiä motivaatiotekijöitä.

Koulutus

Kaupunkien välisessä muuttoliikkeessä korkeasti koulutetut ovat suurin ryhmä, kun taas maaseutumaiden alueiden välillä tapahtuvassa muutossa heidän osuutensa on lähes puolet pienempi (Kytö & Väliniemi 2009, 56). Kouluttautuneilla muuttajilla on myönteinen vaikutus alueiden kasvumahdollisuuksiin ja kehitysedellytyksiin. Paikkakuntien väliset erot muutosta hyötymisessä voivat kuitenkin olla suuret (Kytö & Aatola 2006, 18). Korkeaa osaamista pidetään yleisesti keskeisenä edellytyksenä alueen menestykselle globaalissa kilpailussa (Aro 2013, 10). Korkeakoulukaupungit ovat eräänlaisia magneetteja, jotka vetävät puoleensa yhtä hyvin nuorisoa, opiskelijoita, työttömiä kuin maahanmuuttajia valoisamman

tulevaisuuden toivossa (Aro 1997, 3). Koulutetut muuttajat tuovat tietotaitoa ja uusia innovaatioita.

Seinäjoen ammatillinen koulutustarjonta on keskittynyt koulutuskeskus Seduun, joka järjestää myös aikuiskoulutusta. Seinäjoen ammattikorkeakoulussa (SeAMK) on 21 ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa ja seitsemän ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa koulutusohjelmaa. Seinäjoella toimivat kulttuurin, liiketoiminnan, sosiaali- ja terveystieteiden sekä tekniikan ammattikorkeakoulun yksiköt, joissa tutkinto-opiskelijoita on noin 4 700. Keskeisessä roolissa Seinäjoen korkeakoulutoiminnassa on Etelä-Pohjanmaan korkeakoulukonsortio. Seinäjoella ei ole yliopistoa, mutta sen sijaan siellä on yliopistokeskus, jossa on mukana viisi yliopistoa (Tampereen yliopisto, Helsingin yliopisto, Vaasan yliopisto, Sibelius-akatemia ja Tampereen teknillinen korkeakoulu). Epanet-tutkimusprofessoriverkoston ympärille keskittynyt koulutus sekä tutkimus- ja kehitystoiminta painottuvat liiketoimintaosaamiseen, elintarvikealaan, hyvinvointiin, tuoteprosesseihin ja tuotannon järjestelmiin sekä aluekehitykseen ja kulttuuriin. (Seinäjoki-info 2011)

Vaasassa ammatillista koulutusta järjestävät Vaasan aikuiskoulutuskeskus (VAKK), Yrkesakademien i Österbotten ja Vaasan ammattiopisto. Ammattikorkeakoulussa järjestetään opetusta suomeksi tekniikan ja liikenteen, liiketalouden ja matkailun sekä sosiaali- ja terveydenhoidon aloilla. Ammattikorkeakoulussa on opiskelijoita noin 3 600. Yrkeshögskolan Novia on Suomen suurin ruotsinkielinen ammattikorkeakoulu, joka tarjoaa opiskeluvaihtoehtoja kahdeksalla eri koulutuslallalla noin 4 000 opiskelijalle (Tietoa Noviaa 2013). Vaasan yliopistossa on kolme tiedekuntaa: filosofinen, kauppatieteellinen ja teknillinen ja noin 5 000 tutkinto-opiskelijaa (Vaasan yliopisto 2013). Yliopistokoulutusta järjestävät myös Åbo Akademin ja Hankenin Vaasan yksiköt (Vaasa-info 2012).

Vaasassa on huomattavasti laajempi koulutus- ja opiskelutarjonta koulutuksen kaikilla tasoilla kuin Seinäjoella. Suurinta eroavaisuutta merkitsee yliopisto, joka Vaasassa on, mutta Seinäjoella ei. Yliopisto tuo Vaasaan opiskelijoita, tutkijoita, kehitystoimintaa ja kansainvälisyyttä aivan toisella tapaa kuin Seinäjoen toimintoiltaan vähäisempi yliopistokeskus. Yliopistolla on suuri merkitys muuttajien ominaisuuksissa ja muuttovirroissa. Vaikka Seinäjoen yliopistotoiminta on suppeampaa kuin Vaasan, sillä on kuitenkin merkittävä vaikutuksensa Seinäjoen imagoon, vetovoimaan sekä kehitys- ja innovaatiotoimintaan.

Tutkimuksen aineistossa Vaasaan muuttaneet olivat korkeammin koulutettuja kuin Seinäjoelle muuttaneet (Taulukko 31). Ero korostui vielä erityisesti korkeimman ja matalimman koulutuksen kohdalla. Vaasaan muuttaneista joka kymmenennellä oli tutkijakoulutus, kun taas Seinäjoelle muutti vain ani harva tutkijakoulutuksen saanut. Toisaalta Seinäjoelle muuttaneiden keskuudessa vain perus- tai keskiasteen koulutuksen suorittaneiden osuus oli kaksinkertainen Vaasaan verrattuna. Samat koulutukselliset erot ovat havaittavissa myös kaupunkien lähtömuuttajissa, vaikkakin laimeampina.

Taulukko 31. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien ja väestön koulutusaste (% vastaajista).

Muutto	Kaupunki	Perus- aste	Keski- aste	Alin korkea- aste	Alempi korkea- aste	Ylempi korkea- aste	Tutkija- koulutus	Yht.	N
Tulo	Seinäjoki	14	26	3	33	23	1	100	73
	Vaasa	1	20	3	27	37	12	100	76
Lähtö	Seinäjoki	3	34	1	44	16	2	100	94
	Vaasa	2	20	5	40	29	4	100	102
Väestö*	Seinäjoki	28	42	13	11	6	0	100	47 992
	Vaasa	28	38	11	12	10	1	100	50 834

*Lähde: Tilastokeskus (2013c) (tutkinnon suorittaneiden osuus yli 15 vuotta täyttäneistä).

Perusasteen koulutus käsittää ylempään ja alemman perusasteen, keskiasteeseen luetaan muun muassa ylioppilastutkinnot, 1–3-vuotiset ammatilliset tutkinnot, ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot. Alin korkea-aste vaatii 3–4 vuotta koulutusta keski-asteen jälkeen. Alemmaan korkeakouluasteeseen luetaan ammattikorkeakoulututkinnot ja yliopistojen alemmat korkeakoulututkinnot. Ylempään korkeakouluasteeseen luetaan ylempät ammattikorkeakoulututkinnot ja yliopistojen ylempät korkeakoulututkinnot (maisteritutkinnot). Tutkijakoulutukseen kuuluvat ovat suorittaneet tohtorin tutkinnon tai lisensiaattityön.

Kummankin kaupungin tulo- ja lähtömuuttajat olivat kuitenkin korkeammin koulutettuja kuin oman kaupungin väestö keskimäärin. Sekä Seinäjoen että Vaasan lähtömuuttajat olivat taas alemmin koulutettuja kuin kaupunkien tulomuuttajat. Syynä on se, että iältään nuorempina heidän kouluttautumisensa on vielä kesken. Korkea koulutus on myös saattanut painottua vastausaineistossa, sillä korkeammin kouluttautuneet vastannevat enemmän tämänkaltaiseen kyselyyn.

Postikyselyssä tiedusteltiin muuttajien tyytyväisyyttä kaupunkien kouluttautumismahdollisuuksiin (Taulukko 32). Vaasan koulutusmahdollisuuksiin oltiin yleisesti hyvin tyytyväisiä: noin kolme neljäsosaa sekä tulo että lähtömuuttajista ilmoitti tyytyväisyytensä. Seinäjoella yleinen tyytyväisyys oli kolmanneksen matalampaa kuin Vaasassa ja yllättäen Seinäjoen lähtömuuttajat olivat tyytyväisempiä koulustarjontaan kuin tulomuuttajat. Tulomuuttajien ryhmässä kuitenkin ”en osaa sanoa” -vastausten osuus oli korkea. Voidaan päätellä, että Seinäjoen tulomuuttajien alhainen tyytyväisyys selittyy osaltaan sillä, että he eivät näytä tuntevan paikkakunnan koulutusmahdollisuuksia. Seinäjoella tyytymättömiä oltiin erityisesti niukkoihin yliopistokoulutusmahdollisuuksiin. Vaasassa kritisoitiin sitä, että yliopistosta puuttuu mahdollisuus opiskella lääketiedettä tai oikeustiedettä.

Taulukko 32. Oliko Seinäjoen ja Vaasan kaupungeissa riittävästi koulutusmahdollisuuksia kaupunkien muuttajien mielestä (% vastaajista)?

Muutto	Kaupunki	Kyllä	Ei	EOS	Yhteensä	N
Tulo	Seinäjoki	43	23	34	100	70
	Vaasa	77	11	12	100	73
Lähtö	Seinäjoki	50	35	15	100	94
	Vaasa	70	15	15	100	103

Pääasiallinen toiminta ja työ

Kummankin kaupungin muuttajien suurin ryhmä oli kokopäivätyössä olevat (Taulukko 33). Vaasassa sekä tulo- että lähtömuuttajista kaksi kolmannesta oli kokopäiväisessä työssä olevia. Seinäjoella osuudet olivat hieman pienempiä, noin puolet muuttajista oli kokopäiväistä työtä tekeviä. Toiseksi suurin muuttajien ryhmä – paitsi Seinäjoen tulomuutossa – olivat opiskelijat. Vaasaan sekä tultiin opiskelemaan että sieltä lähdettiin opiskelemaan tasaosuuksin. Sen sijaan Seinäjoelta lähdettiin kolme kertaa enemmän opiskelemaan kuin sinne siinä tarkoituksessa tultiin. Tulomuuttajien joukossa Seinäjoki houkuttaakin eläkeläisiä huomattavasti enemmän kuin opiskelijoita. Tällä on merkitystä muun muassa

Taulukko 33. Seinäjoen ja Vaasan kaupunkien muuttajien pääasiallinen toiminta (% vastaajista).

Pääasiallinen toiminta	Tulo		Lähtö	
	Seinäjoki	Vaasa	Seinäjoki	Vaasa
Kokopäivätyö	53	62	47	64
Eläkeläinen	18	9	6	5
Opiskelija	7	16	25	15
Osa-aikatyö	6	4	5	4
Yrittäjä	5	3	9	3
Työtön/lomautettu	5	3	5	6
Kotiäiti/isä	3	2	3	3
Muu	3	1	–	–
Yhteensä	100	100	100	100
N	72	76	94	98

yhteiskunnan voimavarojen suunnittelun kannalta. Seinäjoen kohdalla näyttää lisäksi siltä, että se menettää yrittäjäkuntaa, sillä lähtömuutossa heidän osuutensa oli kaksinkertainen tulomuuttoon nähden. Jos tämä trendi jatkuu, sillä saattaa olla vaikutusta Seinäjoen elinkeinorakenteeseen.

Tulomuuttajien työllistymisen yleiskuva oli se, että Seinäjoella tulomuuttajat työllistyivät melko tasaisesti usealle toimialalle, kun taas Vaasassa puolestaan työllistyminen oli keskittyneempää (Taulukko 34). Tämä heijastaa jo edellä esitettyä kaupunkien työpaikkojen keskittymistä. Lähtömuutto jakaantui kummassakin kaupungissa tasaisesti usealle toimialalle. Sekä tulo että lähtömuutossa samat toimialat nousivat esiin. Tätä voi selittää kaksi seikkaa: aloille kohdistuva ylikoulutus, jolloin aloille valmistuneet eivät löydä oman alan työtä koulutuspaikkakunnalta tai työvoiman liikkuvuus. Sen sijaan ammatin vaihto ei pysty selittämään havaittua ilmiötä (Taulukko 35). Vaasan kohdalla kyse lienee ylikoulutuksesta: yleisimminkin Vaasa kouluttaa, mutta koulutetut muuttavat pois. Seinäjoella ilmiötä selittänee liikkuvuus.

Taulukko 34. Seinäjoen ja Vaasan työssäkäyvien muuttajien toimialaluokitus (% vastaajista).

Toimiala	Tulo		Lähtö	
	Seinäjoki	Vaasa	Seinäjoki	Vaasa
Tekninen toiminta*	15	5	9	12
Opetus ja kasvatus	14	11	15	9
Terveystieteiden- ja sosiaali- ja terveysala	13	27	12	19
Kaupallinen ala	12	11	16	12
Tieteellinen toiminta ja erityisalojen asiantuntijat	8	7	10	18
Toimistotyö	8	11	6	11
Kuljetus, varastointi ja kiinteistöhuolto	7	6	6	3
Rakentaminen	7	3	–	–
Teollisuus	5	8	4	1
Rahoitus ja vakuutusala	2	3	2	7
Majoitus- ja ravitsemusala	–	2	7	3
Muu tai tuntematon	9	6	13	5
Yhteensä	100	100	100	100
N	59	63	68	85

* Teknisessä toiminnassa ovat mukana korkeamman osaamisen toimijat, kuten insinöörit ja IT-alan asiantuntijat.

Korkean osaamisen työpaikat näyttävät olevan merkittävässä osassa alueiden muuttoliikkeissä (Taulukko 34). Sen sijaan teollisuuden alan työntekijöiden osuus muuttajista oli vähäisempi, kuin teollisten työpaikkojen määrä antaisi odottaa. Vilkas rakentaminen näkyy Seinäjoella alan työntekijöiden osuudessa tulomuuttajista ja siinä, että alan edustajia ei lähtömuuttajissa nähty olleen. Vaasassa terveydenhoito- ja sosiaalialalla vaihtuvuus näyttää olleen erityisen suurta. Vaasan kohdalla huomiota kiinnittää myös tieteellisten alojen toimijoiden osuuden suuruus. Tämäkin tukee näkemystä Vaasasta koulutuskaupunkina, josta koulutetut myös muuttavat pois. Muuttajien työpaikat näyttävät suuntautuvan niille aloille, jotka näissä kaupungeissa yleisesti työllistävät.

Ammatin vaihto muuton yhteydessä oli mahdollista. Kaikista muuttajista noin joka kolmannen ammatti oli muuttaessa vaihtunut (Taulukko 35). Tämä kuvastaa työn ja uran merkitystä muuton motivaationa. Työnantajan kannalta se kertoo kouluttamis- ja perehdyttämistarpeesta. Suurimmalla osalla vastaajista ammatti oli pysynyt samana. ”Ei ammattia” -vastanneista suurin osa oli eläkeläisiä tai opiskelijoita.

Taulukko 35. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien ammatinvaihdos muuton yhteydessä (% vastaajista).

Muutto	Kaupunki	Pysynyt samana	Ammatti vaihtunut	Ei ammattia	EOS	Yhteensä	N
Tulo	Seinäjoki	59	25	13	3	100	71
	Vaasa	57	37	3	3	100	76
Lähtö	Seinäjoki	47	37	13	3	100	90
	Vaasa	56	33	8	3	100	97

Vaasan tulo- ja lähtömuuttajat arvioivat aiemman koulutuksensa vastaavan ajankohtaista työtään paremmin kuin Seinäjoen muuttajat. Seinäjoen ominaispiirre oli ”ei työssäkäyvien” suuri osuus. Se muodostui eläkeläisten ja työttömien suuresta määrästä (Taulukko 36). Yleisesti tulomuuttajat ovat päässeet lähtömuuttajia paremmin koulutustaan vastaavaan työhön. Tämä voi johtua siitä, että he ovat vakiintuneempia työelämään kuin nuoret lähtömuuttajat, jotka vielä hakevat asemaansa. Opiskelijat taas tekevät opiskelujen ohessa sivutoimisia töitä, jotka usein eivät vastaa koulutusta.

Taulukko 36. Vastaako Seinäjoen ja Vaasan muuttajien mielestä heidän koulutuksensa nykyistä työtä (% vastaajista).

Muutto	Kaupunki	Vastaa	Ei vastaa	Ei käy töissä	EOS	Yhteensä	N
Tulo	Seinäjoki	52	18	27	3	100	73
	Vaasa	61	20	18	1	100	76
Lähtö	Seinäjoki	47	37	13	3	100	91
	Vaasa	56	33	8	3	100	102

Kokemuksia Seinäjoen ja Vaasan työtilanteesta kartoitettiin myös haastatteluissa. Eräs haastateltu oli asunut aiemmin Vaasassa, mutta oli muuttanut Seinäjoelle sosiaalisten suhteiden takia. Vaikka työpaikka on Vaasassa, hän haluaa jatkaa asumista Seinäjoella. Haastateltavan mielestä korkeakoulutetuille kaivattaisiin Seinäjoelle enemmän työmahdollisuuksia ja toimialoihin monipuolisuutta. Mikäli työpaikka on mieluisa, ollaan valmiita pitempäänkin työmatkaan.

Jos rehellisiä ollaan, niin korkeakoulutettuja työpaikkoja on tosi huonosti täällä Vaasaan verrattuna, on selkeää kumpi pelin koulutuksen suhteen voittaa. Täällä on enempi sellaista, niin sanottuja duunarihommia. Akateemisia työpaikkoja on huomattavasti vähemmän. Itseä tietysti vähemmän haittaa, kun käy Vaasassa töissä ja asuu täällä Seinäjoella, mutta ei se vielä mikään ongelma ole ollut. (Tulomuuttaja Seinäjoelle, mies 32 v., haastattelu)

Toinen haastateltu oli muuttanut Vaasaan tutustumismielessä. Kaupunkiin jäämisen motivaationa oli opiskelupaikan saanti, jolloin muutto oli osittain sattumanvarainen. Mikäli opiskelupaikka olisi jäänyt saamatta, hän todennäköisesti olisi muuttanut jonnekin muualle kuin Vaasaan. Haastattelu kuvastaa nuorille luonteenomaista muuttoalttiutta ja elämäntilanteeseen liittyvää liikkuvuutta. Haastatellun mielestä on tärkeää, että kaupungissa on tarjolla oheistöitä opiskelijoille ja töiden takia hän kokikin toimeentulonsa hyväksi.

Muutin tänne ja tulini vähän katselemaan, että mikä on homman nimi. Suunnittelin ensin alkuun, että jään tänne vain kahdeksi viikoksi ja sitten lähden takasin. Ei sitä kuitenkaan tullut lähettyä kun oli koulupaikkakin. Vaasasta oli myös helppo löytää töitä. Se ei ollut ongelma. Varsinkin, jos on muutaman vuoden opiskellut, niin tämä on just semmoinen ihanteellinen paikka siihen, että voit tutustua työelämään opintojen ohessa. Se on ollut ihan lottovoitto. (Tulomuuttaja Vaasaan, nainen 24 v., haastattelu)

Tulotaso

Taloudellisen hyödyn takia kunnat ovat kiinnostuneita erityisesti työllisistä muuttajista. Työlliset muuttajat ovat muuttoalueille taloudellisesti merkittäviä; he tuovat mukanaan verotuloja ja ostovoimaa, eivätkä rasita kunnallista sosiaalitoimintaa. Yhden työllisen muuttajan tulot ovat noin neljä kertaa suuremmat kuin työssä käymättömän muuttajan tulot. Esimerkiksi vuoden 2008 tietojen mukaan suomalaisten työllisten muuttajien keskimääräiset bruttovuositulot olivat 26 600 euroa, kun muiden muuttajien (työttömät ja työvoiman ulkopuolella olevat) vuositulot jäivät keskimäärin 6 800 euroon. (Aro 2012)

Tuloja koskevia aineiston tietoja voidaan pitää suuntaa antavina. Näin siksi, että ihmiset eivät välttämättä vastaa tuloja koskeviin kysymyksiin kovinkaan tarkasti. Myös annettujen vastausten määrä jäi tuloja kysyessä vähäiseksi. Vastausten perusteella piirtyvä kuva vastaajien tulotasosta oli kuitenkin lähellä Tilastokeskuksen antamia koko maan ja maakuntatason lukuja. Osaltaan tämä vahvistaa saatujen tietojen paikkansapitävyyttä.

Vaasaan muuttaneiden vastaajien keskimääräinen henkilökohtainen nettovuositulo oli viidenneksen korkeampi kuin Seinäjoelle muuttaneiden. (Taulukko 37). Tämä käy yhteen sen edellä todetun asian kanssa, että Vaasan tulomuuttajista miltei kaksi kolmannesta oli kokopäivätyötä tekeviä, kun taas Seinäjoella heitä oli vain reilu puolet tulijoista. Kaupunkikohtaisessa tarkastelussa näkyi, että Seinäjoen tulomuuttajat olivat varakkaampia kuin lähtömuuttajat. Vaasan kohdalla tulijoiden ja lähtijöiden henkilökohtaiset tulot olivat keskenään samaa luokkaa. Seinäjoen kohdalla tilannetta selittää se, että lähtömuuttajista neljännes on opiskelijoita, joiden pienet tulot alentavat lähtömuuttajien tulojen mediaania.

Taulukko 37. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien henkilökohtainen nettotulo (€) vuodessa oman ilmoituksen mukaan.

Muutto	Kaupunki	Nettotulo € (mediaani)	N
Tulo	Seinäjoki	20 000	59
	Vaasa	24 000	63
Lähtö	Seinäjoki	18 000	79
	Vaasa	24 000	80
Väestö *	Seinäjoki	21 645	58 075
	Vaasa	21 081	59 286
	Koko maa	21 500	5 401 267

* Lähde: Tilastokeskus (2013d).

Vaasan lähtö- ja tulomuuttajien ryhmän yhtäläistä mediaanituloa selittää muuttajaryhmien rakenteen keskinäinen samuus (Taulukko 33).

Verrattaessa kaupunkien muuttajien henkilökohtaisia nettotuloja kaupunkien väestön ja toisaalta Suomen väestön nettotuloihin huomataan selvä ero. Vaasan tulo- ja lähtömuuttajien tulot olivat kaupungin väestön ja myös koko maan väestön keskimääräisiä tuloja korkeammat. Seinäjoella asia oli täsmälleen päinvastainen. Näyttääkin siltä, että Vaasassa liikkuvuus kohdistui keskimääräistä varakkaampiin ja Seinäjoella se kohdistui keskimääräistä varattomampiin.

Tämä näkemys vahvistuu, kun kaupunkien muuttajien ilmoittamia nettotuloja verrataan Tilastokeskuksen määrittelemään suomalaisen pienituloisuuden rajaan, joka kulutusyksikköä kohden vuonna 2011 oli 13 640 euroa vuodessa (Tilastokeskus 2013e). Seinäjoella sekä tulo että lähtömuuttajista noin kolmannes oli tämän rajan mukaan pienituloisia. Vaasassa osuudet olivat paljon pienempiä: tulomuuttajista vajaa viidennes ja lähtömuuttajista vain yksi kuudesosa jäi pienituloisuuden rajan alapuolelle.

Koulutustaustalla on usein vaikutusta tulotasoon. Aineiston tutkijakoulutuksen saaneiden vastaajien suurin ryhmä sijoittuikin ylimpään tuloluokkaan (Taulukko 38). Samoin havaittavissa on, että mitä alempi koulutus vastaajilla oli, sitä suurempi osuus heistä sijoittui alimpaan tuloluokkaan. Yleiskuvaksi piirtyy melko suoraviivainen koulutusasteen ja nettotulojen suuruuden vastaavuus.

Taulukko 38. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien koulutus ja tuloluokka € vuodessa (% vastaajista).

	yli 36 000	25 000– 36 000	13 700– 25 000	alle 13 700	Yhteensä	N
Tutkijakoulutus	46	27	20	7	100	15
Ylempi korkea-aste	16	35	38	11	100	75
Alempi korkea-aste	2	22	45	31	100	104
Alin korkea-aste	–	17	50	33	100	6
Keskiaste	8	12	45	35	100	65
Perusaste	14	14	29	43	100	14

Tuloluokat on muodostettu vastaajista siten, että kuhunkin luokkaan saatiin edustava määrä vastaajia.

Postikyselyssä tiedusteltiin muuttajien omaa käsitystä vastaushetken toimeentulostaan ja muuton vaikutuksesta siihen. Vaasaan muuttaneista kaksi viidestä arvioi toimeentulonsa hyväksi (Taulukko 39). Osuus oli kymmenen prosenttiyksikköä suurempi kuin Seinäjoelle muuttaneiden arvioissa. Kaikista muuttajista melkein

puolet ilmoitti toimeentulonsa keskinkertaiseksi. Muuttajien arviot kävivät yhteen heidän ilmoittamiensa nettotulojen kanssa.

Taulukko 39. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien arvio tämänhetkisestä omasta toimeentulostaan (% vastaajista).

Muutto	Kaupunki	Hyvä	Keskin- kertainen	Huono	EOS	Yhteensä	N
Tulo	Seinäjoki	27	52	21	–	100	71
	Vaasa	37	54	8	1	100	76
Lähtö	Seinäjoki	20	60	19	1	100	94
	Vaasa	38	46	13	3	100	103

Eräs keskeisiä muuton motiiveja on toimeentulon kohentaminen. Tämän aineiston valossa muutto ei kuitenkaan aina parantanut toimeentuloa. Vain kolmasosa tulomuuttajista ilmoitti toimeentulonsa kohentuneen (Taulukko 40). Lähtömuuttajien kohdalla huomionarvoista on, että Vaasasta lähteneet ilmoittivat Seinäjoelta lähteneitä useammin muuton kohentaneen heidän tulotasoaan. Vaasasta lähteneiden palkkatulot olivat korkeamman koulutustason ansiosta suuremmat kuin Seinäjoelta lähteneiden. Toinen keskeinen havainto on, että Seinäjoelta muuttaneista neljäsosa, mutta Vaasasta muuttaneista vain kuudesosa ilmoitti muuton huonontaneen heidän toimeentuloaan. Tätä voisi selittää se, että Seinäjoelta pois muuttaneiden joukossa oli Vaasaan verrattuna enemmän opiskelumaan menneitä: opiskelijoiden toimeentulo voi olla niukkaa. Lähes puolella aineiston opiskelijoista toimeentulo huononi muuton yhteydessä. Vaasasta lähteneet pystyivät Seinäjoelta lähteneitä paremmin nostamaan elintasoaan: toimeentulo parani huomattavalla osalla, mutta huonontui vain harvoilla.

Taulukko 40. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien arvio toimeentulon muutoksesta heti muuttamisen jälkeen (% vastaajista).

Muutto	Kaupunki	Parantui	Ei muu- toksia	Huonontui	EOS	Yhteensä	N
Tulo	Seinäjoki	31	39	26	4	100	72
	Vaasa	34	34	27	5	100	76
Lähtö	Seinäjoki	30	39	25	6	100	93
	Vaasa	40	37	15	8	100	103

Vertailtaessa tulo- ja lähtömuuttajien koulutusastetta ja omia arvioita toimeentulon parantumisesta huomattiin, että tutkijakoulutuksen tai ylemmän korkea-asteen koulutuksen saaneiden kohdalla toimeentulon arvioitiin selvästi parantuneen ja myös toimeentulon huononeminen koski vähiten näitä koulutusryhmiä (Taulukko 41). Alimman eli pelkän perusasteen koulutuksen omaavat ilmoittivat puolestaan kaikkein eniten tulotasonsa huonontumisesta. Näiden koulutuksellisten ääripäiden väliin jääviä koulutusasteita voidaan luonnehtia epävakaaksi alueeksi. Siellä muuttajalle saattoi samalla todennäköisyydellä tapahtua joko toimeentulon paraneminen, sen pysyminen ennallaan tai huononeminen. Yleiskuvaksi kuitenkin jää se, että mitä korkeampi koulutus sen todennäköisemmin muuttaminen nostaa toimeentuloa.

Taulukko 41. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien koulutusaste ja arvio toimeentulon muutoksesta heti muuttamisen jälkeen (% vastaajista).

	Parantui	Ei muu- toksia	Huonontui	EOS	Yhteensä	N
Tutkijakoulutus	44	31	19	6	100	16
Ylempi korkea-aste	47	38	13	2	100	89
Alempi korkea-aste	32	35	28	5	100	127
Alin korkea-aste	20	40	30	10	100	10
Keskiaste	25	39	25	11	100	85
Perusaste	25	38	31	6	100	16

5 Seinäjoen ja Vaasan muuttajien elämäntavat ja näkemykset

Käsitteellä elämäntapa tarkoitetaan tässä tutkimuksessa sitä, miten muuttajat liikkuvat, asuvat, käyttävät aikaansa ja minkälaisia asuinympäristövalintoja he ovat tehneet. Huomiota kiinnitetään myös muuttajien palveluiden käyttöön ja palveluiden saavutettavuuteen, sosiaaliseen vuorovaikutukseen, kotoutumiseen, sekä muuttajien arvomaailman rakentumiseen ja näkemyksiin tulevaisuudesta.

Asuminen ja asuinympäristö

Asuin- ja elinympäristön laatuun liittyvät tekijät ovat nousemassa entistä tärkeämmiksi asuinpaikkaa valittaessa (Kytö ym. 2006: 6). Ihmisten tarpeet ja toiveet asuinympäristön suhteen vaihtelevat eri väestöryhmien elämäntavan ja elämänvaiheen mukaan. Esimerkiksi on havaittu, että nuoret, ikääntyneet, yksin asuvat ja autottomat suosivat keskusta-asumista. Pienten lasten perheet ja 30–39-vuotiaat suosivat pientaloasumista. Maaseutumaisilla alueilla tai kaupunkien laitamilla viihtyvät 40–49-vuotiaat. (Strandell 2011: 78) Asunnon valintaan vaikuttavat muun muassa käytettävissä olevat tulot, perheen koko ja sen muutokset sekä muuttoalueilla oleva asuntotarjonta.

Asuinalueet

Seinäjoella ja Vaasassa on sekä kaupunkimaisia että maaseutumaisia asuinalueita. Kaupunkimaisiksi alueiksi luokitellaan tiiviisti rakennettu kaupunkialue sekä muu kaupunkimainen alue, kuten lähiö tai pientaloalue keskustan lähetyvillä.

Maaseutumaisia alueita ovat haja-asutusalueet ja muut väkiluvultaan ja väestöntiheydeltään alhaiset taajamat.

Aineiston Vaasaan muuttaneet ovat tulleet pääsääntöisesti toisesta kaupungista ja asuvat Vaasassakin kaupunkimaisella alueella (Taulukko 42). Tiiviin kaupunkialueen oli Vaasaan muuttaneista valinnut puolet vastaajista, kun Seinäjoelle muuttaneista näin oli tehnyt vain viidennes. Seinäjoelle muuttaneet suosivat eniten lähiöitä ja pientaloalueita (taulukossa ”muu kaupunkimainen alue”). Maaseudulle ja haja-asutusalueelle muuttaminen oli Seinäjoella kymmenen kertaa suositumpaa kuin Vaasassa, jossa vain yksi prosentti tulomuuttajista asui tällaisilla alueilla.

Taulukko 42. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien asuinalueuokitus ennen ja jälkeen muuton (% vastaajista).

Muutto	Kaupunki	Asuminen	Tiivis kaupunkialue	Muu kaupunkimainen alue	Maaseutumaisen alueen keskus	Maaseutu/haja-asutusalue	Muu	Yht.	N
Tulo	Seinäjoki	Entinen	33	41	11	15	–	100	73
		Nykyinen	19	71	1	9	–	100	70
	Vaasa	Entinen	39	44	9	8	–	100	75
		Nykyinen	52	47	–	1	–	100	75
Lähtö	Seinäjoki	Entinen	40	49	2	8	1	100	93
		Nykyinen	38	49	8	4	1	100	92
	Vaasa	Entinen	50	44	4	2	–	100	104
		Nykyinen	40	52	5	3	–	100	101

Molemmista kaupungeista lähdettiin pääsääntöisesti perinteisille kaupunkimaisille alueille, ja suuntauksena näyttää olevan muutto tällaisten alueiden välillä. Mielenkiintoinen yksityiskohta on aineistossa näkyvä maallemuutto. Erityisesti Seinäjoelta muutettiin toisen paikkakunnan maaseutumaisen alueen keskukseen: joka kahdestoista lähtömuuttaja teki näin tilanteessa, jossa vain joka viideskymmenes lähtömuuttaja oli muuttaessaan asunut maaseutumaisen alueen keskukseen.

Tarkempi analyysi tulomuuttajien asuinpaikasta ennen ja jälkeen muuton osoitti, että valtaosa Seinäjoelle asettuneista tulomuuttajista valitsi asuinpaikakseen pientaloalueen ydinkeskustan välittömässä läheisyydessä. Sinne muuttivat lähes aina lähtöpaikallaan samanlaisessa miljöössä asuneet. Lähtöpaikallaan keskustassa asuneista kaksi kolmesta muutti Seinäjoella pientaloalueelle ja vain

yksi kolmesta keskustaan. Seinäjoen pientaloalueet saivat muuttajia myös maaseudulta tulevista muuttajista: heistä yli puolet asettui pientaloalueelle. Vaasaan maaseudulta muuttaneista kaikki olivat hakeutuneet kaupunkimaisille alueille. Tiiviiltä kaupunkimaiselta alueelta lähteneistä kaksi kolmannesta oli Vaasaan saavuttuaan asettunut samanlaiselle alueelle.

Haastatteluissa vertailtiin Seinäjoen ja Vaasan kaupunkimaisuutta keskenään. Ero Seinäjoen maaseutumaisen luonteen ja Vaasan kaupunkimaisen miljööön välillä tunnistettiin selkeästi. Ensinnä siteerattu haastateltu kertoi asuvansa mieluummin Seinäjoella sosiaalisten suhteidensa takia. Seinäjoen maaseutumainen luonne ei ollut hänen mielestään huono asia, mutta kuitenkin hän toivoi, että Seinäjoki panostaisi enemmän kaupunkimaisuuteen. Näin se voisi houkutella alueelle enemmän asukkaita, mitä haastateltava piti tärkeänä. Toinen siteerattu haastateltu kertoi asuvansa mieluummin Seinäjoella, koska koki omien asumistoiveidensa toteutuvan siellä paremmin. Hän myös viihtyi paremmin harvempaan asutulla alueella kuin kaupungin keskustassa. Vaikka asuikin Seinäjoella, hän kertoi vierailevansa usein Vaasassa nimenomaan kaupunkiympäristön ja sen palveluiden takia.

Vaasa on selkeästi enempi kaupunkimainen: tori ja kulttuuriympäristö ympärillä. Kun taas tulet Seinäjoelle, huomaat heti, että tämä on maalaiskaupunki, matalampaa tönöä, ei erotu samalla lailla kaupunkimaiseksi kuin Vaasa. Seinäjoki on ollut maalaiskaupunki ja Vaasa yliopistokaupunki, kyllä tässä suhteessa on selkeä ero havaittavissa. (Tulomuuttaja Seinäjoelle, mies 32 v., haastattelu)

Vaasa on kaupunki ja Seinäjoki on kauppala, se on näkyvässä katujen ilmeessä ja kaupunkikuvassa sekä ihmisten käytöksessä. Tykkään käydä Vaasassa sen takia. (Tulomuuttaja Seinäjoelle, mies 54 v., haastattelu)

Haastatteluista kuvastui muuttajien asuinympäristöään koskevien toiveiden ja näkemysten osittainen ristiriitaisuus. Toisaalta haluttiin rauhaa ja väljyyttä. Toisaalta arvostettiin myös palveluita ja kaupunkikulttuuria. Tässä tilanteessa yksilön ja yhteiskunnan näkemysten ja tarpeiden sekä toimenpiteiden sovittaminen yhteen on haastavaa.

Asuntotyyppi

Kuten aiemmin on jo todettu, muuttajien asunnonvalinta ei ole täysin riippuvainen heistä itsestään, vaan siihen vaikuttavat myös paikkakunnan asuntotarjonta ja -politiikka. Seinäjoen kaupunki on linjannut asuntopolitiikkansa suurimmiksi haasteiksi yhdyskuntarakenteen eheyttämisen, monipuolisten asumisvaihtoehtojen tarjoamisen ja kaupunkikulttuurin yleisen kehittämisen

myös asuntotarjonnassa. Yhdyskuntasuunnittelua parannetaan synkronoimalla asuntopolitiikka, elinkeinopolitiikka ja kaavoitus keskenään. Asuinalue- ja rakennussuunnittelussa kaupunki panostaa energiatehokkuuteen. Kaupunki haluaa myös tukea vuokra-asumista pysyvänä asumismuotona. Seinäjoen kasvun turvaava asuntojen vuotuinen tuotantotavoite on 550 asuntoa, joista yli puolet on matalaa tiivistä asumista ja loput kerrostaloasuntoja. (Seinäjoen kaupungin asuntopoliittinen ohjelma 2009)

Vaasan kaupunki on perinteisesti ollut hyvin kerrostalovaltainen. Tällä hetkellä noin kaksi kolmasosaa asunnoista on kerrostaloja. Tulevaisuuden tavoitteena on lisätä tiiviin pientaloasumisen määrää, jolloin puolet uudistuotannosta olisi kerrostaloja, joka viides rivi- tai ketjutaloja ja loput erillispientaloja. Kaupungin yleisinä asumispoliittisina tavoitteina on asuinalueiden, asuntotyyppien ja asuntojen hallintamuotojen monipuolistaminen sekä uudisrakentamiseen panostaminen keskustan lähivyöhykkeellä olevilla, jo käytössä tai vajaakäytössä olevilla alueilla. Lisäksi tavoitteena on asuntoalueiden sijoittaminen hyvien joukkoliikenneyhteyksien läheisyyteen sekä sosiaalisen eheyden turvaaminen ja eri kaupunginosien erityispiirteiden huomioiminen. (Vaasan kaupungin asuntopoliittinen ohjelma 2012)

Toisiinsa verrattuna Seinäjoen ja Vaasan väestöt asuvat eri tavalla. Kaksi kolmasosaa Vaasan väestöstä asuu kerrostaloissa ja neljäsosa omakotitaloissa (Taulukko 43). Rivitalot ovat Vaasassa asumismuotona marginaalisessa asemassa: vain kymmenesosa väestöstä asuu niissä. Seinäjoella sen sijaan asutaan paljon tasaisemmin niin omakoti-, rivi- kuin kerrostalossakin, pääpainon toki ollessa omakotitaloasumisessa. Merkittävä havainto on, että Seinäjoen tulomuuttajat asettuivat omakotitaloon selvästi harvemmin ja rivitaloon selvästi useammin, kuin kaupungin väestö keskimäärin. Vaasan tulomuuttajien asuintyyppi sen sijaan seurasi Vaasan väestön yleistä asuintyyppijakautumaa.

Seinäjoen tulomuuttajista suurin osa oli ennen muuttoa asunut kerrostalossa, mutta Seinäjoella tulomuuttajat olivat jakaantuneet melko tasaisesti kerrostaloihin, rivitaloihin ja omakotitaloihin. Vaasan tulomuuttajat olivat lähtöisin kerrostaloista ja päätyneet vaasalaiseen kerrostaloon. Vaasan rakennuskantaa vasten tarkasteltuna rivitaloista lähteneiden Vaasan tulomuuttajien sijoittuminen muihin asumismuotoihin näyttää luonnolliselta: rivitaloon ei voi muuttaa, kun niitä ilmeisestikään ei ole saatavilla. Lähtömuuttajat muuttivat pääasiassa kerrostaloihin, vaasalaiset vielä seinäjokisia suuremmalla osuudella.

Jotta muuttajien asuintyyppissä tapahtuneista muutoksista saatiin selvempi kuva, taulukoitiin entinen ja nykyinen asuinpaikka ristiin. Kerrostaloista Seinäjoelle muuttaneiden joukossa oli käynyt niin, että heistä puolet oli päättänyt rivitaloihin, neljäsosa omakotitaloihin ja vain neljäsosa kerrostaloihin. Vaasaan kerrostaloista muuttaneista suuri enemmistö, kolme neljäsosaa, valitsi kerrostalon edelleen myös Vaasassa. Sinne omakotitalosta muuttaneista sen sijaan vain alle kymmenesosa valitsi omakotitalon ja lähes kaikki muut kerrostalon. Seinäjoen

Taulukko 43. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien asuintyyppi ennen ja jälkeen muuton (% vastaajista).

Muutto	Kaupunki	Asuminen	Kerros- talo	Rivi- talo	Omakoti- talo	Muu	Yht.	N
Tulo	Seinäjoki	Entinen	53	22	21	4	100	73
		Nykyinen	32	37	27	4	100	76
	Vaasa	Entinen	63	16	17	4	100	73
		Nykyinen	66	11	22	1	100	76
Lähtö	Seinäjoki	Entinen	56	13	29	2	100	93
		Nykyinen	62	19	11	8	100	104
	Vaasa	Entinen	71	13	9	7	100	93
		Nykyinen	72	13	13	2	100	104
*Talotyyppi	Seinäjoki	2011	30	24	45	1	100	27 432
	Vaasa	2011	64	9	25	2	100	30 055

*Lähde: Tilastokeskus (2012c). Huom! Kohta "muu" sisältää pääsääntöisesti joko pari- tai luhtitalon.

tulomuuttajat siis vaihtoivat kerrostaloasuntonsa rivitaloihin ja omakotitaloihin. Vaasassa asuntotyyppin vaihto koski omakotitaloista lähteneiden sijoittumista vaasalaisiin kerrostaloihin.

Karkeasti määritellen asunto voi olla joko omistusasunto tai vuokra-asunto. Seinäjoen väestöstä kolme neljäsosaa asuu omistusasunnossa ja Vaasan väestöstä hieman harvempi, kaksi kolmasosaa (Taulukko 44). Vuokralla asuu viidesosa seinäjokisista ja kolmasosa vaasalaisista.

Ristiintaulukointi terävöitti tulomuuttajien asunnon omistussuhteista muodostuvaa kuvaa. Niistä Seinäjoen tulomuuttajista, jotka itse omistivat asuntonsa ennen muuttoa, neljä viidesosaa omisti asuntonsa myös vastaushetkellä: loput olivat siirtyneet vuokralle. Vuokra-asunnoissa asuneista puolestaan enemmistö oli siirtynyt omistusasuntoon ja vain kaksi viidesosaa asui myös vastaushetkellä edelleen vuokralla. Vaasassa lähes kaikki omistusasunnosta muuttaneet omistivat vaasalaisen asuntonsa itse. Vuokra-asunnosta tulleista enemmistö – kolme viidesosaa – asui vuokralla myöskin Vaasassa, mutta kaksi viidestä oli hankkinut omistusasunnon. Nämä tulokset tarkoittavat, että vuokralla asuneiden tulomuuttajien tavoitteena näyttää olleen omistusasunnon hankinta, ja Seinäjoella vielä innokkaammin kuin Vaasassa. Toisaalta aivan kaikki omistusasunnosta tulleet eivät halunneet tai voineet asettua omistusasuntoon, vaan pieni osa heistä siirtyi vuokralla-asujiksi: Seinäjoella näin tapahtui useammin kuin Vaasassa.

Taulukko 44. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien asuntojen omistussuhteet (% vastaajista).

Muutto	Kaupunki	Asuminen	Vuokra-asunto	Omisti itse	Vanhemmat omistivat	Työ-suhde-asunto	Muu tai tunte-maton	Yht.	N
Tulo	Seinäjoki	Entinen	47	44	8	1	–	100	73
		Nykyinen	33	63	3	1	–	100	76
	Vaasa	Entinen	57	22	17	4	–	100	71
		Nykyinen	47	50	3	–	–	100	76
Lähtö	Seinäjoki	Entinen	62	15	21	2	–	100	93
		Nykyinen	63	32	2	3	–	100	104
	Vaasa	Entinen	75	16	5	4	–	100	92
		Nykyinen	53	44	–	3	–	100	103
Väestö*	Seinäjoki	2011	21	77	–	–	2	100	58 075
	Vaasa	2011	32	65	–	–	3	100	59 286

* Lähde: Tilastokeskus (2012c).

Huom! Tilastokeskuksen tilastoissa työsuhdeasuminen on luokiteltu vuokra-asumisen yhteyteen ja vanhempien omistusta ei ole huomioitu lainkaan.

Tämän aineiston muuttajat eivät kummassakaan kaupungissa kovinkaan lukuisasti asu työsuhdeasunnoissa. Vaikka työ on yksi keskeisistä muuttamisen motiiveista, kaupungit eivät juurikaan tarjoa muuttajille työsuhdeasuntoa asumisvaihtoehtona. Seinäjoen kaupungilla on jonkin verran työsuhdeasuntoja sairaalassa työskenteleville. Vaasan kaupungilla on asuntoja kaupungin kesätyöntekijöille. Seikkaa selvitettiin tarkemmin ottamalla yhteyttä kaupunkien suurimpiin työnantajiin. Tässä kävi ilmi, että yritykset eivät nähneet työsuhdeasuntojen tarjoamista työntekijöilleen aiheelliseksi. Sen sijaan apua tarjotaan asunnon etsimisessä.

Tutkimuksessa selvitettiin muuton mahdollisia vaikutuksia asumiskustannuksiin. Aiempien tutkimusten mukaan tiedetään, että asumiskustannukset kasvavat kahdella kolmesta muuttaneesta kotitaloudesta ja ne kasvavat useimmiten hyvätuloisilla. Kulut laskevat ainoastaan niillä, jotka muuttavat työsuhdeasuntoon. Suurin osa muuttajista pyrkii nostamaan asumistasoaan ja joutuu siten maksamaan enemmän. (Kytö & Väliniemi 2009, 72)

Asuntojen ja vuokrien hinnat ovat viime vuosina nousseet melkein kaikissa kaupungeissa ja kasvukeskuksissa. Muuton yhteydessä asumiskustannukset nousivat puolella Seinäjoen ja kahdella kolmasosalla Vaasan tulomuuttajista. Asumismenot kasvoivat vielä useammin lähtömuuttajilla, joista yli kaksi kolmasosaa

ilmoitti menojen nousseen. Se, että asumiskustannukset nousivat suurella osalla lähtömuuttajista, johtuneen nuorten suuresta osuudesta. Heistä huomattava osa oli asunut vanhempiensa omistamassa asunnossa. Kustannuksia oli myös nostamassa muutto kalliille pääkaupunkiseudulle. Näyttää siltä, että asumiskustannuksien nousua pidetään itsestään selvänä, sillä – kuten jo aiemmin on todettu – valtaosalle vastaajista tulopaikan asuntojen hinta ei ollut tärkeä seikka muuttopäätöstä tehtäessä. Suurin osa muutosta tapahtuu työn, uran ja opiskelun ehdoin, eikä asumisen hinta ole silloin muuttovirroissa ratkaisevin tekijä. Asumiskustannuksien nousu lienee ollut eräs niistä tekijöistä, joiden takia tässä tutkimuksessa jopa neljäsosa arvioi toimeentulonsa heikentyneen heti muuton jälkeen.

Näkemyksiä asunto-olojen parantamisesta

Valtakunnallisen asukasbarometrin mukaan merkittävimpiä asuinalueiden viihtyvyystekijöitä ovat rauhallisuus, luonnonympäristö, sijainti ja liikenneyhteydet sekä palvelujen saatavuus ja harrastusmahdollisuudet. Eniten epäviihtyvyyttä aiheuttavat liikenteen tuomat häiriöt ja ongelmat sekä alueen turvattomuus ja rauhattomuus. (Strandell 2011) Näihin tekijöihin on syytä paneutua myös muuttajien asunto-olojen parantamisen näkökulmasta. Se ei välttämättä ole samanlainen kuin alueen poliittiset linjaukset.

Tässä tutkimuksessa vastaajia pyydettiin mainitsemaan tärkeysjärjestyksessä kolme keskeisintä tekijää, joilla heidän mielestään asunto-oloja voitaisiin parantaa. Tulomuuttajien vastaukset kohdistuivat uuteen asuinkuntaan ja lähtömuuttajien vastaukset entiseen asuinkuntaan. Saadut vastaukset teemoiteltiin aineistosta käsin, eli samat ja samankaltaiset vastaukset koottiin samaan ryhmään, teemaan. Seuraavassa käsiteltävät teemat nousivat siis itse aineistosta. Huomionarvoista on, että sekä lähtömuuttajien että tulomuuttajien parannusehdotuksina esiin tuomat teemat olivat suurelta osin samankaltaisia (Taulukko 45). Tämä antaa saaduille tuloksille lisää painoarvoa.

Seinäjoen tulomuuttajien vastauksissa mielipiteet jakaantuivat tasaisemmin kuin Vaasan tulomuuttajien vastauksissa. Seinäjoella useaa teemaa pidettiin keskenään lähes yhtä merkittävänä. Vaasan tulomuuttajien vastauksissa esiin nousi muutama selvästi tärkeämpänä pidetty teema muiden mainittujen teemojen tärkeyden ollessa vähäisempää. Yleisesti ottaen tulomuuttajien parannusehdotuksissa haluttiin enemmän vaihtoehtoja ja valinnan mahdollisuuksia asuinympäristöön ja asuntotyyppeihin. Yleisenä toiveena oli kohtuuhintaisten ja korkeatasoisten vuokra-asuntojen entistä monipuolisempi tarjonta. Vuokrakohteiden valikoiman toivottiin laajentuvan niin, että vuokralle tarjottaisiin eri kokoisia, eri tyyppisissä taloissa olevia ja erilaisilla asuinalueilla sijaitsevia vuokra-asuntoja.

Taulukko 45. Miten asunto-oloja voitaisiin parantaa Seinäjoella ja Vaasassa, tulo- ja lähtömuuttajien mielipiteet.

	Sija	Seinäjoki	Indeksi- luku	Sija	Vaasa	Indeksi- luku
Tulo	1.	Lisää vuokra-asuntoja	140	1.	Tontit ja kaavoitus	270
	2.	Tontit ja kaavoitus	130	2.	Lisää vuokra-asuntoja	145
	3.	Vuokra-asuntojen hinnat	75	3.	Asuntojen kunnostus	115
	3.	Julkinen liikenne	75	4.	Vuokra-asuntojen hinnat	60
	4.	Asuntojen kunnostus	70	4.	Asuinalueiden viihtyvyys	60
	5.	Kaupunkimaisuutta	65	5.	Julkinen liikenne	50
	5.	Asuinalueiden viihtyvyys	65	6.	Liikenneyhteydet	45
	6.	Asuntotarjonnan monipuolistaminen	60	6.	Asuntotarjonnan monipuolistaminen	45
	7.	Lisää palveluita asuinalueelle	45			
Lähtö	1.	Asuntotarjonnan monipuolistaminen	165	1.	Julkinen liikenne	120
	2.	Asuinalueiden viihtyvyys	135	2.	Asuntojen kunnostus	110
	3.	Lisää vuokra-asuntoja	115	3.	Lisää vuokra-asuntoja	100
	4.	Omistusasuntojen hinta	105	4.	Omistusasuntojen hinnat	95
	4.	Asuntojen kunnostus	105	4.	Asuntotarjonnan monipuolistaminen	95
	5.	Tontit ja kaavoitus	80	5.	Tontit ja kaavoitus	90
	6.	Julkinen liikenne	60	6.	Palvelut	50
	6.	Kaupunkimaisuus	60			

Huom! Indeksilukuja ei voi verrata kaupunkien kesken eikä muuttotyyppin mukaan. Teemojen järjestystä voidaan vertailla. Luettelossa ovat teemat, joiden indeksiluku oli yli 40. Tämän luvun alle jääneet teemat katsottiin satunnaisiksi mainintojen vähäisen määrän takia.

Molempien kaupunkien tulomuuttajat nimesivät asunto-olojen kohentamisen tärkeimmiksi keinoiksi hyvin samankaltaisia asioita. Kärkeen nousivat vuokra-asuntojen lisäys ja kaavoitukselliset asiat. Vaasassa tontteihin ja kaavoitukseen liittyvien seikkojen parantamista pidettiin selvästi kaikkein tärkeimpänä asiana, sillä aihepiiri kokosi keskitetysti mainintoja. Tulomuuttajien mielipiteissä kärkeä seurasivat vuokra-asuntojen hinnat ja asuntojen kunnostus. Asuntojen kunnos-

tuksella tarkoitettiin keskustassa tai sen tuntumassa olevien talojen kunnostusta asuinkelpoisiksi sekä jo asuttujen talojen peruskorjausta ja kohennusta.

Esiin nousi myös muutama selvästi oma, kaupunkikohtainen teema. Vaasassa liikenneyhteyksissä oli vastaajien mukaan puutteita. Liikenneyhteyksillä tarkoitettiin Vaasaan tuloa ja sieltä lähtemistä. Logistisesti katsoen – ja erityisesti pääradan varrella olevaan rautatien risteysasema Seinäjokeen verrattuna – Vaasa on pussinperä. Sinne päättyy rautatie ja meritien takana olevaan Uumajaan on laivaliikenne viime aikoina kulkenut huonosti: epäsäännöllisesti ja hieman erikoisin aikatauluin. Myös rannikkoa pitkin etelä-pohjoissuunnassa kulkeva maantieyhteys ei ehkä ole niin vetovoimainen kuin sisämaan Helsinki–Tampere–Seinäjoki–Oulu -linjaus. Selvästi seinäjokisiksi parannuskohteiksi tulomuuttajat nimesivät kehitystarpeet kaupunkimaisessa asumisessa ja palveluiden tarjonnassa.

Paluumuuttajat olivat uusia asukkaita useammin kiinnostuneita omakotitalojen tonttien saatavuudesta ja tonttien kaavoitukseen liittyvistä asioista. Kummassakin kaupungissa osa muuttajista halusi asumiselta väljyyttä ja isoja tontteja. Tällä haettanee maaseutumaisen ja kaupunkimaisen alueen välimuotoa. Toisten mieltymyksenä oli asuinalueiden kaupunkimaisuus, jolta halutaan modernia kompaktia asumista keskustassa tai sen lähiympäristössä. Heidän mielestään suunnittelussa tulisi lähteä nimenomaan kaupunkimaisuutta ilmentävästä kaupunkikulttuurista ja -arkkitehtuurista.

Lähtömuuttajat arvioivat entisen asuinkuntansa asuinolosuhteiden parantamista. Seinäjoelta lähteneet näkivät tärkeimpänä asuntotarjonnan monipuolistamisen (Taulukko 45). Seuraavalla sijalla oli asuinalueiden viihtyvyyden kohentaminen. Viihtyvyyttä voitaisiin parantaa viheralueilla ja puistoilla, persoonallisella ympäristöllä sekä onnistuneella kaupunkiarkkitehtuurilla. Vaasan lähtömuuttajien mielestä julkisen liikenteen parantaminen asuinalueille oli tärkein yksittäinen parannusehdotus. Seuraavaksi eniten toivottiin erityisesti opiskelija-asuntoloiden sekä keskustan vanhojen talojen asuntojen kunnostusta ja saneerausta.

Muuttajat esittivät seuraavankaltaisia parannusehdotuksia asunto-oloihin:

Tulomuuttajat Seinäjoelle:

- *Seinäjoella rakennetaan mielestäni jo paljon, onko vuokra-asuntoja riittävästi tarpeeseen nähden (Nainen 56 v., avokysymyslainaus)*
- *Kaavoittamalla väljemmät asuntoalueet, kaupungin omakotitontit pieniä, kaikki ei halua asua naapurin kanssa kylki kyljessä (Nainen 30 v., avokysymyslainaus)*
- *Edullisemmat vuokra-asunnot (Mies 36 v., avokysymyslainaus)*

Tulomuuttajat Vaasaan:

- *Vapauttaa osa rantaviivasta asuintonteiksi* (Nainen 40 v., avokysymyslainaus)
- *Lisää tontteja jaettavaksi, kaavoitus kuntoon* (Nainen 26 v., avokysymyslainaus)
- *Riittävästi kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja* (Nainen 27 v., avokysymyslainaus)
- *Pois vanhat, turhat, ränsistyneet talot ja tilalle uusia tupia, koskee koko Vaasan aluetta* (Nainen 29 v., avokysymyslainaus)

Lähtömuuttajat Seinäjoelta:

- *Persoonallisuutta enemmän asuinalueille, unohtamatta luontoa ja puita, lisää puistomaisuutta* (Nainen 56 v., avokysymyslainaus)
- *Rakentamalla asuintaloja keskustaan ja siten luoda oikeaa kaupunkikulttuurin syntyä* (Nainen 41 v., avokysymyslainaus)
- *Asuntojen hinnat suhteettoman korkeat (ei iso eikä yliopistokaupunki)* (Nainen 25 v., avokysymyslainaus)
- *Parantamalla julkisia liikenneyhteyksiä asuinaluille, asuntojen hintojen pitäisi olla edullisemmat* (Nainen 30 v., avokysymyslainaus)

Lähtömuuttajat Vaasasta:

- *Julkisen liikenteen yhteyksiä voitaisiin parantaa asuinalueille* (Mies 34 v., avokysymyslainaus)
- *Keskustan tuntumassa olevien ränsistyneiden kohteiden saneeraus modernilla asuntotuotannolla sekä ranta-alueiden harkittu valikointi asuntotuotantoon esimerkiksi Mansikkasaari ja Sundom* (Mies 71 v., avokysymyslainaus)
- *Kaavoitus ja lupien saanti helpommaksi* (Nainen 31 v., avokysymyslainaus)
- *Mielenkiintoisia asuinalueita puuttuu* (Mies 32 v., avokysymyslainaus)

Asunto-olojen parantamista käsiteltiin myös haastatteluissa. Eräs haastateltava koki tärkeäksi ympäristön huomioon ottamisen ja rakennusten energiatehokkuuden, mikä on myös yksi Seinäjoen asuntopoliittisista linjauksista. Omistusasuntojen hintojen huomattava nousu huolestutti. Asuntotarjonta tuntui kapealta, ja sopivan asunnon löytämiseen kului aikaa. Näin etenkin, kun vaatimuksena oli kookas ja ekotehokas, hyvien liikenneyhteyksien päässä oleva ja suhteellisen lähellä keskustaa sijaitseva asunto.

Toivoisimme enemmän huomiota ja kannustusta ekorakentamiseen. Riittävä isoja perheasuntoja kerrostaloista on Seinäjoella heikosti tarjolla ja täältä puuttuvat puukerrostalot täysin. Kun muutettiin tänne, niin hinnat olivat selvästi alhaisempia kuin isoissa kaupungeissa. Siinä missä muualla on tullut taantuma ja markkinat rauhoittuneet niin tuntuu, että tämä ei ole koskenut Seinäjokea. Vanhoista ja huonokuntoisistakin asunnoista pyydetään todella paljon. (Tulomuuttaja Seinäjoelle, nainen 32 v., haastattelu)

Vaasaan muuttanut haastateltu nosti esille Vaasan opiskelija-asuntokysymykset. Näyttää siltä, että opiskelijat eivät enää suosi yhteisasumista, vaan tavoitteena on saada asunto omaan käyttöön. Tähän tulisi kiinnittää huomiota, koska Vaasa on opiskelijakaupunki. Tilanteen parantaminen on haasteellista asuntopolitiikan kannalta, jos kaikille opiskelijoille halutaan tarjota heidän toivomansa yksiö. Asuntopoliittisessa ohjelmassa tähän on kiinnitetty huomiota ja pienasuntorakentamista ollaan lisäämässä.

Yksiöitä täällä saisi olla aika paljon enemmän opiskelijoille, aika harva enää haluaa muuttaa kimppekämppään. Tilanne yleisesti vuokra-asuntoja kohtaan voisi olla myös parempi. Tonttijakoon pitäisi Vaasassa kiinnittää huomiota. Olen kuullut ihmisiltä, jotka rakentavat omakotitaloa tai suunnittelevat sitä, että tontteja pitäisi kaavoittaa enemmän ja vapauttaa alueita enemmän asumiselle. (Tulomuuttaja Vaasaan, nainen 26 v., haastattelu)

Sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutus

Muutossa sosiaaliset suhteet korostuvat etenkin muutettaessa aluehierarkiassa alaspäin, eli suurista keskuksista pieniin kaupunkeihin tai maalle. Aluehierarkiassa ylöspäin tapahtuvassa muutossa (maalta tai pienistä kaupungeista suuriin keskuksiin) uralla ja työllä on suurempi merkitys kuin sosiaalisilla suhteilla (Kytö ym. 2006, 6). Näin oli myös tässä aineistossa. Perheen ja sukulaisten läheisyys koettiin tärkeäksi tulomuutossa, mutta ura ja työ aluehierarkiassa ylöspäin suuntautuneessa lähtömuutossa.

Siviilisääty, lapset ja huonekunnan koko

Sekä tulo- että lähtömuuttajista kolme viidestä oli parisuhteessa (Taulukko 46). Muuttajat olivat parisuhdesidonnaisempia kuin Seinäjoen ja Vaasan väestö keskimäärin, sillä he olivat noin puolitoista kertaa kaupunkien väestöstä useammin parisuhteessa.

Taulukko 46. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien siviilisäätö (% vastaajista).

Muutto	Kaupunki	Parisuhteessa	Ei parisuhteessa	Yhteensä	N
Tulo	Seinäjoki	57	43	100	73
	Vaasa	62	38	100	76
Lähtö	Seinäjoki	59	41	100	94
	Vaasa	61	39	100	104
Väestö*	Seinäjoki	49	51	100	45 940
	2011 Vaasa	45	55	100	48 850

*Lähde: Tilastokeskus (2012b). Huom! Täysi-ikäinen väestö.

Muuttajien valtaosa oli lapsettomia (Taulukko 47). Tulomuuttajista hieman yli puolet ja lähtömuuttajista lähes kolme neljästä oli lapsettomia. Lasten kanssa samassa taloudessa asuvien osuus oli Vaasan tulomuuttajien kohdalla puolitoistakertainen Seinäjokeen verrattuna. Lasten kanssa eri taloudessa asuvien muuttajien osuus Seinäjoella oli kaksinkertainen Vaasaan verrattuna. Tämä johtunee siitä, että Seinäjoelle muuttaneet olivat iäkkäämpiä kuin Vaasaan muuttaneet, ja lapset asuvat omillaan.

Taulukko 47. Onko muuttajilla Seinäjoen ja Vaasan muuttajilla lapsia (% vastaajista)?

Muutto	Kaupunki	On samassa taloudessa	On samassa ja eri taloudessa	On eri taloudessa	Ei lapsia	Yht.	N
Tulo	Seinäjoki	21	1	25	53	100	73
	Vaasa	30	3	12	55	100	76
Lähtö	Seinäjoki	14	1	12	73	100	93
	Vaasa	16	4	9	71	100	101

Seinäjoen ja Vaasan muuttajien kotitaloudet olivat keskenään kutakuinkin yhtä monijäsenisiä (Taulukko 48). Muuttotyypeittäin tarkasteltuna havaitaan eroja. Tulomuuttajien suurimmat ryhmät olivat yhden ja kahden hengen kotitaloudet lähes tasaosuuksin. Lähtömuuttajien kohdalla painottuivat kahden hengen kotitaloudet ja toiseksi merkittävin muuttajaryhmä oli yksinäiset muuttajat. Kaupunkien väestöstä muuttajat erosivat siten, että muuttajat olivat väestöä useammin yhden tai kahden hengen kotitalouksia ja väestö muuttajia useammin vähintään kolmen hengen perheitä.

Taulukko 48. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien ja väestön kotitalouksien koko (% vastaajista).

Muutto	Kaupunki	1 henk.	2 henk.	3 henk.	4 henk.	5 henk.	6+ henk.	Yht.	N
Tulo	Seinäjoki	38	39	12	9	1	1	100	69
	Vaasa	32	39	14	11	4	–	100	76
Lähtö	Seinäjoki	36	50	11	3	–	–	100	94
	Vaasa	32	51	7	5	4	1	100	102
Väestö*	Seinäjoki	19	31	16	19	10	5	100	58 075
	Vaasa	23	33	15	17	8	4	100	59 286

*Lähde: Tilastokeskus (2012c). Huom! Asuinkunnissa vakituisesti asuvat henkilöt. Lasten määrää ei ole eritelty.

Kotoutuminen ja viihtyminen

Kotoutumisella on merkitystä siinä, miten muuttajat viihtyvät asuinalueella sekä miten he kokevat asuinkunnan omakseen. Jos kotoutuminen asuinkuntaan on vaikeaa, uutta asuinpaikkaa aletaan mahdollisesti etsiä nopeastikin. Kotoutuminen on helpointa paluumuuttajille, eli heille, jotka ovat alueelta kotoisin tai ovat joskus aikaisemmin asuneet siellä. Kuten jo aiemmin on käynyt ilmi, juurilla on suuri merkitys.

Kotoutumista mitattiin esittämällä tutkimuslomakkeessa sitä koskevia väittämiä, joihin vastaajat ottivat kantaa (Taulukko 49). Tulosten perusteella sekä tulo- että lähtömuuttajat näyttävät kotoutuneen hyvin. Lähes neljä viidestä kaikista vastaajista ilmoitti väitteen ”olen kotoutunut” pitävän paikkansa, samoin väitteen ”ovatko uudet asukkaat tervetulleita asuinkuntaan”. Yli puolet kummankin kaupungin tulomuuttajista koki nykyisen alueen myös kotiseudukseen. Erityisesti Seinäjoelta lähteneet olivat kotoutuneet nykyiseen asuinkuntaansa, mutta eivät kuitenkaan vielä kokeneet sitä kotiseudukseen. Tämä kuvastaa seinäjokisten vahvaa kotiseututunnetta. Tätä voidaan hyödyntää paluumuuttajien rekrytoimisessa.

Muuttajien kotoutumista kartoitettiin myös haastatteluissa. Kotoutuminen voi olla osalle muuttajista vaikeaa, etenkin jos paikkakuntaa ei ennestään tunneta ja sidokset vanhaan asuinkuntaan ovat olleet vahvat. Siteeratun haastateltavan kotoutumisvaikeudet johtuivat juuri näistä syistä sekä ennakkoluuloista uutta asuinkuntaa kohtaan.

Taulukko 49. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien kotoutumiseen liittyvien väitteiden paikkansa pitävyys (% vastaajista).

Muutto	Väite	Pitää paikkansa		Ei pidä paikkaansa	
		Seinäjoki	Vaasa	Seinäjoki	Vaasa
Tulo	Käyn naapureilla kylässä	29	24	68	72
	Olen kotoutunut	77	80	11	9
	Tunnen olevani paikallinen	45	51	34	33
	Uudet asukkaat ovat tervetulleita	81	79	4	3
	Tunnen alueen kotiseudukseni	52	55	33	32
Lähtö	Käyn naapureilla kylässä	20	21	78	76
	Olen kotoutunut	77	79	14	12
	Tunnen olevani paikallinen	39	46	38	28
	Uudet asukkaat ovat tervetulleita	89	82	2	5
	Tunnen alueen kotiseudukseni	32	53	55	23

Vastaajien määrä (N) vaihtelee esitettyjen muuttosyiden mukaan. Seinäjoen tulomuutossa vastaajia oli 73 ja lähtömuutossa vaihteluväli oli 92–94 vastaajaa. Vaasan tulomuutossa vaihteluväli oli 75–76 ja lähtömuutossa 103–104 vastaajaa. Taulukosta on poistettu ryhmä ”ei osaa sanoa”. Tulomuuttajat arvioivat kotoutumistaan Seinäjoelle tai Vaasan ja lähtömuuttajat nykyiseen asuinkuntaansa.

Muistikuvat siitä, miten minut tuotiin Etelä-Pohjanmaalle, eli minut piti paikalla laittaa autoon istumaan ja kahlehtia kiinni, että en hyppää pois ja palaa Jyväskylään, eli minulla oli tosi katkeraa se, että olin juuri kerinnyt vanhasta asuinkunnasta löytämään äitikavereita ja alkoi tuntua kivalta kahdeksan kuukauden asumisen jälkeen, että tänne voisi kotoutua. Siinä vaiheessa minulla oli todella isoja ennakkoluuloja Seinäjokea kohtaan. Se tuntui aivan kauhealta ja se tuntui tosi stressaavalta se muutto. Muutto tänne oli tosi vastentahtoinen. (Tulomuuttaja Seinäjoelle, nainen 32 v., haastattelu)

Kantaväestön asenteet muualta tulleita kohtaan on koettu jokseenkin ongelmalliseksi. Ulkopuolisten kokemat piirteet, etenkin eteläpohjalainen uho ja pohjalainen sisäänpäin kääntyneisyys, ovat herättäneet huomiota. Paikalliset erityispiirteet vaikuttavat kotoutumiseen. Haastateltu kertoi, minkälaisia negatiivista havaintoja hän oli tehnyt eteläpohjalaisesta mentaliteetista. Näyttää siltä, että hän on osannut suhtautua siihen myös huumorilla.

Olen irvailut työkavereille, että täällä on sellaista turhanpäiväistä eteläpohjalaisista uhoa, joka joskus jopa ärsyttää. Ihmiset pitävät juuria täällä tosi tär-

keänä. Tämä käy ilmi esimerkiksi työpaikkailmoituksissa, joissa aina haetaan eteläpohjalais-lähtöistä tai seinäjokis-juurista työntekijää. Tämänkaltainen uhoaminen on tyhjänpäiväistä. (Tulomuuttaja Seinäjoelle, mies 54 v., haastattelu)

Eräs haastateltava oli asunut vuoden verran Seinäjoella, mutta kertoi silti viihtyvänsä huomattavasti paremmin Vaasassa. Kysyttäessä hän ei osannut kertoa tarkempaa syytä. Haastatelluissa oli henkilöitä, jotka olivat asuneet kummassakin kaupungissa, mutta jostain syystä kokeneet toisen miellyttävämmäksi kuin toisen. Kaikki viihtyvyy- ja kotoutumistekijät eivät aina ole konkretisoitavissa.

Seinäjoella asuin melkein vuoden, en oikeastaan tuntenut siellä oloani kohtoisaksi koko aikana. Nyt kun muutin tänne Vaasaan, niin ei mennyt kuin varmaan viikko, kun viihdyin jo tosi hyvin. Jotenkin semmoinen negatiivinen mielikuva jäi ja en vaan viihtynyt, en osaa tarkemmin sanoa miksi en. Minulla ei kuitenkaan ole pahaa sanottavaa Seinäjoesta. Tulee siellä muutenkin käytyä jonkin verran Provinssirockissa ja muualla. (Tulomuuttaja Vaasaan, nainen 26 v., haastattelu)

Myös kyselylomakkeesta kävi ilmi, mitä muuttajat ajattelivat Vaasan ja Seinäjoen asukkaiden mentaliteetista ja yleisestä asenteesta sekä suhtautumisesta muuttajiin. Seinäjoelta pois muuttaneet korostivat ”uhoamista” ja ”junttiutta” seinäjokisten asenteissa. Vaasasta muuttaneet painottivat sisäänpäin kääntyneisyyttä sekä tutustumisen ja kommunikoinnin vaikeutta vaasalaisten kanssa.

Lähtömuuttajat Seinäjoelta:

- *Mielikuvat eteläpohjalaisesta junttiudesta, epäsiivistyneisyydestä ja asioiden hoitamisen mentaliteetti, esimerkiksi uhoaminen (Nainen 34 v., avokysymyslainaus)*
- *Monet pitävät seinäjokelaisia rasisteina (Nainen 28 v., avokysymyslainaus)*

Lähtömuuttajat Vaasasta:

- *Ihmisten sisäänpäin lämpiäminen (Nainen 56 v., avokysymyslainaus)*
- *Vaasalaisten sisäsiittoisuus, vaikea tutustua paikallisiin (Nainen 26 v., avokysymyslainaus)*

Kototutumisprosessiin vaikuttavat muuttajien henkilökohtaiset mieltymykset, viihtyvyys, sosiaaliset suhteet ja kaupunkien ominaispiirteet. Vaikka kotoutumisessa on ongelmansakin, näyttää se eteläisellä Pohjanmaalla sujuneen kuitenkin

suhteellisen hyvin. Kotoutuminen on pitkä prosessi, eikä se tapahdu hetkessä. Oman maan sisäisessä muuttoliikkeessä kotoutuminen ei ole niin vaikeaa kuin maiden välisissä muutoissa. Siihen on silti syytä kiinnittää huomiota, koska onnistunut kotoutuminen on hyvinvoinnin peruselementti kotimaassakin.

Palvelut, saavutettavuus ja liikkuvuus

Muuttajien kokemuksia palveluista, yleisestä liikkuvuudesta ja logistisista kysymyksistä sekä niiden vaikutusta muuttovirtoihin selvitettiin tutkimuslomakkeessa omassa osiossaan. Lisäksi haluttiin saada selville, mihin asioihin Seinäjoella ja Vaasassa olisi syytä panostaa, jotta muuttajat olisivat tyytyväisiä ja alueet houkuttelevampia. Samalla kartoitettiin näiden kaupunkien ominaispiirteitä ja eroavaisuuksia. Palvelutarjonta ja logistiset seikat ovat merkityksellisiä uuteen asuinpaikkaan tutustuttaessa.

Tyytyväisyys palveluihin ja kunnan yleisiin toimintoihin

Tässä tutkimuksessa ei löydetty suoranaista yhteyttä palvelutarjonnan ja muuttovirtojen välillä. Palveluilla lienee kuitenkin jonkin verran vaikutusta alueiden vetovoimaan. Nykyisin Seinäjoen ja Vaasan palvelutarjonnassa ei ole olennaista eroa, sillä kummassakin kaupungissa on tarjolla samat peruspalvelut ja samankaltaiset kulttuuri- ja viihdepalvelut sekä harrastusmahdollisuudet.

Muuttajien tyytyväisyyttä nykyisen ja entisen kotikuntansa palveluihin ja kunnan yleisiin toimintoihin kartoitettiin kyselylomakkeessa. Vastaajille esitettiin asioita, jotka koskivat palveluita, viihtyvyyttä, ympäristöasioita ja kunnan kehitystä ja heitä pyydettiin arvioimaan esitetyjä asioita kouluarvosanoin asteikolla 4–10 pitäen silmällä tyytyväisyyttään. Tulokset ryhmiteltiin siten, että kouluarvosanoista 4–6 muodostettiin arvosanaksi ”huono”, numeron 7 katsottiin vastaavan arvosanaa ”keskikertainen” ja arvosanoista 8–10 arvosanaksi annettiin ”hyvä”. Tutkimuksen kannalta keskeisimmiksi osoittautuneet asiat ja niiden saamat arvosanat esitetään taulukkona.

Tulomuuttajien mielestä uudessa asuinkunnassa tai sen palveluissa ei ollut kovinkaan paljon moitittavaa (Taulukko 50). Tämä on luonnollista, sillä tulijat ovat juuri hiljattain oman päätöksen kautta muuttaneet uuteen asuinkaupunkiinsa. Lähtömuuttajien tyytymättömyys entiseen kotipaikkaansa oli suurempaa kuin tulomuuttajien tyytyväisyys omaan nykyiseensä. Tämä on ymmärrettävää, sillä lähtömuuttajat ovat nimenomaan muuttaneet pois entisestä kotipaikastaan. Olipa muutto pakon sanelemaa (esimerkiksi työpaikasta riippuvaa) tai vapaaehtoista,

Taulukko 50. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien arvio palveluista ja kuntien yleisistä toiminnoista Seinäjoella ja Vaasassa (% vastaajista).

Muutto	Arvion kohde	Kaupunki	Keskin-			Yht.	N	
			Hyvä 10–8	kertainen 7	Huono 6–4			
Tulo	Harrastusmahdollisuudet	Seinäjoki	80	16	4	100	70	
		Vaasa	77	16	7	100	74	
	Kunnan kehitys	Seinäjoki	64	26	10	100	67	
		Vaasa	47	35	18	100	71	
	Kulttuuritarjonta	Seinäjoki	71	19	10	100	70	
		Vaasa	66	19	15	100	74	
	Kahvilat ja ravintolat	Seinäjoki	73	14	13	100	70	
		Vaasa	64	25	11	100	73	
	Rauhallisuus ja yleinen järjestys	Seinäjoki	78	21	1	100	71	
		Vaasa	68	25	7	100	75	
	Kunnalliset ympäristöasiat	Seinäjoki	55	34	11	100	70	
		Vaasa	57	26	17	100	72	
	Yleinen viihtyvyys	Seinäjoki	77	17	6	100	71	
		Vaasa	75	21	4	100	75	
	Lähtö	Harrastusmahdollisuudet	Seinäjoki	63	20	17	100	90
			Vaasa	67	17	16	100	102
Kunnan kehitys		Seinäjoki	67	19	14	100	86	
		Vaasa	47	27	26	100	96	
Kulttuuritarjonta		Seinäjoki	60	16	24	100	90	
		Vaasa	53	20	27	100	103	
Kahvilat ja ravintolat		Seinäjoki	47	23	30	100	90	
		Vaasa	63	18	19	100	103	
Rauhallisuus ja yleinen järjestys		Seinäjoki	79	15	6	100	89	
		Vaasa	70	22	8	100	102	
Kunnalliset ympäristöasiat		Seinäjoki	65	21	14	100	79	
		Vaasa	71	20	9	100	92	
Yleinen viihtyvyys		Seinäjoki	72	16	12	100	89	
		Vaasa	74	16	10	100	101	

on luonnollista, että entisessä kotipaikassa nähdään negatiivisiakin puolia – muutoin asuminen uudella paikkakunnalla voisi tuntua raskaalta. Vanhaa kotipaikkaa katsotaan myös ajallisen ja kokemuksellisen välimatkan päästä, mikä asettaa mielipiteitä uuteen perspektiiviin.

Seinäjoelle muuttaneiden joukossa oltiin kaikkein yleisimmin tyytymättömiä kahvila- ja ravintolaelämän tarjontaan ja laatuun. Siihen ilmaisi tyytymättömyytään joka seitsemäs vastaaja. Sama seikka oli myös Seinäjoelta pois muuttaneiden tyytymättömyyden keskiössä: miltei joka kolmas vastaaja oli siihen tyytymätön. Tyytymättömyyden kasaantuminen juuri tähän seikkaan on merkityksellistä. Etelä-Pohjanmaa nimittäin on voimakkaasti leimannut itseään nimenomaan ruokamaakunnaksi, ja tämä ajateltu asema sisältää sekä raaka-aineen tuotannon että ruuan valmistuksen ja lisäksi myös ruokakulttuurin. Kun sekä tulo- että lähtömuuttajien tyytymättömyys tiivistyy Etelä-Pohjanmaan keskeiselle osamisaalueelle, antanee tämä aihetta pohdintaan.

Vaasaan muuttaneiden vastauksissa tyytymättömyys tiivistyi kunnan yleiseen kehitykseen, kunnallisiin ympäristöasioihin ja niiden hoitoon sekä kulttuurielämään. Tyytymättömien osuus oli kuitenkin suhteellisen pieni, sillä vain noin joka kuudes vastaaja oli näihin seikkoihin tyytymätön. Pois muuttaneiden keskuudessa kunnan kehitys sai kaikkein vähäisimmän osuuden ”hyvä”-mainintoja ja toiseksi korkeimman osuuden ”huono”-mainintoja. Näin ollen sekä Vaasaan muuttaneet että Vaasasta pois muuttaneet olivat kaikkein tyytymättömimpiä kunnan kehitykseen. Ilmaistuun tyytymättömyyteen on suhteellisesta vähäisyydestä huolimatta syytä suhtautua vakavasti. Se kohdentuu nimenomaan kaupungin tulevaisuuteen ja kaupungin hallinnon omissa käsissä olevaan asiaan. Kaupungin tulevaisuus tai mielikuvat siitä ja sen kehityksestä vaikuttavat tuleviin muuttovirtoihin. Omissa käsissä oleminen puolestaan tarkoittaa myös sitä, että asialle voidaan itse tehdä jotain.

Seinäjoelle muuttaneet olivat tyytyväisiä ennen kaikkea harrastusmahdollisuuksiin, kulttuuritarjontaan sekä rauhallisuuteen ja yleiseen järjestykseen sekä yleiseen viihtyvyyteen. Vaasaan muuttaneet olivat erityisen tyytyväisiä uuden kotikaupunkinsa harrastusmahdollisuuksiin. Kummankin kaupungin lähtömuuttajat arvostivat entisessä kotikaupungissaan ennen kaikkea rauhallisuutta ja yleistä järjestystä sekä yleistä viihtyvyyttä, entiset vaasalaiset myös kunnallisia ympäristöasioita. Lähtömuuttajien yhteinen näkemys saattaa heijastaa sitä, että Vaasan ja Seinäjoen keskeiset lähtömuuton virrat suuntautuvat niitä isompiin kaupunkikeskuksiin ja eteläiseen Suomeen. Näistä paikoista katsottuna Seinäjoki ja Vaasa saattavat näyttäytyä nykyistä asuinpaikkaa paljon rauhallisemmilta paikoilta.

Palveluiden puutteet

Suomen suurten taajamien asuinalueille kaivataan yleisesti enemmän lisäpalveluita, kuten ruokakauppoja, muita kauppoja ja julkista liikennettä (Strandell 2011, 10). Palvelut ovat eräs keskeisiä viihtyvyystekijöitä. Tässä tutkimuksessa palveluiden puutteiden käsittely perustui muuttajien kokemuksiin kaupunkien palvelutarjonnasta. Muuttajia pyydettiin nimeämään kolme keskeistä palvelua, joita he halusivat kotikuntaansa tai jotka puuttuivat edellisestä kotikunnasta.

Seinäjoen ja Vaasan tulomuuttajien esiin nostamat kärkiteemat olivat samat, ainoastaan niiden välisessä tärkeysjärjestyksessä oli eroja. Vastaajien mielestä erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon, kulttuuripalvelujen sekä julkisen liikenteen palveluissa oli puutteita (Taulukko 51). Sosiaali- ja terveydenhuollon alalla huoli kohdistui erityisesti terveyspalveluiden pysyvyyteen sekä palvelujen laatuun ja nopeuteen.

Seinäjoella oltiin tyytyväisiä tapahtumatarjontaan, mutta erityisesti tulomuuttajat ovat jääneet kaipaamaan kahviloita, ruokaravintoloita ja elävämpää kulttuurikenttää (kulttuuri, viihde ja vapaa-aika). Vaasassa kulttuurin, viihteen ja vapaa-ajan palveluissa mainittiin epäkohtina erityisesti tapahtumien, esiintymislavojen ja konserttien puutteet. Julkisen liikenteen osalta molemmissa kaupungeissa kaivattiin parempia reittejä, vuorovälejä ja yhteyksiä. Kaupallisissa palveluissa korostuivat erityisesti suurten ketjujen liikkeiden puuttuminen kaupungeista, esimerkkinä mainittiin Ikea ja Bauhaus. Näiltä osin kyse on kaavoituksellisista valinnoista.

Tulomuuttajien tunteja neljästä yleisimmästä palvelujen puutteen teemasta tiivistävät seuraavat lainaukset:

Tulomuuttajat Seinäjoelle:

- *Paremmiin resursoidut terveyspalvelut*
(Nainen 25 v., avokysymyslainaus)
- *Monipuolisempaa kulttuuritarjontaa ja elävämpää kulttuurikenttää*
(Nainen 31 v., avokysymyslainaus)
- *Paremman/joustavamman joukkoliikenteen*
(Nainen 56 v., avokysymyslainaus)
- *Paremmat kunnan tarjoamat liikuntatilat, kuten kuntosali ja yms.*
(Nainen 25 v., avokysymyslainaus)

Tulomuuttajat Vaasaan:

- *Sujuvampi julkinen liikennöinti lähiöstä keskusta*
(Nainen 36 v., avokysymyslainaus)

Taulukko 51. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien mielipiteet palvelujen puuttumisesta Seinäjoella ja Vaasassa.

	Sija Seinäjoki	Indeksi- luku	Sija Vaasa	Indeksi- luku
Tulo	1. Sosiaali- ja terveystalvet	340	1. Julkinen liikenne	375
	2. Kulttuuri/viihde/vapaa-aika	310	2. Sosiaali- ja terveystalvet	270
	3. Julkinen liikenne	280	3. Kulttuuri/viihde/vapaa-aika	265
	4. Liikunta- ja harrastus- mahdollisuudet	275	4. Liikunta- ja harrastus- mahdollisuudet	145
	5. Lastenhoito	255	5. Erikoisliikkeet	85
	6. Erikoisliikkeet	210	5. Koulutus ja opiskelu	85
	7. Palvelut	175	5. Lastenhoito	85
	8. Koulutus ja opiskelu	105	6. Palvelut	65
	9. Lisää kauppoja	90	7. Lisää kauppoja	60
	10. Perustalvet	45		
Lähtö	1. Julkinen liikenne	345	1. Kulttuuri/viihde/vapaa-aika	340
	2. Kulttuuri/viihde/vapaa-aika	300	2. Julkinen liikenne	245
	3. Koulutus ja opiskelu	250	3. Työpaikat	75
	4. Liikunta- ja harrastus- mahdollisuudet	205	4. Sosiaali- ja terveystalvet	70
	5. Erikoisliikkeet	60	5. Liikunta- ja harrastus- mahdollisuudet	65
	6. Sosiaali- ja terveystalvet	50	6. Koulutus ja opiskelu	50

Huom! Indeksilukuja ei voi verrata kaupunkien kesken eikä muuttotyyppin mukaan. Teemojen järjestystä voidaan vertailla. Luettelossa ovat teemat, joiden indeksiluku oli yli 40. Tämän luvun alle jääneet teemat katsottiin satunnaisiksi mainintojen vähäisen määrän takia.

- *Terveystalvet, niiden nykyistä nopeampi saatavuus* (Mies 70 v., avokysymyslainaus)
- *Konserttipaikka rock-bändeille* (Mies 42 v., avokysymyslainaus)
- *Enemmän aktiviteettejä rannalle* (Mies 37 v., avokysymyslainaus)

Seinäjoen ja Vaasan lähtömuuttajat kaipasivat omilta entisiltä kotikaupungeiltaan ylipäätään samoja talvet. Kärkeen nousivat julkisen liikenteen sekä kulttuurin, viihteen ja vapaa-ajan talvet. Viimeksi mainittu tarkoitti ajanviettopaikkoja,

kuten baareja ja yökerhoja sekä nuorille suunnattuja palveluja. Vaasan erikoisuus oli työpaikkojen mainitseminen palveluiden puutteena. Tämä liittyy Vaasan vahvaan koulutustarjontaan, jonka vastinparina on, että kaikki siellä koulutetut – sekä sen kautta kaupunkiin juurtuneet – eivät voi saada sieltä koulutustaan vastaavaa työtä. Seinäjoelle ominaista oli erikoisliikkeiden puuttumisen kokeminen vaillinaisena palveluna.

Lähtömuuttajien tunnot neljästä yleisimmästä palvelujen puutteen teemasta tiivistyivät esimerkiksi näin:

Lähtömuuttajat Seinäjoelta:

- *Julkista liikennettä pitäisi parantaa reippaasti*
(Nainen 44 v., avokysymyslainaus)
- *Ison kaupungin ravintola- ja baaritarjonta*
(Nainen 31 v., avokysymyslainaus)
- *Yliopistotason koulutus*
(Mies 26 v., avokysymyslainaus)
- *Monipuolisemmat liikuntamahdollisuudet*
(Nainen 34 v., avokysymyslainaus)

Lähtömuuttajat Vaasasta:

- *Kulttuuri-, ravintola- ja urheilutoiminta on Vaasassa köyhempää kuin nykyisessä asuinkunnassani* (Mies 32 v., avokysymyslainaus)
- *Paikallinen bussi- ja joukkoliikenne riittämätöntä*
(Mies 42 v., avokysymyslainaus)
- *Lisää kiinnostavia työpaikkoja*
(Nainen 27 v., avokysymyslainaus)
- *Terveyspalvelujen nopeampi saatavuus*
(Mies 69 v., avokysymyslainaus)

Liikennejärjestelyt

Mahdollisimman helppo, nopea ja vaivaton liikkuvuus on keskeinen osa nykyaikaisen kaupungin toimivuutta. Seinäjoen tulomuuttajien mielestä erityisen hyvin saavutettavia asioita kaupungissa olivat rautatieasema, kulttuuritarjonta ja terveyskeskus. Huonosti saavutettavia olivat lentoliikenne, erikoisliikkeet ja

oma työpaikka. Vaasan tulomuuttajat pitivät omaa työpaikkaansa, kouluja ja liikuntapaikkoja sekä rautatieasemaa hyvin ja lentoliikennettä keskinkertaisesti saavutettavina. Lähtömuuttajien näkemykset olivat samanlaiset.

Työ- tai opiskelumatka on päivittäisen liikkuvuuden tärkeimpiä osia. Suomessa työssäkäyntitietäisyydet ovat kasvaneet ja työssäkäyntialueet laajentuneet olennaisesti jo 1970-luvulta lähtien ja tämän kehitys on edelleen jatkunut (Martamo 1995; Ristimäki ym. 2011). Asunto- ja työmarkkinoiden muutokset sekä liikenneyhteyksien paraneminen ovat osaltaan johtaneet työmatkojen pitenemiseen. Työmatkatilastojen perusteella työmatkojen keskipituus kasvaa ja etenkin suuria kaupunkeja ympäröivillä alueilla pitkien työmatkojen osuus on suuri. Pitkät työmatkat ovat merkittävä tekijä liikenteen kokonaismäärän rakentumisessa, sillä huomattava osa siitä kertyy työmatkoista. (Helminen ym. 2002)

Suomen ympäristökeskuksen mukaan keskimääräisen suomalaisen työmatkan pituus vuonna 2010 oli 13,7 kilometriä (SYKE 2010). Sekä Seinäjoen että Vaasan tulomuuttajilla oli tätä keskiarvoa pidemmät työmatkat (Taulukko 52). Seinäjoella työmatkat olivat vielä Vaasaakin pidemmät sekä kilometreissä että matka-ajassa mitattuna. Tämä heijastuu siihen, että Seinäjoelle muuttaneiden mielestä oma työpaikka oli vaikeasti saavutettavissa, kun taas Vaasaan muuttajien mielestä sen saavutettavuus oli hyvä. Asuin- ja työpaikat ovat kaukana toisistaan, mutta kuten jo nähtiin työmatkan pituudella ei ole ollut suurta vaikutusta muuttopääkseen. Lähtömuuttajien kohdalla Seinäjoelta lähteneiden nykyiset työmatkat näyttävät olevan erityisen pitkiä, kun taas Vaasasta lähteneillä lyhyet. Matkaan käytetyllä ajalla mitattuna eroa ei kuitenkaan ole niin paljon, kuin pituuden mukaan voisi olettaa. Asiaa selittää se, että Vaasasta lähteneet suosivat uudessa asuinpaikassaan keskusta-asumista, kun taas Seinäjoelta lähteneet ovat asettuneet kauemmaksi keskustasta. Suurten kaupunkien keskustoissa matkaajat venyvät.

Taulukko 52. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien keskimääräinen yhdensuuntainen työ- tai opiskelumatka (kilometreinä) ja sen kesto (minuuteissa).

Muutto	Kaupunki	Pituus km (ka)	N	Kesto min (ka)	N
Tulo	Seinäjoki	16	51	19	53
	Vaasa	15	67	21	66
Lähtö	Seinäjoki	19	76	27	76
	Vaasa	6	74	24	89

Työssäkäyntikunnat ja asumiskunnat ovat nopeasti eriytyneet tosistaan. Suomen työllisistä joka kolmas käy nykyään töissä asuinkuntansa ulkopuolella. Vuonna 1960 näin teki vain joka kymmenes. Eniten pendelöintiä tapahtuu suuriin kaupunkeihin niiden ympäruskunnista. (Myrskylä 2008)

Aineiston mukaan Seinäjoelle muuttaneista viidesosa pendelöi. Keskeisimmät pendelöinnin kohteet olivat Vaasa ja Lapua. Vaasaan muuttaneilla pendelöinti oli huomattavasti harvinaisempaa: heistä vain joka kymmenes kertoi käyvänsä asuinkuntansa ulkopuolella töissä. Tulomuuttajien pendelöinti on samankaltaista kuin asuinkaupunkien työssäkävyn väestön pendelöinti keskimäärin. Vuotta 2010 koskevan tiedon mukaan Seinäjoen työssäkävijöistä nimittäin noin 20 prosenttia pendelöi ja vastaavasti Vaasan työssäkävijöistä noin 10 prosenttia (Seinäjoki-info 2013 ja Vaasan kaupunki 2012). Molempiin kaupunkeihin kohdistuu enemmän työssäkäyntiä ympäröivistä kunnista kuin työssäkäyntiä ympäröiviin kuntiin.

Sekä Seinäjoella että Vaasassa paikallista linja-autoliikennettä pidetään huonona (Taulukko 53). Kaukoliikenteessä Seinäjoki veti pidemmän korren junayhteyksien suhteen, kun taas Vaasan lentoliikenneyhteyksiä pidettiin Seinäjokea parempina. Pyörätiejärjestelyt näyttivät olevan Vaasassa paremmat kuin Seinäjoella. Ajouradat oli mielletty hyväksi molemmissa kaupungeissa.

Mielipiteet joukkoliikenteestä ja sen kehittämisen tarpeista ovat tulleet esiin jo puhuttaessa palveluista ja niiden puutteista. Ne nousivat esiin myös haastatteluissa. Haastateltavalla oli kuva Seinäjoesta vahvana autokulttuurialueena, jota leimaa yksityisautoilun korostaminen. Hän halusi kiinnittää huomiota siihen, että julkiseen liikenteeseen panostettaisiin ja että siitä tiedotettaisiin asukkaille enemmän. Erityisesti häntä harmittivat bussiliikenteen reittien linjaukset ja vähäiset vuorot. Hänen mielestään julkista liikennettä käytettäisiin enemmän, jos se olisi laadultaan parempaa ja helpompaa käyttää.

Täällä on se käsitys, että autolla on päästävä ihan siihen oven eteen, kävely-matkaa saa olla korkeintaan kymmenen metriä autolta. Jos haluaa liikkua tai tulla keskustaan jollain muulla kuin autolla, on se tosi hankalaa. (Tulomuuttaja Seinäjoelle, nainen 32 v., haastattelu)

Vaasalainen haastateltava otti esille julkisen liikenteen ongelmat Vaasassa. Esimerkkinä oli matkustaminen lentokentälle. Sinne mentäessä kävi ilmi, että linja-autoaikataulut ja lentoaikataulut eivät olleet yhteensopivia, joten hän joutui odottamaan useita tunteja lentokentällä. Vastaavankaltaisia kokemuksia matkustamisesta joukkoliikenteellä Vaasan lentokentälle oli useita.

Ihmiset täällä naureskelee aina, etteivät he ole ikinä nähneet bussia Vaasassa, että meneekö täällä edes ollenkaan semmoisia. (Tulomuuttaja Vaasaan, nainen 24 v., haastattelu)

Taulukko 53. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien arvio Seinäjoen ja Vaasan liikennejärjestelyistä (% vastaajista).

Muutto	Liikennejärjestely	Kaupunki	Keskin-			Yht.	N	
			Hyvä 10–8	kertainen 7	Huono 6–4			
Tulo	Linja-autoliikenne	Seinäjoki	19	21	60	100	70	
		Vaasa	12	21	67	100	73	
	Pyörätiet	Seinäjoki	39	22	39	100	69	
		Vaasa	64	17	19	100	76	
	Ajouradat	Seinäjoki	56	32	12	100	69	
		Vaasa	61	22	17	100	76	
	Junayhteydet	Seinäjoki	90	4	6	100	70	
		Vaasa	46	25	29	100	76	
	Lentoliikenneyhteydet	Seinäjoki	16	24	60	100	68	
		Vaasa	74	17	9	100	75	
	Lähtö	Linja-autoliikenne	Seinäjoki	10	9	81	100	89
			Vaasa	13	13	74	100	96
Pyörätiet		Seinäjoki	63	12	25	100	92	
		Vaasa	61	21	18	100	103	
Ajouradat		Seinäjoki	78	18	4	100	91	
		Vaasa	70	26	4	100	99	
Junayhteydet		Seinäjoki	85	6	9	100	90	
		Vaasa	40	25	35	100	104	
Lentoliikenneyhteydet		Seinäjoki	21	29	50	100	82	
		Vaasa	54	21	25	100	92	

Aineiston perusteella muuttajat käyttivät aktiivisesti kaukoliikennepalveluita. Haastattelussa he kertoivat käyvänsä muun muassa tapaamassa sukulaisiaan ja ystäviään vanhassa asuinkunnassaan varsinkin, jos sosiaalista vuorovaikutusta ei ollut vielä syntynyt uuden asuinkunnan asukkaisiin. Tämän vuoksi hyvät liikenneyhteydet nykyisestä asuinkunnasta ovat muuttajille tärkeitä. Kotiseudulla käytiin usein varsinkin muuton jälkeisinä lähiaikoina. Ajan myötä pidemmät matkat vähentyivät uuden sosiaalisen ympäristön sekä matkustamisen hanka-

luuden takia. Hyvät liikenneyhteydet koettiin siis tärkeäksi erityisesti sosiaalisen kanssakäymisen vuoksi.

Silloin ensi alkuun kävin tosi paljon kotiseudulla. Seurustelin silloin ja se oli sitä, että olin vähintään joka toinen viikko kotipaikkakunnalla. Ei ollut kauhean helppoa, kun piti olla liikkeessä koko ajan. Enkä pidä kovin paljon liikkumisesta, kun joutuu istumaan sen neljä ja puoli tuntia junassa. Onneksi nyt on Pendolino, mikä ei kyllä kauheasti sitä matkaa nopeuttanut. Ne on kuitenkin rikki koko ajan tai rata on epäkunnossa, on vähän nihkeätä. (Tulomuuttaja Vaasaan, nainen 24 v., haastattelu)

Sujuva julkinen liikenne nähtiin merkittäväksi osaksi palvelutarjontaa. Sen havaittiin myös edistävän kototutumista. Tutustuminen uuteen asuinkuntaan ja sen tarjoamiin palveluihin sekä tapahtumiin on helpompaa, jos kaupungissa on käytettävissä hyvä julkinen liikenne etenkin, jos muuttajilla ei ole mahdollisuuksia käyttää omaa autoa. Näyttää siltä, että kumpikaan kaupunki ei ole onnistunut järjestämään toimivaa paikallista julkista liikennettä. Kaupunkistrategioissa puutteet on otettu huomioon ja liikenteen kehittämiseen on panostettu, mutta tähän kaivattaisiin vielä parannuksia.

Suhtautuminen maahanmuuttajiin ja omat tulevaisuudennäkymät

Suhtautuminen maahanmuuttajiin⁹

Tutkimuksen muuttajat ovat muualta Suomesta saapuneita tai muualle Suomeen menneitä. Muitakin muualta saapuneita tutkimusalueella on, nimittäin maahanmuuttajia. Kun vielä kansainvälistyminen on sekä Vaasan että Seinäjoen agendalla, on tärkeää luodata sitä, miten aineistomme muuttajat suhtautuvat toiseen muuttajaryhmään, maahanmuuttajiin. Kaikkien tulomuuttajien hyvä rinnakkaiselo on onnistuneen tulomuuttopolitiikan kulmakivi.

Suomalainen maahanmuuttopolitiikka on väljentynyt ja keskustelu asiasta on vilkastunut viime vuosikymmenellä (Nykänen 2012). Suurissa kaupungeissa asuneet ja opiskelijat suhtautuvat maahanmuuttajiin yleisesti ottaen myönteisimmin (Sjöblom-Immala 2013). Väestön ikääntyessä Suomeen kaivataan korvaavaa työvoimaa.

---

⁹ Tässä maahanmuuttajat on luokiteltu saman kattokäsitteen alle riippumatta siitä, mikä on muuton syy: humanitaariset perusteet, parisuhde, opiskelu vai työ.

maa maan rajojen ulkopuolelta. Etelä-Pohjanmaa on maahanmuutolta sulkeutunut alue, Pohjanmaa on avoimempi. Tämä näkyy muun muassa kaupunkien vieraskielisten määrissä. Seinäjoen maahanmuuttajista lähes puolet puhuu äidinkielenään venäjää tai viroa (Häkkinen & Mattila 2011, 11), kun taas Vaasan maahanmuuttajien äidinkielten kirjo on huomattavasti suurempi (Vaasan kaupunki 2013d). Vaasan kaupungissa toimivat myös vastaanottokeskus, ulkomaalaistoimisto ja tulkkikeskus.

Tulomuuttajat suhtautuvat yleisesti ottaen melko positiivisesti nykyisen asuinkuntansa maahanmuuttajiin (Taulukko 54). Yleiskuvaksi kuitenkin muodostui, että Seinäjoen tulomuuttajat suhtautuivat Vaasan tulomuuttajia positiivisemmin maahanmuuttajiin. Seinäjoelle muuttaneiden keskuudessa vallitsi kaksi tasavahvaa ajatussuuntaa: toisaalta maahanmuuttajia ajateltiin olevan sopiva määrä, mutta toisaalta heitä voisi tulla myös lisää. Vaasaan muuttaneista vastaajista lähes puolet oli sitä mieltä, että maahanmuuttajia oli nyt sopiva määrä. Tämän näkemyksen ohella esiintyi kaksi tasavahvaa katsantokantaa: toisaalta se, että heitä voisi tulla lisää, mutta toisaalta myös se, että heitä pitäisi olla vähemmän. Lähtömuuttajien mielipiteet tukivat Seinäjoen osalta positiivista asennetta. Vaasan kohdalla lähtömuuttajat suhtautuivat maahanmuuttajien määrään huomattavasti myönteisemmin kuin tulomuuttajat, sillä maahanmuuttajien määrän vähentämistä suosi enää vain joka kymmenes vastaaja. Kummankaan kaupungin muuttajat eivät kuitenkaan suhtautuneet maahanmuuttajiin täysin kielteisesti, sillä vastausvaihtoehdon ”ei ollenkaan” oli valinnut vain hyvin pieni osa vastaajista.

Taulukko 54. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien suhtautuminen maahanmuuttajiin nykyisessä asuinkunnassaan (% vastaajista).

Suhtautuminen	Tulo		Lähtö	
	Seinäjoki	Vaasa	Seinäjoki	Vaasa
Voisi tulla lisää	34	21	22	30
Sopiva määrä	37	47	49	42
Vähemmän	10	22	12	11
Ei ollenkaan	1	3	4	1
EOS	18	7	13	16
Yhteensä	100	100	100	100
N	73	76	94	104

Vaasalaisten hieman varautuneempia asenteita saattaa selittää se, että maahanmuuttajien lukumäärä on siellä jo pitkään ollut korkeampi kuin Seinäjoella. Toinen seikka voi olla, että Vaasan maahanmuuttajat edustavat ’näkyvämpiä’ ryhmiä kuin

Seinäjoen maahanmuuttajat, jotka ulkoisilta piirteiltään eivät välttämättä erotu niin selkeästi valtaväestöstä.

Myös haastatteluisissa ilmeni vaihtelevaa asennoitumista maahanmuuttajiin. Erään haastateltavan mukaan maahanmuuttajat kotoutuvat paremmin yliopistokaupunki Vaasaan kuin Seinäjoelle, jossa maahanmuuttajien olemassaolo saatetaan jopa unohtaa. Jos oman elämäkokemuksen rakentamat asenteet ovat myönteiset, positiivinen asennoituminen pyritään siirtämään myöskin lapsille. Tästä esimerkkinä haastateltava kertoi vievänsä lapsiaan monikulttuurisiin ta-
pahtumiin, jotta he tutustuisivat erilaisuuteen ja eritaustaisiin ihmisiin.

Täällä ihmiset ei ehkä edes muista, että täällä asuu maahanmuuttajia. Omat asenteeni ja asennoitumiseni ovat omien kokemusten ja elämän pohjalta hyvinkin maahanmuuttajapositiivisia. Tiedän, että täällä nuoriso suhtautuu hyvin maahanmuuttajiin ja heitä pidetään pienenä kivana lisänä alueelle. (Tulomuuttaja Seinäjoelle, nainen 32 v., haastattelu)

Toinen haastateltava toi esille maahanmuuttajien merkityksen Seinäjoen kulttuurista ympäristöä tuulettavana ja rikastuttavana tekijänä. Alueen kulttuuri koetaan osin yksipuoliseksi.

Uskon, että maahanmuutto ja maan sisäinen muutto, tekisi kyllä ihan hyvää tälle paikkakunnalle ja seutukunnalle kokonaisuudessaan. (Tulomuuttaja Seinäjoelle, mies 54 v., haastattelu)

Kolmannen haastateltavan mukaan maahanmuuttajiin suhtaudutaan Seinäjoella varauksellisesti erilaisuuden herättäessä huomiota. Maahanmuuttajien määrän kasvun myötä yleiset asenteet saisivat muuttua avoimemmiksi ja ihmiset avarakatseisimmiksi.

Ei asenne täällä välttämättä ole hirvittävän avoimen vihamielinen, mutta vähän varmaan kuitenkin kieroan katsotaan, jos huomataan jotain normaalista poikkeavaa. Täällä harvoin törmää maahanmuuttajiin. Jos maahanmuuttajia olisi enemmän, niin se voisi avartaa ihmisten ajattelua yleisemminkin. (Tulomuuttaja Seinäjoelle, nainen 31 v., haastattelu)

Vaasaan muuttaneiden haastatteluisissa maahanmuuttajat koettiin pääsääntöisesti hyvänä asiana, mutta myös jonkinasteisena uhkana kehitykselle. Haastatellun mielestä maahanmuuttajien työllistyminen Vaasassa on haastavaa, eikä heidän kotouttamisensa ole ollut helppoa. Hänen mielestään vaasalaiset suhtautuvat kuitenkin hyvin maahanmuuttajiin. Muualla Suomessa Vaasan kaltaiset maahanmuuttajamäärät olisivat tuottaneet enemmän ongelmia valtaväestön keskuudessa, hän pohti.

Maahanmuuttajien määrä alkaa olla täällä jo sitä luokkaa, että enempää ei tarvittaisi, ei tänne niin montaa pitseriaa mahdu, kaikille ei ole töitä tarjolla. Heidän työllistyminen on aika surkeaa, kaupungin torin laidalla kun on töissä, niin näkee minkälaista porukkaa siellä on, suomalaiset eläkemiehet ja sitten siellä on 20–30 vuoden välissä olevat maahanmuuttajamiehet, jotka notkuvat torilla. Kyllä niistä tietysti joku osa työllistyy ja lasten kavereissa on paljon maahanmuuttajia, mutta se on sitä porukkaa, jotka haluaa tulla Suomeen ja suomalaistua, eli haluaa asua täällä, eikä vaan tule kun Kela maksaa. Sanotaan, että se porukka näyttää jakautuvan ihan kahtia, osa on niitä, jotka tulevat todella töihin ja haluaa töitä, sen vaistoaa ja näkee kaikessa, lapsista koulussa ja miten vanhemmat suhtautuu, sitten osa, joka vaan tulee, ei opettele suomen eikä ruotsin kieltä. Perustavat vaan niitä omia kommuuneitaan, täällä Vaasassa on jo kahdeksan prosenttia muita kuin suomen tai ruotsinkielisiä, se on todella iso prosentti Suomen mittakaavassa, kyllä se aiheuttaa ongelmia. Sitten kun nuo ääriryhmät alkavat keskenään nahistelemaan, niin ei sekään ole hyvä asia. Jos tämän määrän maahanmuuttajia suhteutettaisiin ja vietäisiin vaikka Tampereelle tai Seinäjoelle¹⁰, niin kyllä vaasalaiset suhtautuvat heihin verrattuna hyvinkin myönteisesti. Kun tulin tänne ja huomasin kuinka paljon täällä oli maahanmuuttajia, niin kyllä odotin paljon suurempia rähinöitä ja kantaväestön osalta suurempaa kritiikkiä. (Tulomuuttaja Vaasan, mies 41 v., haastattelu)

Toisenlainen näkökanta Vaasaan saapuneisiin maahanmuuttajiin tulee esiin haastattelulainauksessa, jossa haastatellun mielestä maahanmuuttajat kuuluvat olennaisesti vaasalaiseen kulttuuriin ja kansainväliseen ilmapiiriin. Hänen mielestään vähemmistöt ottavat paremmin huomioon toiset vähemmistöt, ja näin ollen ruotsinkielisille alueille on sijoittunut enemmän maahanmuuttajia. Vähemmistöt ehkä ymmärtävät maahanmuuttajien tarpeita ja integroituminen yhteiskuntaan on näin ollen helpompaa. Samankaltaisia näkemyksiä vähemmistöistä ja maahanmuuttajista on esitetty myös muualla ruotsinkielisellä Pohjanmaalla (Mattila & Björklund 2013).

Yleisesti ottaen mielestäni Vaasassa otetaan maahanmuuttajat hyvin vastaan, he integroituvat kouluissa ja saavat erikoistukea, että pääsevät kieleen kiinni ja integroitumaan yhteiskuntaan. Mielestäni tämä on koko homman A ja O. Maahanmuuttajat ei ole mikään outo tilanne täällä ja se on normaalia. Tämän vuoksi heitä minun puolestani voisi tulla myös lisää, heitä on täällä runsaasti jo valmiiksi. Jonkin verran on ollut vastustusta, mutta se ei ole ollut niin näyttävää, en ole kuullut, nähnyt tai lukenut yhdestäkään rasistisesta rikoksesta täällä. (Tulomuuttaja Vaasaan, mies 43 v., haastattelu)

¹⁰ Vieraskielisten osuus Tampereen väestöstä vuonna 2012 oli lähes 6 %, Seinäjoen väestöstä miltei 2 % (Tilastokeskus 2013f).

Suhtautuminen maahanmuuttajiin on osa muuttajien arvomaailmaa. Muuttajien asennoituminen maahanmuuttajiin vaikuttaa yleisesti ottaen myönteiseltä. Viimeaikaiset julkisen keskustelun trendit näyttävät heijastuvan myös muuttajien asenteisiin.

Muuttajien näkemys tulevaisuudestaan

Tulevaisuuden näkymät ovat useimmiten epäselviä, ja muuttopäätökset voidaan joutua tekemään nopeastikin. Varsinkin työ- ja perhetilanteen muuttuessa muutto ei aina ole pitkän pohdinnan tulos. Selvityksessä tiedusteltiin muuttajien odotuksia ja toiveita asuinpaikkakunnastaan tulevaisuudessa.

Muuttajilta kysyttiin, missä he haluaisivat asua 10 vuoden kuluttua. Suurin osa tulo- ja lähtömuuttajista haluaisi asua tulevaisuudessa nykyisessä asuinkunnassaan. Naapurikunnista mahdollisina muuttokohteina nousivat esiin Seinäjoella Ilmajoki ja Vaasassa Maalahti sekä Mustasaari, mutta naapurikuntien vetovoima näytti vaisulta. Seinäjoen lähtömuuttajista joka kuudes olisi palaamassa takaisin, Vaasasta lähteneistä vain muutama. Muun Suomen osalta mahdollisina muuttokohteina mainittiin eniten kaupunkikeskuksia, kuten pääkaupunkiseutu sekä Tampere, Oulu ja Turku. Erityisesti nuoret ilmoittivat haluavansa opiskelemaan tai työskentelemään ulkomaille. Haavemaat kohdistuivat laajasti ympäri maailmaa.

Suurin osa kyselyyn vastanneista tulomuuttajista ei pitänyt Seinäjoelta tai Vaasasta lähtemistä todennäköisenä (Taulukko 55). Tätä voidaan pitää merkittävänä osoituksena viihtyvyydestä ja kotoutumisesta. Seinäjoen tulomuuttajat tuntuivat olevan sitoutuneempia jäämään kuntaan asumaan pitemmäksi aikaa, kun taas Vaasan tulomuuttajat olivat epävarmempia tulevaisuutensa suhteen ja ehkä valmiimpia muuttamaan kunnasta toiseen. Muuttaminen pois Vaasasta on todennäköistä opintojensa lopettaneiden keskuudessa, koska kaikille valmistuneille ei ole tarjolla koulutusta vastaavaa työtä. Muuttajat haluaisivat valinnanvaraa ja

Taulukko 55. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien todennäköisyydet muuttaa pois tai palata Seinäjoelle tai Vaasaan (% vastaajista).

Muutto	Kaupunki	Todennäköistä	Epätodennäköistä	EOS	Yht.	N
Tulo, muuttaminen	Seinäjoelta	29	61	10	100	70
pois	Vaasasta	35	50	15	100	75
Lähtö, palaaminen	Seinäjoelle	30	42	28	100	94
takaisin	Vaasaan	10	67	23	100	104

monipuolisuutta työmahdollisuuksiin. Seinäjoelta lähteneistä kolmasosa, mutta Vaasasta lähteneistä vain joka kymmenes piti paluuta todennäköisenä.

Tulomuuttajien mietteet syistä jäädä tai palata takaisin Seinäjoen tai Vaasan kaupunkiin tulevat ilmi aineistolainauksissa. Tärkeimmät syyt jäädä alueelle ovat vakituinen työpaikka, hyvä viihtyvyys, perhe ja sukulaiset, odotettu palaminen kotiseudulle sekä oman asunnon rakentaminen tai hankinta. Ensisijaiset syyt muuttaa pois liittyvät epävarmaan työtilanteeseen, liian 'pienen kaupungin ilmapiiriin' sekä haluun palata kotiseudulle, jossa perhe ja sukulaiset asuvat. Molemmissa kaupungeissa toistuivat verrattain samat teemat.

Tulomuuttajien aikomus jäädä asumaan Seinäjoelle tai Vaasaan:

- *Olen palannut kotiseudulle jäädäkseni*
(Tulomuuttaja Seinäjoelle, mies 40 v., avokysymyslainaus)
- *En halua muuttaa työpaikan vuoksi, myös ystäväpiiri on täällä*
(Tulomuuttaja Seinäjoelle, nainen 25 v., avokysymyslainaus)
- *Täällä on vakituinen työ, perhe, tärkeät ihmissuhteet sekä harrastukset*
(Tulomuuttaja Vaasaan, nainen 25 v., avokysymyslainaus)
- *Meillä on talo ja työtä täällä, lapset ovat pieniä*
(Tulomuuttaja Vaasaan, nainen 43 v., avokysymyslainaus)

Tulomuuttajien aikomus muuttaa pois Seinäjoelta tai Vaasasta:

- *Kaipaen laajempaa tarjontaa ja monimuotoisempaa ympäristöä ja kulttuuria* (Tulomuuttaja Seinäjoelle, mies 31 v., avokysymyslainaus)
- *Olen tällä hetkellä työttömänä ja haluan koulutusta vastaavaa työtä*
(Tulomuuttaja Seinäjoelle, nainen 48 v., avokysymyslainaus)
- *En usko oman alan töitä löytyvän opiskelujen jälkeen*
(Tulomuuttaja Vaasaan, nainen 24 v., avokysymyslainaus)
- *Haluan muuttaa suurempaan kaupunkiin*
(Tulomuuttaja Vaasaan, mies 42 v., avokysymyslainaus)

Lähtömuuttajilta kysyttiin myös heidän näkemyksiään tulevaisuuden asuinpaikasta ja siitä, haluaisivatko he jäädä nykyiseen asuinkuntaansa vai palata takaisin Seinäjoelle tai Vaasaan. Paluuhalukkuutensa ilmoittaneita oli tässä aineistossa vain muutamia, ja he olivat pääsääntöisesti asuneet suurimman osan elämästään Seinäjoella tai Vaasassa, juuret vetävät puoleensa. Tavallisimmat syyt jäädä asumaan uuteen asuinkuntaan liittyivät ensisijaisesti uuteen sosiaaliseen verkostoon sekä työmahdollisuuksiin.

Lähtömuuttajien aikomus palata takaisin Seinäjoelle tai Vaasaan:

- *Pitää päästä takaisin kotiin Seinäjoelle*
(Lähtömuuttaja Seinäjoelta, mies 24 v. avokysymyslinaus)
- *Valmistuttuani olisi mukava palata takaisin kotiseudulle Etelä-Pohjanmaalle.* (Lähtömuuttaja Seinäjoelta, nainen 25 v. avokysymyslinaus)
- *Haluan palata takaisin Vaasaan, joka on kotiseutuni*
(Lähtömuuttaja Vaasasta, mies 24 v., avokysymyslinaus)
- *Jos saan töitä Vaasasta, niin haluan palata sinne*
(Lähtömuuttaja Vaasasta, nainen 38 v., avokysymyslinaus)

Lähtömuuttajien aikomus jäädä uuteen asuinkuntaan:

- *Viihdyn täällä hyvin ja tämä on mukava kaupunki, täällä on myös työpaikka ja sosiaalinen verkosto*
(Lähtömuuttaja Seinäjoelta, nainen 26 v. avokysymyslinaus)
- *Viihdyn hyvin täällä, tunnen olevani kotona*
(Lähtömuuttaja Seinäjoelta, nainen 24 v. avokysymyslinaus)
- *Minulla on täällä hyvä yksiö uudessa talossa sekä hyvät liikenneyhteydet muualle* (Lähtömuuttaja Vaasasta, nainen 62 v. avokysymyslinaus)
- *Täällä on työ ja kohtalainen sosiaalinen piiri*
(Lähtömuuttaja Vaasasta, mies 32 v. avokysymyslinaus)

Selvä enemmistö muuttajista arvioi tavoittavansa asettamansa tulevaisuuden päämäärät nykyisessä asuinkunnassaan (Taulukko 56). Päämäärät olivat muuttajien itsensä määriteltävissä. Lähtömuuttajilla odotusarvo päämäärien toteutumisesta oli korkeampi kuin tulomuuttajilla. Tulomuuttajien näkemys tavoitteiden toteutumiseen oli epävarmempaa, mitä kuvastaa ”ei osaa sanoa” -vastausten korkea osuus verrattuna lähtömuuttajiin.

Taulukko 56. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien arvio tulevaisuuden päämäärien toteutumisesta nykyisessä asuinkunnassaan (% vastaajista).

Muutto	Kaupunki	Kyllä	Ei	EOS	Yht.	N
Tulo	Seinäjoki	62	6	32	100	71
	Vaasa	56	17	27	100	75
Lähtö	Seinäjoki	72	17	11	100	92
	Vaasa	63	15	22	100	103

Muuttajien tulevaisuuden suunnitelmat tulivat esiin myös haastatteluissa. Ensimmäinen haastateltava palasi ulkomailta Seinäjoelle, josta hän on ostanut asunnon. Juuret ja sosiaaliset suhteet ovat olleet hänelle merkittävä paluumuuttamisen motiivi. Joskus tulevaisuudessa hän kuitenkin haluaisi muuttaa uudestaan töihin ulkomaille. Elämä Seinäjoella oli ehkä alkanut tuntua liiankin 'tutulta ja tylsältä', ja hän kaipasi vaihtelua ja haasteita.

Nyt just minulla on sellainen ajatus kypsynt, että haluaisin tulevaisuudessa pitemmäksi aikaa ulkomailla hommiin. Kun minua aina muutaman vuoden välein alkaa ahdistaa, että täytyisi vaihtaa paikkaa. Omassa työssä tuntuu, että on tosi tyhjää ja turhaa. Olen ostanut täältä asunnon, niin se on sitonut minua tänne, kuitenkin on paikka mihin aina voi palata ja vanhemmat asuu täällä. En usko, että olen ihan lähitulevaisuudessa lopullisesti lähdössä mi-hinkään. (Tulomuuttaja Seinäjoelle, nainen 31 v., haastattelu)

Toinen haastateltava on viihtynyt Vaasassa hyvin. Tulevaisuudessa hänellä on aikomuksena perustaa perhe ja muuttaa puolisonsa kanssa omakotitaloon jonnekin Vaasan lähelle. Molemmilla puolisoilla on aikomuksena kuitenkin yhä käydä töissä Vaasassa. Haastateltava kertoi olevansa kotoisin pieneltä paikkakunnalta ja koki, että tulevaisuudessa hänkin haluaisi asua väljemmin, mitä kaupungissa ei ole niin helppo toteuttaa.

Todennäköisesti tulevaisuudessa hankitaan omakotitalo ja muutetaan jonnekin Vaasan lähelle, missä on väljempää ja ettei heti nurkan takana ole naapuri vieressä. Ehkä joku naapurikunta tai vastaava, kuten Mustasaari tai Vähäkyrö voisi olla hyviä vaihtoehtoja, mistä olisi sopiva välimatka sitten kulkea töihin kumminkin tänne Vaasaan (Tulomuuttaja Vaasaan, nainen 26 v., haastattelu)

6 Muuttoliikkeen veto- ja työntötekijät Seinäjoella ja Vaasassa

Muuttoliike tutkimusalueiden ohjelmissa ja strategioissa

Suunnitelmien ja ohjelmien avulla voidaan säädellä ja ohjata muuttovirtoja ja niiden kehitystä. Aluesuunnittelun ja -politiikan keskeisiä osia ovat maakuntasuunnitelmat ja -ohjelmat sekä kaupunkistrategiat. Yleisellä valtion tason aluepolitiikalla pyritään parantamaan alueiden kilpailukykyä, vähentämään alueiden välisiä ja sisäisiä kehittyneisyyseroja sekä edistämään väestön hyvinvointia, osaamista ja kulttuuria (Työ- ja elinkeinoministeriö 2011, 4). Vaikka politiikalla on pyritty tasoittamaan alueellista kehittyneisyyttä, kuntien, maakuntien ja seutukuntien välillä on suuriakin eroja. Alueellinen kehittyneisyys ei ole epätasaista vain määrällisesti, mikä ilmenee esimerkiksi elinkeinorakenteen ja asukasluvun muutoksina, vaan myös laadullisesti, mikä näkyy alueellisen työnjaon voimistumisena (Järvinen 2000, 3).

Alueiden kilpailukyky ja kehitys ovat osaltaan riippuvaisia muuttovirtojen koosta ja muuttajien laadullisista ominaisuuksista. Maakuntasuunnitelma linjaa maakunnan kehittämisen pitkän aikavälin tavoitteet ja niiden saavuttamiseen tarvittavan strategian. Maakuntaohjelma kuvaa yksityiskohtaisesti sitä, kuinka ja millä painotuksilla maakuntasuunnitelmaa toteutetaan. Suunnitelmat ja ohjelmat kohdistuvat koko alueen kehitykseen, mutta yleensä ne keskittyvät hyvin pitkälti keskuskaupungin tilanteeseen ja tarpeisiin.

Etelä-Pohjanmaan maakuntasuunnitelmassa maakunnan visio kiteytetään seuraavasti: *Hyvinvointia edistävä, kansallisesti ja kansainvälisesti vetovoimainen yrittäjyys- ja kulttuurimaakunta*. Muuttoliikettä koskevat maakuntaohjelman ja -suunnitelman keskeiset teemat ovat nuorten sitouttaminen Seinäjoen seudulle – siis ennen kaikkea perinteisiin opiskelupaikkakuntiin suuntautuvan lähtömuuton

torjunta – ja maahanmuuttajien tulomuuton lisääminen. Yksi ohjelman tavoitteista on houkutella alueelle lisää työikäistä väestöä, koska vanhenevan väestön siirtyessä eläkkeelle työikäisen väestön määrä vähenee. Tavoitteisiin pyritään lisäämällä alueen näkyvyyttä ja markkinointia asuinpaikkana, parantamalla mielikuvia alueen vetovoimasta ja viihtyisyydestä sekä panostamalla työpaikkojen riittävyyteen, yrittäjyyteen ja opiskelumahdollisuuksiin. (Etelä-Pohjanmaan maakuntaohjelma 2010; Etelä-Pohjanmaan maakuntasuunnitelma 2010)

Pohjanmaan maakuntasuunnitelman visio on *Uuden energian Pohjanmaa! Energiaa huippuosaamisesta, monikulttuurisuudesta ja vahvasta yhteisöllisyydestä*. Pohjanmaan suunnitelmana on keskittyä kestävään kehitykseen huippuosaamisen, monikulttuurisuuden ja vahvan yhteisöllisyyden pohjalta. Samoin kuin Etelä-Pohjanmaalla, myös Pohjanmaalla on huolestuttu työvoiman ikääntymisestä. Kilpailu osaavasta työvoimasta lisääntyy tulevaisuudessa voimakkaasti. Tällöin on tärkeää keskittyä siihen, että työvoima riittää maakunnan tärkeimpiin energiaklusterin tarpeisiin. Huolena on se, että alueella koulutetut opiskelijat muuttavat valmistuttuaan suuriin kasvukeskuksiin niiden parempien työmahdollisuuksien houkuttelemina. Vetovoimaansa Pohjanmaa pyrkiikin lisäämään erityisesti tarjoamalla työpaikkoja ja opiskelumahdollisuuksia. Päämääriä tavoitellaan imagon ja tunnettavuuden parantamisella, liikenneyhteyksien ja saavutettavuuden kehittämällä sekä kansainvälisyyden tuomia mahdollisuuksia hyödyntäen. (Pohjanmaan maakuntaohjelma 2010; Pohjanmaan maakuntasuunnitelma 2010)

Seinäjoen voimassa olevassa, vuoteen 2016 ulottuvassa kaupunkistrategiassa kaupungin kasvun visiona on vetovoiman lisääminen erityisesti asumismahdollisuuksilla, hyvällä palvelurakenteella ja aktiivisella elinkeinopolitiikalla. Kaupunki on keskittynyt erityisesti maan sisäisiin muuttajiin, mutta on pyrkinyt nostamaan myös maahanmuuttajien osuutta tulomuuttajista. (Seinäjoen kaupungin strategia 2009)

Vaasan nyt voimassa oleva kaupungin strategia ulottuu vuoteen 2025. Tavoitteena on houkutella uusia asukkaita hyvillä koulutusmahdollisuuksilla, työmahdollisuuksilla ja kaupunkirakenteen tiiviydellä sekä hyvillä liikenneyhteyksillä. Myös asukkaiden hyvinvointi ja monikulttuurisuus nähdään kehityksen kannalta tärkeinä linjauksina. (Vaasan kaupungin strategia 2011)

Molempien alueiden strategioissa ja suunnitelmissa korostuvat tiedottamisen lisääminen ja tunnettavuuden parantaminen. Seinäjoki on selvästi keskittynyt vahvan maakuntakulttuurin luomiseen, kun taas Vaasa monikulttuuriseen ilmapiiriin. Maakuntakulttuuri korostuu muun muassa erilaisten tapahtumien järjestämisellä (esimerkiksi Tangomarkkinat ja Provinssirock) ja vahvalla maakuntaidentiteetillä. Vaasan monikulttuurisuuteen panostaminen taas näkyy kaksikielisytenä, kansainvälisyytenä ja maahanmuuttajien rekrytoimisena. Kunnat ovat panostaneet myös paluumuuttajien houkuttelemiseen; tavoitteena on saada uutta tietotaitoa sekä väestön kasvua, ja näin kehittää alueiden kilpailukykyä.

Paluumuuttajat ovat huomattava muuttajaryhmä ja juurille paluu on merkittävä muuton motiivi. Usein paluumuutto tulee ajankohtaiseksi nuorille perheen perustamisiässä oleville. On helpompaa houkutella alueen ennestään tuntevaa muuttamaan kuin kokonaan uutta asukasta, sillä tuttu alue, suku ja ystävät vaikuttavat muuttopäätökseen. Joissakin Suomen maakunnissa alueidentiteetti on voimakkaampi, jolloin juurilla on korostunut merkitys asuinpaikan valinnassa. Vastaavasti on olemassa 'neutraaleja' alueita, jonne on helppo muuttaa mistä tahansa, eikä omilla juurilla ei ole tuolloin niin suurta merkitystä. (Korpimäki & Zimmerbauer 2005, 16) Eteläinen Pohjanmaa houkuttaa paluumuuttajia.

Suunnitelmat ja visiot saattavat antaa osin jopa haaveellisen kuvan kehitys-
linjauksista, mutta ovat alueellisen kehittämisen ja suunnittelun kannalta keskeisiä elementtejä. Jotta tavoitteisiin voitaisiin päästä, kunnissa tarvitaan aluekehitys-
osaamista, innovatiivista toimintaa ja rohkeita ratkaisuja aluesuunnitteluun. Aluekehitys on monimuotoinen asia. Yhdeksi sen päämääristä voidaan todeta hyvinvoinnin kehittäminen ja kuntien menestymisen varmistaminen niiden omista lähtökohdista käsin (Lundström 2012, 94). Pitkällä aikavälillä kaupungin kyky vetää puoleensa yrityksiä, asukkaita ja vierailijoita ratkaisee paikkakunnan menestyksen: osaavat ja aktiiviset yksilöt ovat nousseet entistä tärkeämmiksi menestystekijöiksi ja siten entistä tärkeämmiksi kohderyhmiksi kaupunkien kilpaillessa tulomuuttajista (Holstila 2012).

Harjoitettu aluepolitiikka vetovoimatekijöiden taustana

Harjoitetun politiikan toimenpiteet määrittävät osaltaan muuttoliikkeen edellytyksiä. Onnistuneella aluepolitiikalla luodaan pohja vetovoimatekijöille ja tulomuuttovirroille. Tässä tarkastellaan hallinto- ja elinkeinotoimintoja Seinäjoen ja Vaasan muuttoliikkeen kannalta.

Etelä-Pohjanmaan kärkihankkeet osaamisessa ja tuotannossa liittyvät perinteiseen elintarvike- ja teknologiateollisuuteen sekä uusiin elinkeinoihin ja aloihin, joita ovat informaatioteknologia ja luovat alat (Siltanen 2011, 21). Maakunnan innovaatioympäristössä merkittävä tekijä on Epanet-korkeakouluverkosto (Etelä-Pohjanmaan korkeakouluyhdistys 2013). Epanet-verkosto ja sen koordinaatio ovat eteläpohjalaisen innovaatiojärjestelmän ydin, jossa ovat mukana alueella toimivat yliopistot ja korkeakoulut, elinkeinoelämä ja julkinen hallinto: tavoitteena on kehittää alueen innovaatiojärjestelmää yhdessä verkostossa toimivien organisaatioiden kanssa. Verkoston toimintaa pidetään tärkeänä maakunnan tulevaisuuden haasteissa ja kehityksessä. Konsortion viimeaikaisista hankkeista voidaan mainita muun muassa ”ruokajärjestelmien kestävä ja tehokkaat rat-

kaisut (Green Creative Garden)” -hakemus innovatiivisten kaupunkien (INKA) ohjelmaan. INKA on Työ- ja elinkeinoministeriön järjestämä ja teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskuksen (TEKES) hallinnoima ohjelma (Työ- ja elinkeinoministeriö 2013).

Viimeaikaisista valtion hallinnollisista alueellistamistoimista Seinäjoen kaupungille merkittävin on ollut Maaseutuviraston siirtyminen Helsingistä Seinäjoelle vuosina 2007–2011. Etelä-Pohjanmaan maakunta haluaa, että valtion alueellistamistoimissa jatkettaisiin hallitusten periaatteellisten linjausten mukaisesti. Tällöin korostuisivat alueiden vahvuuksiin perustuva alueellistaminen, kuten elintarviketalouden klusteriin kytkettyjen toimintojen sijoittaminen Etelä-Pohjanmaalle. Ensisijaisesti haluttaisiin kehittää ja vahvistaa Maaseutuviraston, Eviran ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen toimintaa alueella (Etelä-Pohjanmaan liitto 2012).

Seinäjoen kaupunki suhtautuu myönteisesti kuntaliitoksiin. Lähitulevaisuuden tavoitteena olisi saada aikaan 1–2 strategista kuntaliitosta ympäryskuntien kanssa (Seinäjoen kaupungin strategia 2009). Kehittämisessä panostetaan niin ikään innovaatiotoimintaan ja korkeakouluverkostoon.

Pohjanmaan maakunnan keskeiset kärkitoiminnot ovat profiloituneet vahvasti energiaklusterin tarpeisiin, jonka tueksi panostetaan myös ICT-alan sekä luovien alojen kehitykseen (Siltanen 2011, 6). Innovaatiotoiminnan keskiössä on Vaasan korkeakoulukonsortio, jonka tavoitteena on olla kansainvälisesti arvostettu, yhteiskuntaan ja kulttuuriin vahvasti vaikuttava, innovatiivinen korkeakoulutuksen ja tutkimuksen keskittymä tekniikan, kaupan, median ja hyvinvointipalveluiden aloilla (Vaasan korkeakoulukonsortio 2013). Viimeisimmistä innovaatiohankkeista kaupunkiseutu on panostanut muun muassa älykkäiden ja kestävien energiaratkaisujen kehittämiseen INKA-ohjelmassa.

Merkittävin valtion alueellistamistoimi Vaasan kaupungille on ollut yliopiston perustaminen kaupunkiin vuonna 1968. Pohjanmaan liitto on esittänyt, että tulevaisuudessa Pohjanmaalle tulisi siirtää enemmän valtionhallinnon työpaikkoja, kuten esimerkiksi osatoimintoja Valtion kielipalvelukeskuksesta, Tilastokeskuksesta, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta ja Tekesistä. Näiden sijoittamista alueelle maakunta on perustellut hyvillä kulkuyhteyksillä, kansainvälisyydellä, kaksikielisyydellä ja monipuolisella koulutusverkostolla (Pohjanmaan liitto 2011). Jo nyt valtio on alueella merkittävä työllistäjä (vrt. Taulukko 5).

Maakuntien haluamat toimet valtiollisessa alueellistamisesta ovat osin ristiriidassa valtion toimien kanssa. Esimerkiksi Tilastokeskus on syksyllä 2013 tulleen tiedon mukaan ilmoittanut lakkauttavansa aluetoimipaikkansa muun muassa Seinäjoella ja Oulussa vuoden 2014 aikana (Tilastokeskus 2013g).

Vaasan tavoitteena on lisätä yhteistyötä ympäröivien kuntien kanssa. Tällöin kyseeseen tulevat myös mahdolliset kuntaliitokset, johon kaupunki suhtautuu myönteisesti. Viime aikoina kaupunki on pohtinut liitosmahdollisuuksia esimerkiksi Mustasaaren kanssa. Yhteistyö on kuitenkin koettu haasteelliseksi. Vaasan

seudun keskus- ja kehyskuntien välinen yhteistyö ei vaikuta sujuvan erityisen hyvin. Syynä on pienten kuntien epäluottamus Vaasaa kohtaan, erityisesti puhuttaessa kuntaliitoksista ja hallinnollisesta keskittämisestä. Vaasan näkökulmasta liitoshaluttomat kunnat vaikuttavat hidastavan ja uhkaavan koko seudun kehitystä alueellisessa kilpailussa, kun vastaavasti osa ympäryskunnista haluaa varjella paikallisen demokratian toteutumista. (Hytönen ym. 2011, 48)

Miten veto- ja työntövoimat konkretisoituvat Seinäjoen ja Vaasan muuttoliikkeessä?

Useimmiten muuttovirtoja selitetään työntövoima–vetovoima -mallilla, joka sopii hyvin sekä yksilö- että rakennetason tarkasteluun. Se on selitysmalli, jota sovelletaan monissa muuttoliiketeorioissa. Tämän mallin mukaan ihmisten muuttokäyttäytymiseen vaikuttavat tekijät ovat jaettavissa neljään ryhmään: tuloalueen vetäviin, lähtöalueen työntäviin, ja niin sanottuihin väliintuleviin sekä yksilöllisiin tekijöihin. Väliintulevat tekijät voivat vaikuttaa muuttopäätöksessä esteinä, esimerkkinä pitkät välimatkat tai muuton aiheuttamat kustannukset. Ihmiset painottavat eri tekijöitä muuttopäätöksessä omien kokemustensa, arvojensa ja asenteidensa mukaan. Muuttamiseen vaikuttavat työntö- ja veto-voimatekijöiden lisäksi myös monet yksilölliset ominaisuudet kuten, terveydentila, ympäristön arvostukset ja henkilökohtaiset kontaktit. (Korkiasaari & Söderling 2007)

Tässä selvityksessä tutkimusalueiden veto- ja työntövoimatekijöitä tarkasteltiin muuttajien mielipiteiden pohjalta. Tarkastelussa on pidettävä mielessä, että veto- ja työntövoima eivät ole itsestään selviä ja yleispäteviä käsitteitä. Ne ovat yksilökohtaisia seikkoja: yhden muuttajan vetovoimaksi kokema seikka voi olla toiselle muuttajalle työntävä tekijä.

Tulo- ja lähtömuuttajia pyydettiin nimeämään kolme Seinäjoen ja Vaasan merkittävintä vetovoimatekijää ja asettamaan ne tärkeysjärjestykseen. Seinäjoelle muuttaneiden tärkein vetovoimatekijä oli kaupungin positiivinen kasvu ja kehitys. (Taulukko 57). Tämä sai huomattavasti enemmän mainintoja kuin muut tekijät. Tämän jälkeen vetovoimatekijät asettuvat sijoilleen jokseenkin tasaisin välimatkoin. Seinäjoella toiseksi tärkeimmäksi vetäväksi tekijäksi oli koettu palvelut. Palveluja kuvailtiin monipuolisiksi ja kattaviksi. Myös hyvät liikenneyhteydet ja tapahtumat huomioitiin alueelle merkityksellisinä tekijöinä. Liikenneyhteyksiltään Seinäjokea kuvailtiin liikenteen solmukohtana, josta oli hyvä liikkua eri puolille Suomea. Tapahtumatarjonnasta mainittiin erityisesti suuret kesän musiikkitapahtumat, kuten esimerkiksi Provinssirock ja Tangomarkkinat: näillä koettiin olevan suuri merkitys Seinäjoen tunnettavuuden parantamisessa ja vetovoimassa.

Taulukko 57. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien näkemys kaupunkien vetovoiman vahvuuksista.

	Sija Seinäjoki	Indeksi- luku	Sija Vaasa	Indeksi- luku
Tulo	1. Kasvu ja kehitys	250	1. Ranta, merellisyys ja saaristo	285
	2. Hyvät palvelut	195	2. Työpaikat	230
	3. Hyvät liikenneyhteydet	170	3. Kaksikielisyys	165
	4. Tapahtumat	125	4. Opiskelu- ja koulutus- mahdollisuudet	150
	5. Liikunta- ja harrastus- mahdollisuudet	105	5. Teollisuus	115
Lähtö	1. Hyvät palvelut	280	1. Ranta, merellisyys ja saaristo	305
	2. Rauhallisuus ja turvallisuus	165	2. Luonto ja ympäristö	240
	3. Luonto ja ympäristö	160	3. Opiskelu- ja koulutus- mahdollisuudet	235
	4. Tapahtumat	155	4. Kaksikielisyys	140
	5. Opiskelu- ja koulutus- mahdollisuudet	145	5. Sopivan kokoinen	135

Huom.! Indeksilukuja ei voi verrata kaupunkien kesken eikä muuttotyyppin mukaan. Teemojen järjestystä voidaan vertailla. Listaan on valittu viisi keskeisintä teemaa. Muut teemat olivat epäkiinnostavia mainintojen vähäisen määrän takia.

Jos Seinäjoen tulomuuttajien nimeämiä vetovoimatekijöitä verrataan sieltä lähteneiden nimeämiin tekijöihin, huomataan, että niissä on enemmän eroavaisuuksia kuin yhtäläisyyksiä. Myös lähtömuuttajat nimesivät vetovoimatekijöiksi hyvät palvelut ja tapahtumat. Mutta tulomuuttajista poiketen korkealle heidän arvostuksessaan nousivat rauhallisuus ja turvallisuus sekä luonto ja ympäristö. Tämä heijastaa jo edellä viitattua seikkaa, että muutettuaan Seinäjoelta etelän suuriin kasvukeskuksiin entiset seinäjokiset arvostavat 'maaseutumaisuuteen' liitettäviä asioita. Merkille pantavaa sen sijaan on, että lähtömuuttajat nostivat opiskelu- ja koulutusmahdollisuudet vetoimatekijöiksi. Merkittävä osuus lähtömuuttajista on nimittäin niitä, jotka ovat nimenomaan muuttaneet etsimään näitä asioita muualta.

Vaasaan muuttaneiden mielestä selvästi tärkein vetovoimatekijä oli ranta, merellisyys ja saaristo. Merellinen ympäristö koettiin tärkeäksi virkistysmahdollisuuksien ja maisemallisuuden takia. Toiseksi tärkein tekijä oli työpaikat, joista

mainittiin erityisesti suuret teollisuuden- ja korkean teknologian työpaikat. Kaksikielisyys oli koettu alueelliseksi rikkaudeksi. Koulutusmahdollisuuksista nousi eritoten esiin yliopistokoulutus. Merkittävä tulos on, että myös Vaasasta pois muuttaneet nimesivät entisen kotikaupunkinsa vetovoimatekijöiksi suurelta osin samat asiat. Erona oli, että ymmärrettävästi ura- ja työsuuntautuneet vaasalaiset lähtömuuttajat eivät vetovoimatekijänä maininneet työpaikkoja – suuri osa heistä oli muuttanut pois juuri parempien työmarkkinoiden perässä. Vaasan luonnehtiminen sopivan kokoiseksi puolestaan liittyyneen siihen, että Vaasasta pois muuttaneet olivat hyvin usein päätyneet Vaasaa paljon suurempaan keskukseen.

Vetovoimatekijöiden tarkastelun eräs keskeinen havainto on, että Vaasan vetovoimatekijöistä vallitsee yksimielisyys niin kaupungin tulo- kuin lähtömuuttajienkin kesken. Sen sijaan Seinäjoella kaupungin vetovoimatekijöistä vallitsee kirjavampi näkemys sen tulo- ja lähtömuuttajien välillä. Kummassakin tilanteessa on hyvät puolensa. Vaasan vetovoimatekijät ovat yhteisesti tunnettuja ja tunnustettuja, niille on helppo kaupungin markkinoinnissa rakentaa. Seinäjoen kirjo tarjoaa mahdollisuuksia segmentoida ja suunnata kaupungin markkinointia muuttokohteena erilaisille, rajatuille ryhmille.

Merkittävä havainto on myös se, että Seinäjoella ja Vaasalla on tämän tarkastelun valossa keskenään hyvin erilaiset 'vetovoiman profiilit'. Seinäjoella ilmenevät tekijät liittyivät esimerkiksi kaupungin toimintojen ja nousevan menestyksen arvostukseen. Kansallisesti tunnetut tapahtumat oli myös koettu alueen imagolle tärkeiksi. Vaasassa nousivat esiin luontoon liittyvät vetovoimatekijät ja elämisen keinoihin liittyvät seikat sekä kielellinen identiteetti. Erot nimetyissä vetovoimatekijöissä antavat olettaa, että näihin kaupunkeihin muutetaan täysin erilaisten vetovoimatekijöiden tuomina. Tämä on huomionarvoista siinä suhteessa, että Seinäjoki ja Vaasa näyttävät kilpailevan aivan erilaisista muuttajista.

Tulo- ja lähtömuuttajia pyydettiin nimeämään kolme Seinäjoen ja Vaasan merkittävintä työntövoimatekijää ja asettamaan ne tärkeysjärjestykseen. Seinäjoen tulomuuttajien selkeimmät työntötekijät liittyivät työpaikkojen vähyyteen, kaupunkimaisuuden ja kaupunkikulttuurin puutteeseen, heikkoon liikennekulttuuriin ja -suunnitteluun, huonoon julkiseen liikenteeseen sekä kapea-alaisiin opiskelu- ja koulutusmahdollisuuksien (Taulukko 58). Seinäjoelle muuttaneet kaipasivat enemmän suurten teollisuuden alojen työpaikkoja ja akateemista työtä. Näkemykset kaupunkimaisuuden ja kaupunkikulttuurin puutteellisuudesta ilmentävät, että kaupunki ja sen läheinen ympäristö on koettu vielä vahvasti maaseutumaiseksi, eikä kaupunkikulttuuria koeta Seinäjoelle ominaiseksi. Esi-merkkinä huonosta liikennekulttuurista mainittiin ihmisten toisista välinpitämättömän käyttäytyminen liikenteessä ja suunnittelussa nähtiin puutteita. Seinäjoelta lähteneiden näkemys kaupungin työntövoimatekijöistä oli melko yhteneväinen tulomuuttajien näkemyksen kanssa.

Taulukko 58. Seinäjoen ja Vaasan muuttajien näkemykset kaupunkien työntövoimista.

	Sija Seinäjoki	Indeksi- luku	Sija Vaasa	Indeksi- luku
Tulo	1. Ei työpaikkoja	175	1. Kaksikielisyys	370
	2. Ei kaupunkimainen/ kaupunkikulttuuria	160	2. Sijainti	200
	3. Huono liikennekulttuuri/ -suunnittelu	125	3. Asuminen ja tontit	105
	4. Opiskelu- ja koulutus- mahdollisuudet	120	4. Ei työpaikkoja	100
	5. Huono julkinen liikenne	115	5. Huonot liikenneyhteydet	100
			6. Huono julkinen liikenne	85
Lähtö	1. Ei työpaikkoja	340	1. Kaksikielisyys	405
	2. Opiskelu- ja koulutus- mahdollisuudet	260	2. Ei työpaikkoja	255
	3. Ihmisten asenne ja menteliteetti	200	3. Sijainti	250
	4. Kulttuuri, viihde ja vapaa-ajanmahd.	160	4. Ihmisten asenne ja menteliteetti	110
	5. Huono julkinen liikenne	120	5. Huono julkinen liikenne	110
			6. Huonot liikenneyhteydet	85
			Kulttuuri, viihde ja vapaa-ajanmahd.	85

Huom! Indeksilukuja ei voi verrata kaupunkien kesken eikä muuttotyyppin mukaan. Teemojen järjestystä voidaan vertailla. Listaan on valittu viisi keskeisintä teemaa. Muut teemat olivat epäkiinnostavia mainintojen vähäisen määrän takia.

Vaasassa sekä tulo- että lähtömuuttajien nimeämistä työntekijöistä nousivat esiin eritoten kaksikielisyyden tuomat haasteet. Tässä korostuivat etenkin vastaajien kokemukset kielivaatimuksista työelämässä ja yleinen suhtautuminen kielipolitiikkaan. Seuraavina olivat maantieteellinen sijainti, työmahdollisuuksien niukkuus sekä huonot liikenneyhteydet ja julkinen liikenne. Vastaajien mukaan Vaasa on sijainniltaan vaikeasti saavutettavissa, se ei ole merkittävä liikenteen solmukohta ja sieltä on vaikea löytää toimivia kulkuyhteyksiä muualle Suomeen. Tulomuuttajien nimeämänä työntekijänä mainittiin usein myös asuminen ja asuintonttipolitiikka.

Verrattaessa kaupunkien nimettyjä työntekijöitä toisiinsa on Seinäjoella ja Vaasalla paljon yhteistä, mutta myös eroa. Tyypillisiä vaasalaisia piirteitä olivat kaksikielisyys sekä asumiseen ja tontteihin liittyvät ongelmat. Leimallisesti seinäjokisia piirteitä puolestaan olivat opiskeluun ja koulutukseen liittyvät puutteet sekä kaupunkimaisuuden/-kulttuurin ohuuteen liittyvät haasteet. Yhtäläisyyksistä voi mainita työpaikkojen puutteen, liikenteeseen liittyvät ongelmat sekä paikallisten ihmisten asenteen ja mentaliteetin. Kaikki seikkoja, jotka ovat nousseet esille jo edellä eri yhteyksissä.

Muuttajien näkemykset kaupunkien ja alueiden tulevaisuudesta ja kehityksestä

Kuntien suunnitelmia ja linjauksia muuttoliikkeistä ja aluekehityksestä on käsitelty aiemmin. Haastattelussa selvitettiin muuttajien mielipiteitä kaupunkien suunnitelmista ja kehityksestä. Muuttajilla saattaa olla ennakkoluulottomampi ja vähemmän tunnepitoinen asenne kuntien tulevaan kehittämiseen kuin väestöllä yleensä. Asia herätti paljon mielenkiintoa ja haastateltavilla tuntui olevan selkeitä näkemyksiä, vaikka heillä ei ollut paikkakunnista aikaisempaa kokemusta. Tämä kuvastaa sitä, että muuttajat ovat kiinnostuneita uuden paikkakunnan tulevaisuuden elinvoimaisuuden edellytyksistä. Muuttajien näkemyksissä korostui keskuskaupungin kasvun rooli aluekehityksessä. Muuttajien mielipiteillä on merkitystä, koska he ovat tärkeä tulevaisuuden voimavara.

Seinäjoen haastattelussa toivottiin Seinäjoen ja Vaasan välisen yhteistyön parantamista. Tämä nähtiin aiheelliseksi aluekehityksen tasapainoisen vuorovaikutuksen kannalta. Kuntaliitoksiin suhtauduttiin myönteisesti ja arveltiin suurempien yksiköiden edistävän alueen hyvinvointia. Esitettiin keskuskaupungin ja seutukunnan yhdistämistä, jotta saataisiin riittävän suuri väestöpohja ja turvattaisiin palveluiden saatavuus ja elinkeinorakenteeltaan monipuolinen kunta. Kehityksessä ja tulevaisuuden suunnitelmissa kuntien täytyy olla aktiivisia toimijoita ja omata nopea kyky reagoida uusiin haasteisiin.

Uskon, että Seinäjoki imaisee kunnat ympäriltä ja siitä tulee Suur-Seinäjoki, mitä on jo tapahtunutkin. Seinäjoesta tulee keskus, Etelä-Pohjanmaan vankumaton kuningas. Vaasa tulee olemaan jonkinlainen Pohjanmaan keskus, ongelmana sillä ovat kunnat, jotka eivät halua liittyä siihen kuin väkipakolla, sekin on yksi asia mikä heikentää Vaasaa, johtuu myös kielikysymyksestä, ei mistään muusta. Vaasan täytyisi kasvaa Pohjanmaan keskuksena ja Seinäjoen Etelä-Pohjanmaan keskuksena ja vaikka lähellä toisia niin ehdottomasti tiivis yhteistyö on molempien kaupunkien eduksi. Yhteen vaan nämä ympäry-

kunnat, kyllä varmaan Jalasjärvikin jollain aikajänteellä joskus liittyy. Pitää olla vain aktiivinen ja kehittää toimintaansa, ei saa tuudittautua, että nyt on kaikki hyvin. (Tulomuuttaja Seinäjoelle, mies 32 v., haastattelu)

Minulla on sellainen käsitys, että kunnat Jalasjärvi, Ilmajoki, Kurikka voisivat yhdistyä Seinäjoen kanssa. Näkisin selkeämpänä visiona sen, että olisi maakunnallinen tai edes seutukunnallinen suuri yksikkö, jota olisi tarpeeksi iso, jotta vanhojen kuntien lähidemokratia säilyisi. Minä näkisin parhaana vaihtoehtona sen, että koko Etelä-Pohjanmaa olisi yksi kokonainen hallinnollinen kokonaisuus. Jokainen sen sisällä oleva pikku paikkakin saisi olla oma kunta, jolloin ne hoitaisivat kyläyhdistystyyppisiä asioita, kuten virkistys- ja kulttuuriasioita. Työväki liikkuu joka tapauksessa, joten työllisyys ja alakohdattaiset jutut pitää katsoa maakunnallisesti. Vaikka pikkupaikat yhdistyisivät keskenään, niin niissä siltikään väestöpohja ei ole kovin suuri, eivätkä ne ole yksinkertaisesti elinkeinorakenteeltaan tarpeeksi monipuolisia. Kannatan todella suurta yksikköä esimerkiksi, että koko Seinäjoen seutukunta olisi yksi iso kunta. (Tulomuuttaja Seinäjoelle, nainen 32 v., haastattelu)

Myös Vaasan haastateltavat nostivat esiin kuntayhteistyön tehostamisen, tarkoittaen naapurikuntien sekä Seinäjoen ja Vaasan välistä yhteistyötä. Sen esteenä on nähty kitka ja poliittinen ristiveto. Esimerkkiä kuntaliitoksista ehdotettiin otettavaksi Seinäjoelta. Haastateltavat odottivat Vaasalta voimakkaampaa otetta alueen kehityksen veturina. Kehitys on menossa haastateltavien mielestä oikeaan suuntaan, koska viimeaikoina on syntynyt kuntaliitoksia ja uusia suunnitellaan. Tämä on havaittavissa molemmilla tutkimusalueilla.

Kyllä minä kokisin Vaasan osalta sen, että olisi hyvä kun saataisiin vähän eteenpäin yhteistyötä muihin kuntiin. Kuntaliitokset voisivat viedä kehitystä vähän eteenpäin, eli ne olisivat positiivinen juttu. Vaasassa on aina ollut semmoista kiistelyä, ainakin naapurikuntien välillä. Seinäjoella kuntaliitosasiat ovat sujuneet ehkä hieman helpommin. (Tulomuuttaja Vaasaan, nainen 26 v., haastattelu)

Kyllä tässä nyt pitäisi saada Vaasa ja Mustasaari yhteen ja sitten Laihia ja muut myös, mieluummin sinne Seinäjoen suuntaan, antaa noitten närpiöitten ja muuten olla omia kuntiansa, en koe niiden liittymistä tarpeellisena. Seinäjoen suuntaan pitäisi ilman muuta pystyä tekemään yhteistyötä paljon enemmän. Hyvä esimerkki tästä on Seinäjoen lentokenttä, joka on aivan turha, tällä alueella olisi hyvä olla vain yksi toimiva lentokenttä [Vaasassa]. Seinäjoki on kuitenkin pystynyt hoitamaan asiansa paremmin ja monessakin asiassa niin kuin näissä kuntaliitoksissa. Kummankin kaupungin pitäisi tulevaisuudessa laajentua. (Tulomuuttaja Vaasaan, mies 41 v., haastattelu)

Kuntaliitoksiin suhtauduttiin yleensä myönteisesti, mutta ei kuitenkaan poikkeuksetta. Erään haastateltavan mielestä kuntia ei pitäisi ainakaan pakottaa yhteen, vaan liitoksen pitäisi olla vapaaehtoinen. Kuntaidentiteetin säilyttäminen koettiin tärkeäksi. Siksi yhdistämisen vaihtoehdoksi esitettiin yhteistyön lisäämistä.

Pienemmät kunnat eivät halua Vaasaan liittyä, joten en kannata kuntaliitoksia, siitä voisi syntyä ongelmia, kun ihmiset haluavat pitää oman kuntansa. Kannatan, että mieluummin yhdistetään palveluja, jotta toiminnasta saadaan jotenkin kannattavampaa. Kun ei ihmisiä Suomessa ole paljon niin yhteistyötä tulisi korostaa. (Tulomuuttaja Vaasaan, nainen 24 v., haastattelu)

Tulosten perusteella muodostuu kuva Seinäjoen ja Vaasan sekä niiden seutukuntien muuttoalueista ja -suunnista sekä tyypillisistä muuttajista niin ryhminä kuin yksilöllisemmällä tasollakin. Tutkimustulokset antavat mahdollisuuden tarkastella, kuinka kehityssuunnitelmat ja toimintastrategiat näkyvät ja toteutuvat toisaalta laajemmin muuttovirroissa ja toisaalta yksittäisen muuttajan näkökulmasta. Lisäksi pohditaan, miten kaupunkien vetovoimaa voitaisiin parantaa.

Muuttajien tyypittely

Tyypiteltäessä muuttajia heidät luokitellaan keskeisten ominaispiirteidensä mukaan. Muuttajien tyypittely on suomalaisessa maassamuuttotutkimuksessa usein käytetty menetelmä kuvaamaan ja ryhmittelemään tavallisimpia muuttajia ja heidän muuttomotiiveitaan (Korkiasaari & Söderling 2007).

Tässä tutkimuksessa muuttajien tyypittelyn tavoitteena on luoda kokonaiskuva Seinäjoen ja Vaasan tulo- ja lähtömuuttajista ja heidän muuttamiseensa vaikuttaneista syistä. Tiedolla on käyttöä esimerkiksi alue- ja työvoimapolitiikassa sekä alueen markkinoinnissa muuttokohteena tai pyrkimyksissä hillitä lähtömuuttoa. Tyypillisen muuttajan ominaisuustietoja voidaan hyödyntää myös varauduttaessa muuttovirtojen yhteiskunnallisiin, asunto- ja työvoimapolitiittisiin vaikutuksiin. On kuitenkin syytä pitää mielessä, että tutkimustuloksena muotoutunut muuttajan keskivertoinen tyyppi ei välttämättä kuvaa yksittäisen muuttajan motiiveja ja päätöksentekoa. Toisaalta yksittäisiltäkin näyttäville tekijöillä saattaa muuttovirran volyymin kasvaessa olla merkitystä kohdealueen väestön, työvoiman ja imagon kehitykselle sekä tulevaisuuden elinvoimaisuudelle.

Ihmisten tasolla yksilölliset ominaisuudet ja elämäntavat ja -tilanteet vaikuttavat sekä muuttopäätöksiin että kokemuksiin muutosta. Tässä työssä muuttajien tyypittely pohjautuu tutkimuksessa käsiteltyihin keskeisiin teemoihin, jotka kuvaavat elämäntapojen ja -tilanteiden roolia muuttopäätöksessä ja kokemuksia muuton syistä, tavoitteista ja vaikutuksista. Samankaltaista tyypittelyä on käytetty muun muassa Kirkkonummen kunnan muuttoliiketutkimuksessa (Laakso ym. 2005).

Muuttajien ominaisuuksia on perinteisesti tyypitelty muun muassa iän, koulutuksen ja sukupuolen mukaan. Suomessa maassamuuttajat ovat tyypillisesti nuoria, naimattomia ja korkeammin koulutettuja kuin muu väestö (Korkiasaari & Söderling 2007). Maassamuuttoaltiltiudessa ei ole eroja sukupuolten välillä. Korkeakoulutettujen muuttajien osuus korostuu kaupunkien välisessä muuttoliikkeessä, jossa se on puolitoistakertainen verrattuna maaseutumaiden alueiden välisiin muuttoihin (Heikkilä 2003, 59). Tämän tutkimuksen tulokset tukevat aiemmin raportoituja näkemyksiä muuttajien tyyppiominaisuuksista yleensä, mutta Seinäjoen ja Vaasan muuttoliikkeessä ja muuttajissa nähtiin huomattavia eroavaisuuksia kaupunkien välillä. Kummassakin kaupungissa on omat erityispiirteensä, jotka ansaitsevat tarkemman pohdinnan.

Tyypillinen muuttaja

Aiemmassa muuttoliiketutkimuksessa on tunnistettu seuraavat muuttajien ryhmät: uramuuttajat, perhekeskeiset työmuuttajat, työhön siirtyvät nuoret, perheenmuodostajat ja asumismuuttajat sekä vetäytyjät (Söderling 1988). Tämän tutkimuksen aineiston muuttomotiivien (Luku 3) ja muiden keskeisten muuttoon vaikuttavien tekijöiden mukaan Seinäjoen ja Vaasan tulo- ja lähtömuuttajat jäsentyivät selkeästi neljään ryhmään:

- työ- ja uramuuttajat
- paluumuuttajat
- opiskelijat
- kieliperusteiset muuttajat

Työmuuttajille työ- ja uramahdollisuuksien parantaminen ovat keskeinen muuttamisen motiivi. Useimmiten he ovat vastavalmistuneita tai työuransa alkuvaiheessa ja muuttavat suureen kaupunkikeskukseen työpaikan perässä. Seinäjoella ja Vaasassa työ- ja uramuuttajat ovat pääsääntöisesti lähtömuuttajia. Toki myös tulomuuttajilla on työhön ja uraan liittyviä motiiveja, mutta heidän muuttoonsa on muitakin syitä, ja kyseessä on usein paluumuutto. *Paluumuuttajat* ovat jo

vakiintuneet työelämään. Heille perheen ja sukulaisten läsnäolo on tärkeää: he ovat asuneet jonkin aikaa muualla ja haluavat palata takaisin kotiseudulle. He kokevat paluuseudun turvalliseksi ja rauhalliseksi lasten kasvuympäristöksi. Heille on ominaista oman asunnon hankinta ja perheen perustaminen. *Opiskelijat* ovat sekä tulo- että lähtömuuttajia. He muuttavat opiskelupaikan perässä ja valmistuttuaan heistä voi tulla työ- ja uramuuttajia. Heille asuinpaikan vaihto on yleistä. *Kieliperusteiselle muuttajalle* on tärkeää, että hän voi käyttää omaa kotimaista äidinkieltään työelämässä ja sosiaalisessa kanssakäymisessä.

Tutkimuksen *tulomuuttajien* tyypilliset piirteet on koottu taulukkoon (Taulukko 59). Seinäjoelle muuttanut on tyypillisimmillään keski-ikäinen tai sitä vanhempi, koulutustaso on alempi korkea-aste, tulot ovat olleet keskitasoa ja hänellä on vakiintunut asema työelämässä. Hän on muuttanut alueelle paluumuuttajana. Asumisympäristöltään muuttaja haluaa rauhallisuutta, mutta kuitenkin palvelujen läheisyyttä. Hän asuu omistamassaan rivi- tai omakotitalossa keskustan lähellä kaupunkitaajamassa perheensä kanssa, mutta lapset voivat asua jo omillaan. Muuttajalla on Seinäjoella vahva sosiaalinen verkosto ja sukulaisia. Muuton pääasialliset motiivit ovat asumisen tason ja yleisten elämänolosuhteiden parantaminen ja paluu juurille.

Taulukko 59. Seinäjoen ja Vaasan tulomuuttajien tyypillisimmät ominaispiirteet.

Ominaispiirre	Seinäjoki	Vaasa
Ikä:	Keski-ikäinen tai vanhempi	Nuori aikuinen tai keski-ikäinen
Perhe:	Lapsiperhe tai lapset jo omassa taloudessa	Lapsiperhe tai ei lapsia
Äidinkieli:	Suomi	Suomi tai ruotsi
Koulutus:	Alempi korkea-aste	Ylempi korkea-aste
Työ tai opiskelu:	Vakiintunut työelämään	Opiskelija tai vakiintunut työelämään
Tulotaso:	Keskituloinen	Keski- tai korkeatuloinen
Asuminen:	Kaupunkitaajama, rivi- tai omakotitalo	Tiivis kaupunkialue, kerrostalo
Muuttomotiivit:	Asuminen, sosiaaliset syyt ja paluumuutto	Työ ja ura, opiskelu ja paluumuutto

Vaasaan muuttajan motiivit pohjautuvat työhön ja uraan, opiskeluun sekä kielikysymyksiin. Tyypillinen muuttaja on joko keski-ikäinen lähtettyvillä oleva työelämään vakiintunut perheellinen henkilö tai nuori opiskelija. Ensin mainitulla on usein

ylemmän tason koulutus ja hänen tulonsa ovat vähintään keskitasoa. Asuntonsa hän haluaa mieluummin keskustan kerrostalosta. Hän on usein paluumuuttaja, ja paluu juurille on yksi muuton motiiveista. Nuorelle opiskelijalle kaupunki ei ole ennestään tuttu ja tulon motivaatio on opiskelupaikka. Nuori opiskelija on perheetön ja asuu vuokralla.

Seinäjoen tulomuuttajien taustoissa korostuvat elämänvaihe, sosiaaliset syyt ja asuminen, kun taas Vaasaan muuttaneiden motiiveissa painottuvat työ, ura ja opiskelu sekä kielikysymys. Kielellä voi olla vaikutusta myös Seinäjoen tulomuutossa, koska osa muuttajista katsoo ruotsin kielen taidon riittämättömäksi ja on siksi valinnut nimenomaan Seinäjoen. Paluumuutto sukujuurten alueelle näyttää olevan merkittävä motivaatiotekijä molempien kaupunkien tulomuutossa. Tulo- ja lähtömuuton virtaa luonnehti maan kaupunkien välinen muutto: Seinäjoelle ja Vaasaan tullaan Suomen suurista kaupungeista, mutta ne ovat useimmiten myös lähtömuuton kohde. Muuttajat kokivat Vaasan rakenteeltaan ja miljööltään selvästi kaupunkimaiseksi, Seinäjokea taas pidettiin maaseutupaikkakuntana. Imagolla on merkitystä osalle muuttajista: mikä on toisille vetovoima, voi olla toisille työntövoima.

Tyypillinen lähtömuuttaja asuu vuokralla kerrostalossa kaupungin keskustassa. Hän on nuori ja elää parisuhteessa, mutta hänellä ei ole lapsia (Taulukko 60). Seinäjoelta lähtenyt muuttaa opiskelu- tai työpaikan takia suureen tai keski-suureen kaupunkiin, tulotaso on alhainen ja opinnot ovat vielä kesken tai ura on alkuvaiheessa. Vaasasta lähtenyt on vastavalmistunut ja muuttaa työn ja elintason parantamisen takia suureen kaupunkikeskukseen. Hänellä on korkea tulotaso.

Taulukko 60. Seinäjoen ja Vaasan lähtömuuttajien tyypillisimmät ominaispiirteet.

Ominaispiirre	Seinäjoki	Vaasa
Ikä:	Nuori aikuinen	Nuori aikuinen
Perhe:	Parisuhteessa, ei lapsia	Parisuhteessa, ei lapsia
Äidinkieli	Suomi	Suomi
Koulutus:	Alempi korkea-aste	Alempi tai ylempi korkea-aste
Työ tai opiskelu:	Opinnot kesken tai uran alkuvaiheessa	Vastavalmistunut tai uran alkuvaiheessa
Tulotaso:	Pieni- tai keskituloinen	Keski- tai korkeatuloinen
Asuminen:	Lähiö, kerrostalo	Lähiö, kerrostalo
Muuttomotiivit:	Opiskelu, työ ja ura	Elintason parantaminen tai työ ja ura

Seinäjoen ja Vaasan tulomuuttajien välillä on profiilieroja enemmän kuin samojen kaupunkien lähtömuuttajilla keskenään. Seinäjoelle muuttaneet ovat tyypillisesti varttuneita iältään, ja heidän työ- ja perhesuhteensa ovat vakiintuneita. Vaasaan muuttajissa taas painottuu nuorten ja perheettömien opiskelijoiden osuus. Lähtömuuttajien ominaisuudet ovat näillä paikkakunnilla sen sijaan lähes samankaltaiset. Lähtömuuttajille on ominaista tavoite opiskelun aloittamisesta tai jatkamisesta, työllistymisestä ja elintason parantamisesta.

Tulevaisuudessa muuttajien ominaisuuksien voidaan odottaa pysyvän suhteellisen samankaltaisina, koska todetut kaupunkien vetovoimatekijöiden väliset erot näyttävät vahvoilta, eikä niitä mitä luultavimmin ainakaan lyhyessä ajassa voida ratkaisevasti muuttaa. Paluumuuttajat ovat jatkossakin tulijoiden merkittävä muuttajaryhmä ja oletettavasti lähtömuutto nuorten keskuudessa pysyy suurena.

Tällä hetkellä Seinäjoelle ja Vaasaan virtaa rakenteeltaan hyvin erilainen muuttovirta. Tämä tarkoittaa, että nämä kaupungit eivät oikeastaan kilpaile keskenään muuttajista – ne eivät kalasta samasta järvestä. Tämä voisi avata mahdollisuuksia yhteiseen esiintymiseen muuttajia houkuteltaessa. Alueiden elinkeinoelämän kehittyminen, työllistämismahdollisuudet ja koulutustarjonta voivat toki aikaa myöden muokata kilpailuasetelmaa toisenlaiseksi. Olennaista on kuitenkin se, että näillä näkymin kaupunkien väestö tulee muuttoliikkeiden johdosta kasvamaan, mikä tuo potentiaalia kaupunkikehitykseen ja lisää moniulotteisuutta elinkeinoelämässä.

Muuttoliike, kaupunkikehitys ja asuminen

Se, miten muuttajien ilmaisemat toiveet, tarpeet ja kehittämisehdotukset sekä kaupunkien kehityssuunnitelmien ja -ohjelmien tavoitteet kohtaavat toisensa sääntelee muuttoliikkeen tulevia suuntia ja alueiden vetovoimatekijöitä. Tämän aineiston muuttajat haluavat Seinäjoelta ja Vaasalta monipuolista palvelurakennetta, toimivia liikenneyhteyksiä, asumisen vaihtoehtoja sekä hyviä työ- ja opiskelumahdollisuuksia. Kaupungit puolestaan odottavat muuttajien tuovan kuntaan verotuloja, tieto-taitoa, innovaatioita ja väestön kasvua.

Tutkimusalueen kaupunkien ohjelmia ja strategioita on käsitelty luvussa 6. Tämän aineiston tuloksista rakentui analyysi muuttovirtojen ja Seinäjoen ja Vaasan kaupunkikehityksen suhteista (Taulukko 61). Seinäjoen vahvuuksia ovat voimakas kasvu ja kehitys, hyvät liikenneyhteydet ja palvelurakenne sekä vahva maakuntakulttuuri. Vaasan kaupunkikehityksen vahvuuksia ovat sinne muuttajien korkea osaaminen ja koulutus, vahva tulotaso sekä monikulttuurisuus. Maaliikenneyhteydet ovat Seinäjoen ja lento- ja laivaliikenne Vaasan saavutettavuuden

vahvuuksia. Molemmat kaupungit vetävät puoleensa paluumuuttajia. Tutkimuksen tulosten valossa näyttää siltä, että Seinäjoen lähtömuuttajista suurempi osa olisi palaamassa takaisin entiseen kotikuntaansa verrattuna Vaasaan (Luku 5). Tämä heijastanee voimakasta maakuntaidentiteettiä.

Taulukko 61. Muuttovirrat Seinäjoen ja Vaasan kaupunkikehityksen näkökulmasta.

	Seinäjoki	Vaasa
Positiivista	<ul style="list-style-type: none"> + Vetoaa paluumuuttajiin + Kasvaa voimakkaasti + Hyvät liikenneyhteydet + Hyvä palvelurakenne + Vahva maakuntakulttuuri 	<ul style="list-style-type: none"> + Vetoaa paluumuuttajiin + Muuttajien korkea koulutus + Muuttajien korkea tulotaso + Vetoaa maahanmuuttajiin + Vahva monikulttuurisuus
Negatiivista	<ul style="list-style-type: none"> – Ei pysty sitouttamaan nuoria – Maahanmuuttajien rekrytoiminen vaikeaa – Kaupungistuminen kesken – Heikko tunnettavuus 	<ul style="list-style-type: none"> – Ei pysty sitouttamaan vastavalmistuneita – Liikenneyhteyksissä vielä puutoksia – Aivovuoto (tietotaito) – Heikko tunnettavuus

Seinäjoki ei ole onnistunut rekrytoimaan maahanmuuttajia samassa määrin kuin Vaasa, eikä sitouttamaan nuoria muuttajia jäämään alueelle. Vaasankin sitouttamisessa on puutteita: sieltä valmistuvat opiskelijat muuttavat työmahdollisuuksien perässä muualle, joten 'aivovuoto' on suurta. Seinäjoen kaupungistumisessa on vielä paljon kehitettävää. Aluemarkkinoinnin koetaan molemmissa kaupungeissa jääneen niukaksi, ja sitä tulisi tehostaa vetovoiman ja tunnettavuuden parantamiseksi ja imagon selkiyttämiseksi. Erityisesti Vaasa koetaan maaliikenneyhteyksiltään vaikeaksi, mikä nostaa kynnystä muuttaa alueelle.

Kaupunkien väestönkehitykseen ja kasvamiseen vaikuttaviksi tekijöiksi on tutkimuksessa hahmoteltu viisi etua. *Alkuetu*, eli hyvän maantieteellisen sijainnin ansiosta paikkakunnalle on jo keskittynyt väestöä. *Sijaintietu*, eli väestökeskittymän asema suhteessa muihin väestökeskittymiin ja keskittymän mahdollisuudet hyödyntää liikenneyhteyksiä. *Demografinen etu*, eli muuttovirroista sekä luonnollisesta väestönlisäyksestä saatu väestönlisäys. *Strateginen etu*, eli aluepolitiikan ja aluekehityksen osuus alueen tulevaisuuden suunnitelmissa. *Mentaalinen etu*, eli alueeseen kohdistuvat positiiviset mielikuvat ja alueen tunnettavuus. (Aro 2013, 8)

Seinäjoen ja Vaasan asema näiden etujen suhteen näyttää seuraavalta: Seinäjoella on sijaintietu liikenteen solmukohtana ja paremman logistisen aseman ansiosta. Vaasalla on puolestaan vahva alkuetu historiallisena kaupunkina. Demografisessa edussa Seinäjoki on väestönkehitykseltään vetävämpi maan sisäisessä muuttoliikkeessä, Vaasa taas maahanmuutossa. Strategisena etuna Seinäjoella on

toimiva yhteistyö naapurikuntien kanssa, Vaasalla kaksikielisyys ja monikulttuurisuus. Molemmilla kaupungeilla on omat vahvuutensa myös mentaalisisessä edussa: Seinäjoki on tunnettu tapahtumistaan ja Vaasa koulutusmahdollisuuksistaan. Tulevaisuus näyttää, miten kaupungit kykenevät käyttämään näitä kasvuetuja hyväkseen muuttoliikkeen menestystekijöinä ja miten niitä kyetään kehittämään jatkossa.

Tämän tutkimuksen valossa näyttäisi siltä, että asumiskysymykset eivät olleet muuttajille tärkeitä muuttamisen motiiveja. Niiden merkitys kuitenkin alkoi näkyä, kun muuttajat olivat asettuneet asuinkuntaan, jolloin esimerkiksi asumiskustannusten nousu realisoitui. Alhaiset korot ja muuttoliike pitivät hintatasoilla kasvuseuduilla (Turun Sanomat 2013). Muuttoliike luo kysyntää erityisesti pienasumiseen, ja kun pienasunnoista on pulaa, hintataso nousee. Myös palveluiden saatavuuden, julkisen liikenteen ja viihtyvyystekijöiden epäkohtiin aletaan vähitellen kiinnittää huomiota. Puolet suomalaisista ei asu tavoiteasunnossaan (Junto 2007, 15). Samansuuntaisesti tyytymättömyys ilmeni tässäkin tutkimuksessa. Asumistoiheet eivät välttämättä kohtaa käytännön reaalisia järjestämismahdollisuuksia, mutta tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää asuntopolitiikassa ja sen suunnittelussa.

Miten vetovoimaa voidaan parantaa?

Molemmat kaupungit tuntuvat olevan tuttuja vain niille, jotka ovat kotoisin alueelta tai asuneet seudulla jo joskus aikaisemmin. Tiedotuksen ja markkinoinnin keinoin voidaan parantaa imagoa ja lisätä alueeseen liitettäviä positiivisia mielikuvia ja tunnettavuutta. Paluumuuttajille vanha asuinkunta on toki tuttu, mutta heillekin ajankohtaisen tiedon välittäminen on paikallaan.

Muuttajien mielestä Seinäjoen tunnettavuutta voitaisiin parantaa käyttäen hyödyksi muun muassa jo valmiiksi vahvoiksi muotoutuneita yleisötapahtumia ja maakuntakulttuurin erityispiirteitä. Niiden ohessa voitaisiin saada näkyvyyttä ja tiedottaa alueen muista vahvuuksista, kuten kulttuuri-, liikunta- ja harrastusmahdollisuuksien monipuolisuudesta sekä kaupungin ripeän kasvun tuomista positiivisista vaikutuksista. Kaupungin kasvun kokemista on käsitelty tarkemmin luvussa 6. Vaikka Seinäjoki on kehittynyt viime aikoina nopeasti, sen miljöötä mielletään edelleen maaseutumaiseksi. Koska kaupunki-imago koettiin tässä tutkimuksessa merkittäväksi vetovoimatekijäksi, kaupunkikulttuurin edistämiseen ja kaupunkimaisuuden kehittämiseen olisi syytä kiinnittää entistä enemmän huomiota.

Seinäjoen kaupungin keskusta on levittäytynyt laajalle alueelle, joten sen rakenne on hajanainen. Tutkimuksen tulosten perusteella asumista ja palveluita olisi

syitä keskittää lähemmin keskustan ympärille, jolloin myös kaupungistuminen ja kaupunkitilojen synty saisi vauhtia. Viihtyvyyttä voitaisiin lisätä puistomaisilla alueilla ja kehittämällä jokirantaa virkistyskäyttöön entistä enemmän. Kaupungin keskusta kaipaa elävyyttä ja kaupunkikuva yleensäkin muutosta kaupunkimaisemmaksi. Tähän päästään luomalla aitoa kaupunkikulttuuria ja tilallisuutta. Tässä on kuitenkin syytä ottaa huomioon resurssien ja realististen mahdollisuuksien rajat.

Kaupunkikehitykselle toisi lisäarvoa myös nykyistä suurempi panostus julkiseen liikenteeseen, jonka järjestelyiden ja laadun (Luku 5) ei koettu vastaavan tarpeita. Myös asuntotarjontaan kaivataan lisää muuttajien tarpeet huomioon ottavia vaihtoehtoja. Työpaikkojen suhteen alueelle kaivataan tämänhetkistä monipuolisempaa tarjontaa (Luku 4) ja korkeasti koulutetuille lisää työmahdollisuuksia. Parannusta näihin voidaan hakea panostamalla korkeakouluverkostoon ja eri alojen tutkimustyöhön sekä houkuttelemalla alueelle innovatiivisia uusia yrityksiä. Asukkaiden uutta ja tuntematonta kohtaan torjuvaksi koettua asennetta voisi muokata järjestämällä kansainvälisiä tapahtumia sekä tukemalla monikulttuurista ilmapiiriä, jotta avoimuus lisääntyisi. Näin ollen myös maahanmuuttajat olisivat tervetulleempia alueelle, ja Seinäjoki voisi olla heille houkuttelevampi muuttokohde.

Vaasan kaupunki voisi lisätä houkuttelevuuttaan hyödyntämällä vielä nykyistäkin enemmän vahvaksi vetovoimatekijäksi osoittautunutta alueen saaristoa ja rannikkoa. Merellinen matkailu ja palvelut lisääisivät Vaasan tunnettavuutta sekä vetovoimaa. Tällä hetkellä Vaasassa ei tunnu olevan vetovoimaisia ja nimekkäitä tapahtumia, jotka ovat tärkeitä alueelliselle identiteetille sekä imagolle. Tapahtumia voisi kehittää esimerkiksi luonnon, ympäristön ja kaupunkikulttuurin teemoihin sopien ja alueen ominaispiirteitä hyödyntäen.

Korkeasti koulutettujen työllistämisen edellytyksien parantamiseen olisi syytä kiinnittää huomiota poismuuton ehkäisemiseksi. Vaasan työtilaisuuksista tiedotettaessa olisi syytä ottaa huomioon se, miten suomenkielisiä rekrytoidaan alueelle. Osa suomenkielisistä muuttajista kertoo tulevansa työelämässä hyvin toimeen suomella ja kouluruotsilla, kun taas toisille kaksikielisyyden tuomat haasteet ovat olleet liian suuri kynnyksalueelle sitoutumiseen (Luku 3 ja 6). Kaksikielisyyden hyödyntämiseksi vetovoiman edistäjänä Vaasa voisi olla enemmän kanssakäymisessä lahden toiselle puolelle Ruotsiin ja panostaa esimerkiksi laivayhteyksiin, yliopistoyhteistyöhön ja teollisuuden työpaikkoihin.

Vuorovaikutteisuutta muun Suomen kanssa voisi puolestaan lisätä esimerkiksi järjestämällä kansainvälisessä ilmapiirissä tapahtumia ja kokouksia sekä kutsumalla vierailijoita, vaikuttajia ja kulttuurin edustajia kaupunkiin. Alueen kansainvälistä imagoa tulisi myös hyödyntää enemmän työelämässä. Kenties Vaasaa voisi markkinoida ajatuksella 'Tule ulkomaille töihin – tule Vaasaan', jolloin ruotsinkielisyys, 'ruotsalaisuus' ja kansainvälisyys toimisivat eksotiikkana suomenkielisille ja kansainvälinen ilmapiiri ja 'meininki' ruotsinkielisille. Alue

voisi myös houkutella ulkomaisia yrityksiä vahvistaakseen entisestään kansainvälisyyttään ja saadakseen samalla lisää työpaikkoja vastavalmistuneille, opiskelijoille ja maahanmuuttajille. Vaasaan suuntautuvat liikenneyhteydet eivät näytä optimaalisilta ja niiden parantaminen edistäisi vetovoimaa ja saavutettavuutta muuttoliikkeessä ja toisi myös enemmän tunnettavuutta lisääviä matkailijavirtoja. Näin ollen syrjäiseksi koetun sijainnin mielikuva hälventyisi. Myös kaupungin sisäisessä joukkoliikenteessä näyttää olevan paljon parannettavaa.

Sekä Seinäjoki että Vaasa ovat tällä hetkellä melko pieniä verrattuna Suomen suuriin (Helsinki, Tampere, Turku ja Oulu) ja keskisuuriin (Jyväskylä, Kuopio ja Lahti) kaupunkeihin. Suuret kaupunkikeskittymät ovat pieniä houkuttelevampia sekä Suomen sisäisillä että kansainvälisillä markkinoilla suurempine resursseineen. Kaupungit ovat lähellä toisiaan maantieteellisesti ja jos ne olisivat sitä myös keskinäisen yhteistyön rakentamisessa, koko eteläisen Pohjanmaan kilpailukyky ja vetovoima voisivat kasvaa. Molemmat kaupungit hyötyisivät, ja tunnettavuus sekä näkyvyys parantuisivat. Näin alueita ennalta tuntemattomatkin muuttajat voisivat nähdä ne enemmän vetovoimaisina. Yhteistyöllä molemmat alueet voisivat saada tukea toistensa vahvuuksista, kuten yliopistosta, liikenneyhteyksistä, yrittäjyydestä ja teollisuudesta. Myös maahanmuuttopolitiikan suunnittelussa voitaisiin sopia yhteisistä linjauksista. Kaupungit voisivat luoda myös yhteisiä alueellisia markkinointistrategioita.

Näihin aikoihin saakka Seinäjoen ja Vaasan keskinäinen kilpailu on kuitenkin hidastanut alueen kehitystä. Yhteistyön tarpeeseen onkin kiinnitetty huomiota viime aikoina. Esimerkkinä tästä on sanomalehti Ilkan otsikointi (Ilkka 2013) ”Seinäjoki ja Vaasa lopettaneet kilpailun asukasmäärästä”. Kirjoituksessa kuvataan, miten kaupungit vastoin yleistä luuloa jo nyt panostavat yhteistyöhön täydentäen ja tukien toisiaan. Myös energia- ja elintarviketeollisuuteen panostavan kaksoiskaupungin muodostamisen malleja on äskettäin pohdittu (Pohjalainen 2013). Nähtäväksi jää, minkälaiseksi tulevaisuuden yhteistyö muovautuu. Sen vaikutus eteläisen Pohjanmaan muuttovirtoihin tulee olemaan merkittävä.

Lähdeluettelo

Kirjalliset lähteet

- Aro, T. (1997). Muuttoliike keskittyy korkeakoulukaupunkeihin. *Siirtolaisuus-Migration* 2, 5–11.
- Aro, T. (2007). Julkinen valta ja maassamuuttoa edistävät ja rajoittavat tekijät Suomessa 1880-luvulta 2000-luvulle. Koulutussosiologian keskuksen raportti 69. Koulutussosiologian tutkimuskeskus RUSE, Turun yliopisto, Turku.
- Castaneda, A. E., Rask, S., Koponen, P., Mölsä, M. & S. Koskinen (toim.) (2012). Maahanmuuttajien terveys ja hyvinvointi: Tutkimus venäläis-, somalialais-, ja kurditaustaisista Suomessa. Raportti 61/2012. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki.
- Eskola, J. & J. Suoranta (2008). Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Vastapaino, Tampere.
- Etelä-Pohjanmaan maakuntaohjelma 2011–2014 (2010). Etelä-Pohjanmaan liitto, Seinäjoki.
- Etelä-Pohjanmaan maakuntasuunnitelma 2030 (2010). Hyvinvointia edistävä, kansallisesti ja kansainvälisesti vetovoimainen yrittäjyys- ja kulttuurimaakunta. Etelä-Pohjanmaan liitto, Seinäjoki.
- Heikkilä, E. (2003). Differential urbanisation in Finland. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie* 94:1, 49–63.
- Heiskanen, U. & P. Kahila (2006). Kaupungin läheisen maaseutuasumisen kehittäminen: Esimerkkinä Seinäjoen ja Peräseinäjoen kuntaliitos. Helsingin yliopisto, Ruralia-Instituutti, Helsinki.
- Helminen, V., M. Ristimäki & K. Oinonen (2002). Etätyö ja työmatkat Suomessa. Suomen ympäristö 611, Ympäristöministeriö, Helsinki.
- Helsingin Sanomat (1999). Auringonlaskun maakunta. 17.10.1999.

- Helsingin Sanomat (2010). Entinen tuppukylä on nyt ykkönen maan sisäisessä muutto-
liikkeessä: Seinäjoki on vetovoimaisin. 5.9.2010.
- Holm, P., Nivalainen, S. & R. Volk (2008). Työvoiman alueellisen liikkuvuuden kannusta-
vuus. Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen raportteja 206.
- Holstila, E. (2012). Kaupunki oman onnensa seppänä. Kuntien elinkeinopolitiikan or-
ganisointi muuttuvassa toimintaympäristössä. Suomen Kuntaliitto, Helsinki.
- Hytönen, J., Akkila, I. & R. Mäntysalo (2011). Kaupunkiseutujen kasvukivut. Kuntien
maankäyttöpolitiikka ja suunnitteluyhteistyö viidellä kaupunkiseudulla. Paras-Arttu-
ohjelman tutkimuksia nro 15. Suomen Kuntaliitto, Helsinki.
- Hyyppä M., T. (2002). Elinvoimaa yhteisöstä. Sosiaalinen pääoma ja terveys. PS-kustannus,
Jyväskylä.
- Häkkinen, A. (2009). Maahanmuuttajien terveystaloustarpeeseen vastaaminen Etelä-
Pohjanmaalla. Siirtolaisuusinstituutti, Aluekeskuksen tutkimuksia nro 3.
- Häkkinen, A. & M. Mattila (2011). Etelä-Pohjanmaan maahanmuuttajat. Siirtolaisuusins-
tituutti, Aluekeskuksen tutkimuksia nro 4.
- Ilkka (2012). Seinäjoki ja Vaasa tutkitaan tarkkaan. 11.10.2012.
- Ilkka (2013). Seinäjoki ja Vaasa lopettaneet kilpailun asukasmäärästä. 15.8.2013
- Juntto, A. (2007). Suomalaisten asumistoiheet ja mahdollisuudet. Ympäristöministeriö,
Tilastokeskus, Helsinki.
- Järvinen, T. (2000). Alueellisen kehittyneisyyden ja muuttoliikkeen välinen problematiikka.
Siirtolaisuus, Migration-lehti 3, 27–31.
- Karjalainen, E. (1989). Migration and Regional Development in the Rural Communes of
Kainuu, Finland in 1980–85. Nordia 23:1, 1–89.
- Korkiasaari, J. (1991). Liikkuvuus ja rakennemuutos. Maassamuutto ja työvoiman liikku-
vuus osana yhteiskunnan rakennemuutosta. Työpoliittisia tutkimuksia 11. Työmi-
nisteriö, Valtion painatuskeskus, Helsinki.
- Korkiasaari, J. & I. Söderling (2007). Muuttoliike. Teoksessa: Koskinen, S., Marteli, T.,
Notkola, I-M., Notkola, V., Pitkänen, K., Jalovaara, M., Mäenpää, E., Ruokolainen, A.,
Ryynänen, M. & I. Söderling (toim.). Suomen väestö. 2. uudistettu laitos. Gaudeamus,
Helsinki, 239–270.
- Korpimäki, U. & K. Zimmerbauer (2005). Uusia asukkaita? Asukasmarkkinoinnin mahdolli-
suudet ja kohteet Etelä-Pohjanmaalla. Ruralia-instituutti, Helsingin yliopisto, Helsinki.
- Kytö, H. (1998). Muuttajan muuttuvat motiivit eräissä suomalaisissa kaupungeissa 1980-
ja 1990-luvuilla. Suomen Kuntaliitto, Helsinki.
- Kytö, H. & L. Aatola (2006). Muuttuva maallemuuttaja. Maallemuuttajien elämäntavat ja
maallemuuton mukanaan tuomat muutokset. Kuluttajatutkimuskeskus, julkaisuja
3, Helsinki.
- Kytö, H., Tuorila, H. & J. Leskinen (2006). Maaseudun vetovoimaisuus ja kuluttajien yksi-
ölliset elämäntavat. Kuluttajatutkimuskeskus, julkaisuja 5, Helsinki.
- Kytö, H. & J. Väliniemi (2009). Pääkaupunkiseudun muuttovirrat muutoksessa. Kulutta-
jatutkimuskeskus, julkaisuja 3, Helsinki.

- Laakso, S., Halme, T., Kilpeläinen, P., Loikkanen, H. A. & M. Vaattovaara (2005). Kirkkonummen kunnan muuttoliiketutkimus. Maantieteen laitoksen julkaisuja B 52, Helsingin yliopisto, Helsinki.
- Lento, R. (1951). Maassamuutto ja siihen vaikuttaneet tekijät Suomessa 1878–1939. Väestöpoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 5. Väestöpoliittinen tutkimuslaitos, Turku.
- Lundström, N. (2012). Aluekehittämisen kompleksisuudesta. Teoksessa: Luoto, I., Katajamäki, H. & N. Lundström (toim.) Oppiva alue, menestyvä alue. Acta Wasaensia 275, 93–102, Aluetiede 12.
- Martamo, R. (1995). Työssäkäyntitietäisyydet Suomessa. Ympäristöministeriön tutkimusraportti, alueidenkäytön osasto, 1.
- Mattila, M. & K. Björklund (2013). Tomaatteja, teollisuutta ja monikulttuurisuutta: Närpiön malli maahanmuuttajien kotouttamisessa. Siirtolaisuusinstituutin Pohjanmaan aluekeskuksen tutkimuksia nro 5. Siirtolaisuusinstituutti, Turku.
- Myrskylä, P. (2008). Pendelöinti muokkaa kuntarakennetta ja asumista. Tieto ja trendit 6.
- Pohjalainen (2012). Seinäjoki ja Vaasa tutkitaan tarkkaan. 11.10.2012.
- Pohjanmaan maakuntaohjelma 2011–2014 (2010). Energiaa huippuosaamisesta, monikulttuurisuudesta ja vahvasta yhteisöllisyydestä. Pohjanmaan liitto, Vaasa.
- Pohjanmaan maakuntasuunnitelma 2040 (2010). Uuden energian Pohjanmaa! Energiaa huippuosaamisesta, monikulttuurisuudesta ja vahvasta yhteisöllisyydestä. Pohjanmaan liitto, Vaasa.
- Ristimäki, M., Kalenoja H. & M. Tiitu (2011). Yhdyskuntarakenteen vyöhykkeet. Vyöhykkeiden kriteerit, alueprofiilit ja liikkumistottumukset. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 15. Helsinki.
- Sarajärvi, A. & J. Tuomi (2004). Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Gummerus, Jyväskylä.
- Seinäjoen kaupunki (2013). Asemakaava.
- Sjöblom-Immala, H. (2013). Tervetuloa Suomeen? Korkeakouluopiskelijoiden asenteita mittaava etnobarometri. Siirtolaisuusinstituutti, Tutkimuksia A 44.
- Strandell, A. (2011). Asukasbarometri 2010- asukaskysely suomalaisista asuinympäristöistä. Suomen ympäristökeskus, Helsinki.
- Söderling, I. (1988). Maassamuuton ulottuvuudet. Yksilö-, alue- ja yhteiskuntatason tarkastelu Suomessa vuosina 1977–1978 maassamuuttaneista. Annales Universitatis Turkuensis. Sarja C, osa 65. Turun yliopisto, Turku.
- Vaasan kaupunki (2013a). Asemakaava.
- Vasabladet (2012). Närmare titt på varför folk flyttar. 11.10.2012.

Sähköiset lähteet

- Aro, T. (2010a). Vetovoimaisimmat suuret kaupungit. Analyysi muuttoliikkeestä 20 suurimmassa kaupungissa vuosina 2005–2010. <<http://www.timoaro.net/index.php?p=177>> Luettu 10.11.2010.
- Aro, T. (2010b). Vetovoimaisimmat suuret kaupungit. Analyysi muuttoliikkeestä 20 suurimmassa kaupungissa vuosina 1980–2010. <<http://www.timoaro.net/index.php?p=177>> Luettu 10.11.2010.
- Aro, T. (2012). Kaupunkiseutujen muuttoliikkeen rakenteellinen dynamiikka. <http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/03_muut_asiakirjat/Kaupunkiseutujen_muuttoliikkeen_rakenteellinen_dynamiikka.pdf> Luettu 16.5.2013
- Aro, T. (2013). Kuuden suuren kaupunkiseudun demografinen kilpailukyky. <http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/03_muut_asiakirjat/Kuusi_kaupunkiseutua_raportti_ARO_final.pdf> Luettu 28.5.2013
- Etelä-Pohjanmaan liitto (2012). Alueellistamista jatkettava alueiden vahvuuksiin perustuen. Maakuntahallituksen kokoustiedote. <<http://www.epliitto.fi/?page=tiedotteet&id=177>> Luettu 3.9.2013
- Etelä-Pohjanmaan korkeakoulu yhdistys (2013). Korkeakoulupolitiikka. <<http://www.epky.fi/korkeakoulupolitiikka>> Luettu 15.9.2013
- Maanmittauslaitos (2012). Avoimien aineistojen latauspalvelu. <<https://tiedostopalvelu.maanmittauslaitos.fi/tp/kartta>> Luettu 12.7.2013
- Maanmittauslaitos (2013). Avoimien aineistojen latauspalvelu. <<https://tiedostopalvelu.maanmittauslaitos.fi/tp/kartta>> Luettu 12.7.2013
- Nykänen, A-M. (2012). Hyöty vai haitta, uhka vai uhri? Argumentit maahanmuuton puolesta ja vastaan Suomessa vuosina 2003–2011. <<http://www.migrationinstitute.fi/pdf/webreports76.pdf>> Luettu 8.10.2013
- Pohjalainen (2013). Vaasa ja Seinäjoki kaksoiskaupungiksi? 10.6.2013 <<http://www.pohjalainen.fi/mielipide/p%C3%A4%C3%A4kirjoitus/vaasa-ja-seinajoki-kaksoiskaupungiksi-1.1405134>> Luettu 3.9.2013
- Pohjanmaan liitto (2011). Valtionhallinnon alueellistamishankkeet Pohjanmaalla. Alueellistamisen koordinaatioryhmän muistio 21.3.2011. <http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/03_muut_asiakirjat/20110405Koordi/09_liite_7._Alueellistamismuistio_Pohjanmaa_21.3.2011.pdf> Luettu 3.9.2013
- Seinäjoen kaupungin asuntopoliittinen ohjelma (2009). Asuntopoliittinen ohjelma 2009–2020. <<http://www.seinajoki.fi/hallinto/julkaisut.html/31606.pdf>> Luettu 31.7.2013
- Seinäjoen kaupungin strategia (2009). Seinäjoen kaupungin strategia 2009–2016. <<http://www.seinajoki.fi/hallinto/julkaisut.html/30092.pdf>> Luettu 23.2.2013
- Seinäjoki-info (2011). Tietoa taskuun. Seinäjoen kaupunki. <http://www.seinajoki.fi/info/seinajoki_tilastoissa.html/40360.pdf> Luettu 8.10.2012

- Seinäjoki-info (2013). Tietoa taskuun. Seinäjoen kaupunki. <http://www.seinajoki.fi/material/attachments/seinajokifi/seinajoenkaupunki/tietoaseinajoesta/6ItBuF7B0/Sjk_Tietoa_taskuun_2013_FI_WWW.pdf> Luettu 11.9.2013
- SeutuNet (2013). SeutuNet: Seinäjoen kaupunki-elinkeinorakenne ja työllisyys. <http://www.stat.fi/tup/seutunet/seinajoki_tyollisyys.html> Luettu 17.7.2013
- Siltanen, K. (2011). Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan ylimaakunnallinen innovaatiostrategia. Alueellisen kehittämisen tutkimusyksikkö Sente. <<http://www.keski-pohjanmaa.fi/tiedostot/Strategia-analyysi.pdf>> Luettu 29.8.2013
- Suomen Kuntaliitto (2013). Kuntakuvaajat, kuntaliiton indikaattoripalvelu. <<http://www.kunnat.net/fi/tietopankit/tilastot/indikaattori/Sivut/main-listing.aspx>> Luettu 10.5.2013
- SYKE (2010). Suomen ympäristökeskuksen työmatkatilasto. Tilastokeskus. <<http://pxweb2.stat.fi/Dialog/Saveshow.asp>> Luettu 5.2.2013
- Tietoa Noviasta (2013). Novia ammattikorkeakoulu. <<http://www.novia.fi/tietoa-noviasta/>> Luettu 30.7.2013
- Tilastokeskus (2010). Väestörakenne-tietokanta. <http://pxweb2.stat.fi/database/StatFin/vrm/vaerak/vaerak_fi.asp> Luettu 27.1.2011
- Tilastokeskus (2012a). Kuntien avainluvut. <<http://tilastokeskus.fi/tup/kunnat/index.html>> Luettu 2.2.2013
- Tilastokeskus (2012b). Väestörakenne tietokanta. <http://pxweb2.stat.fi/database/StatFin/vrm/vaerak/vaerak_fi.asp> Luettu 5.10.2012
- Tilastokeskus (2012c). Asunnot ja asuinolot tietokanta. <http://pxweb2.stat.fi/database/StatFin/asu/asas/asas_fi.asp> Luettu 8.10.2012
- Tilastokeskus (2013a). Käsitteet ja määritelmät: BTV-Indeksi. <http://www.tilastokeskus.fi/meta/kas/btv_indikaattor.html> Luettu 12.9.2013
- Tilastokeskus (2013b). Väestörakenne tietokanta. <http://pxweb2.stat.fi/database/StatFin/vrm/vaerak/vaerak_fi.asp> Luettu 2.10.2013
- Tilastokeskus (2013c). 15 vuotta täyttänyt väestö koulutusasteen, kunnan, sukupuolen ja ikäryhmän mukaan 1970–2011. <http://pxweb2.stat.fi/database/StatFin/kou/vkour/vkour_fi.asp> Luettu 18.10.2013
- Tilastokeskus (2013d). Tulonjaon kokonaistilasto: Asuntokuntien ja asuntoväestön lukumäärät sekä tulot kunnittain muuttujina Vuosi, Kunta ja Tiedot. <http://193.166.171.75/database/statfin/tul/tjkt/tjkt_fi.asp> Luettu 8.10.2013
- Tilastokeskus (2013e). Tulonjakotilasto, kotitalouksien käytettävissä olevat rahatulot vuonna 2011. <http://www.stat.fi/til/tjt/2011/03/tjt_2011_03_2013-04-10_kat_001_fi.html> Luettu 20.5.2013
- Tilastokeskus (2013f). Väestörakenne, Väestö iän (1-v.), sukupuolen, siviilisäädyn ja kielen mukaan alueittain 1990–2012, laaja alueluokitusryhmittely. <http://pxweb2.stat.fi/Dialog/varval.asp?ma=055_vaerak_tau_124&ti=V%E4est%F6+i%E4n+%281%2Dv%2E%29%2C+sukupuolen%2C+siviilis%E4%E4dyn+ja+kielen+mukaan+alueittain>

- +1990+%2D+2012%2C+laaja+alueluokitusryhmittely&path=../Database/StatFin/vrm/vaerak/&lang=3&multilang=fi> Luettu 23.10.2013
- Tilastokeskus (2013g). Uutisia ja tiedotteita. Tilastokeskus lakkauttaa aluetoimipaikkansa vuoden 2014 aikana. <http://www.stat.fi/ajk/tiedotteet/2013/uutinen_030_2013-09-12.html> Luettu 16.9.2013
- Turun Sanomat (2013). Muuttoliike ja sinkkuuntuminen kannattelevat asuntohintoja. 24.6.2013. <<http://www.ts.fi/uutiset/talous/501715/Muuttoliike+ja+sinkkuuntuminen+kannattelevat+asuntohintoja>> Luettu 2.10.2013
- Työ- ja elinkeinoministeriö (2011). Valtakunnalliset alueiden kehittämistoiveet 2011–2015. <[http://www.tem.fi/files/31593/Valtioneuvoston_paatos_valtakunnallisista_alueiden_kehittamistavoitteista_2011-2015_\(tavoitepaatos\).pdf](http://www.tem.fi/files/31593/Valtioneuvoston_paatos_valtakunnallisista_alueiden_kehittamistavoitteista_2011-2015_(tavoitepaatos).pdf)> Luettu 8.8.2013
- Työ- ja elinkeinoministeriö (2013). Innovatiiviset kaupungit -ohjelma (INKA). <<http://www.tem.fi/INKA>> Luettu 3.10.2013
- Vaasa-info (2012). Tietoa taskuun. Vaasan kaupunki. <<http://www1.vaasa.fi/graaafiset-palvelut/edock/tietoataskuun2012/fi/desktop/index.html>> Luettu 1.3.2013
- Vaasan kaupungin asuntopoliittinen ohjelma (2012). Asuntopoliittinen ohjelma 2012–2014. <www.vaasa.fi/Link.aspx?id=1231583> Luettu 31.7.2013
- Vaasan kaupungin strategia (2011). Vaasa- energiaa hyvään elämään. <http://www.vaasa.fi/Suomeksi/Etusivu/Kaupunkikehitys/Kaupungin_visio_ja_strategia> Luettu 23.5.2013
- Vaasan kaupunki (2012). Vaasasta pendelöijät vuonna 2010. <<http://www.vaasa.fi/WebRoot/380444/Vaasa2010SubpageWithoutBanner.aspx?id=385697>> Luettu 11.9.2013
- Vaasan kaupunki (2013b). Työpaikat Vaasassa 2000–2010. <http://www.vaasa.fi/Suomeksi/Etusivu/Kaupunkikehitys/Tilastotietoja_Vaasasta_ja_Vaasan_seudulta/Tyopaikat_ja_tyollisyys> Luettu 11.9.2013
- Vaasan kaupunki (2013c). Maahanmuuttopolitiikka. <http://www.vaasa.fi/Suomeksi/Vapaa-aika/Kulttuuri/Monikulttuurinen_Vaasa/Maahanmuuttopolitiikka> Luettu 8.8.2013
- Vaasan kaupunki (2013d). Väestö ja muuttoliike: kansalaisuudet ja äidinkielet 2000–2012. <<http://www.vaasa.fi/Link.aspx?id=1245529>> Luettu 20.8.2013
- Vaasan korkeakoulukonsortio (2013). Visio. <<http://www.vaasahighedu.fi/index.php?main=2&did=3&lang=1>> Luettu 3.10.2013
- Vaasan yliopisto (2013). Vaasan yliopiston koulutustarjonta. <<http://www.uva.fi/fi/education/>> Luettu 30.7.2013

Liitteet

Liite 1. Kyselyyn vastanneiden ja otannan edustavuus perusjoukkoon verraten.

Vastanneet, otanta ja perusjoukko sukupuolen, muuttotyypin ja kielen mukaan

	Vastanneet		Otanta		Perusjoukko	
	N	%	N	%	N	%
Miehet	207	36	2 165	50	9 796	49
Naiset	363	64	2 174	50	10 062	51
Yhteensä	570	100	4 339	100	19 858	100
Tulomuuttajat	241	42	1 716	39	7 442	38
Maahanmuuttajat	35	6	421	10	1 402	7
Lähtömuuttajat	294	52	2 202	51	11 014	55
Yhteensä	570	100	4 339	100	19 858	100
Suomenkieliset	455	80	3 362	79	15 947	80
Ruotsinkieliset	62	11	370	9	1 595	8
Muut kielet (yht.)	53	9	607	12	2 316	12
Yhteensä	570	100	4 339	100	19 858	100

Vastanneet, otanta ja perusjoukko: ikärakenne

Ikäluokka v.	Vastanneet		Otanta		Perusjoukko	
	N	%	N	%	N	%
24–29	209	37	1 919	44	8 954	45
30–34	121	21	877	20	4 160	21
35–39	51	9	418	10	1 880	9
40–44	44	8	262	6	1 092	5
45–49	24	4	207	5	925	5
50–54	29	5	189	4	744	4
55–59	26	5	145	3	636	3
60–64	30	5	144	3	592	3
65–69	23	4	112	3	555	3
70+	13	2	66	2	320	2
Yhteensä	570	100	4 339	100	19 858	100

Liite 2. Aineisto 1 ja aineisto 2 sukupuolen, muuttolajin ja kielen mukaan.

Aineisto 1. Seinäjoen ja Vaasan kaupungin vastanneet muuttajat

	Vastanneet	
	N	%
Miehet	118	34
Naiset	229	66
Yhteensä	347	100
Tulomuuttajat	149	43
Lähtömuuttajat	198	57
Yhteensä	347	100
Suomenkieliset	294	85
Ruotsinkieliset	39	11
Muut kielet (yht.)	14	4

Yhteensä	347	100
----------	-----	-----

Aineisto 2. Seinäjoen ja Vaasan seutukuntien (ilman keskuskaupunkeja) vastanneet muuttajat

	Vastanneet	
	N	%
Miehet	62	38
Naiset	104	62
Yhteensä	166	100
Tulomuuttajat	89	54
Lähtömuuttajat	77	46
Yhteensä	166	100
Suomenkieliset	141	85
Ruotsinkieliset	22	13
Muut kielet (yht.)	3	2
Yhteensä	166	100

Liite 3. Tutkimukseen osallistuneet haastateltavat.

		N
Sukupuoli	Naiset	4
	Miehet	4
	Yhteensä	8
Äidinkieli	Suomi	7
	Ruotsi	1
	Yhteensä	8
Siviilisääty	Parisuhteessa	4
	Ei parisuhteessa	3
	Eronnut	1
	Yhteensä	8
Koulutusaste	Keski-aste	1
	Alempi korkea-aste	2
	Ylempi korkea-aste	3
	Tutkijakoulutus	1
	Yhteensä	8
Mistä tullut?	Keski-Suomi	1
	Etelä-Pohjanmaa	1
	Pohjanmaa	1
	Ulkomaat	1
	Uusimaa	3
	Varsinais-Suomi	1
	Yhteensä	8
Muuton syy	Opiskelu	2
	Puolison työ	2
	Sosiaaliset syyt	2
	Työ	2
	Yhteensä	8

Liite 4. Postikyselylomake.

A. TAUSTATIEDOT

---

1. **Syntymävuosi?**
2. **Sukupuoli?**
  - a) Mies b) Nainen
3. **Siviilisääty?**
  - a) Avio-/avoliitossa b) Naimaton c) Eronnut d) Leski
4. **Mikä on äidinkielesi?**
5. **Montako henkilöä kuuluu kotitalouteesi?**
6. **Onko sinulla lapsia?**
  - a) On, lasten lukumäärä samassa taloudessa?
  - b) On, lasten lukumäärä eri taloudessa?
  - c) Ei lapsia
7. **Pääasiallinen toimesi?**
  - a) Kokopäivätyö toisen palkollisena
  - b) Osa-aikatyö toisen palkollisena
  - c) Yrittäjä tai yksityinen ammatinharjoittaja
  - d) Työtön tai lomautettu
  - e) Opiskelija
  - f) Kotiäiti tai koti-isä
  - g) Eläkeläinen
  - h) Jokin muu, mikä?
8. **Paljonko olivat henkilökohtaiset nettotulosi (tulot verotuksen jälkeen) vuonna 2011?**
9. **Paljonko olivat kotitaloutesi nettotulot (tulot verotuksen jälkeen) vuonna 2011?**

B. MUUTTO

---

10. **Mistä kunnasta olet muuttanut nykyiseen asuinkuntaasi?**
11. **Missä kunnassa olet asunut suurimman osan elämästäsi?**
12. **Missä kunnassa asut nyt (vastaa kohta I Seinäjoen seutu tai II Vaasan seutu)?**
  - I **Seinäjoen seutu:** a) Ilmajoki b) Jalasjärvi c) Kauhava d) Kurikka e) Lapua
f) Seinäjoki
  - II **Vaasan seutu:** g) Korsnäs h) Maalahti i) Mustasaari j) Vaasa k) Vöyri

- 13. Oletko jo joskus aikaisemmin asunut nykyisessä asuinkunnassasi?**
a) En   b) Kyllä
- 14. Olitko innostunut muuttamaan nykyiselle asuinpaikkakunnalle?**
a) En   b) Kyllä   c) En osaa sanoa
- 15. Kuinka kauan harkitsit muuttoa?**
- 16. Kauanko olet asunut kunnassa?**
- 17. Kuinka monta henkilöä muutti kanssasi samalla kertaa?**
- 18. Kuinka paljon sinulla oli tietoa nykyisestä asuinkunnastasi ennen sinne muuttoa?**
a) Ei lainkaan   b) Vähän   c) Jonkin verran   d) Paljon   e) En osaa sanoa
- 19. Onko nykyiseen asuinkuntaasi muutto vastannut ennako-
odotuksiasi kunnasta?**
a) Ei   b) Kyllä   c) En osaa sanoa
- 20. Miten usein olet muuttanut kunnasta toiseen (I) tai maasta toiseen
(II) elämäsi aikana?**
a) Yhden kerran
b) 2–4 kertaa
c) 5–7 kertaa
d) 8–10 kertaa
e) Enemmän kuin 10 kertaa
f) En osaa sanoa
g) En kertaakaan
- 21. Oletko suunnitellut poismuuttoa nykyisestä asuinkunnastasi?**
a) En, miksi?   b) Kyllä, miksi?   c) En osaa sanoa
- 22. Missä haluaisit asua 10 vuoden kuluttua (voit valita useamman
vaihtoehdon)?**
a) Nykyisessä asuinkunnassani
b) Edellisessä asuinkunnassani
c) Naapurikunnassa, missä?
d) Muualla Suomessa, missä?
e) Ulkomailla, missä maassa?
- 23. Uskotko, että voit toteuttaa tulevaisuuden päämääräsi (mitä ne
sitten ovatkin) nykyisessä asuinkunnassasi?**
a) En   b) Kyllä   c) En osaa sanoa

24. Arvioi oliko seuraavilla tekijöillä vaikutusta muuttamiseen nykyiseen asuinkuntaasi?

1 Ei vaikuttanut muuttoon 2 Vaikutti muuttoon 3 En osaa sanoa

- A. Työ ja ura tulokunnassa
- B. Työmatkan pituus tulokunnassa
- C. Asuntojen hinnat tulokunnassa
- D. Lasten kasvuympäristö tulokunnassa
- E. Harrastusmahdollisuudet tulokunnassa
- F. Luonnon läheisyys tulokunnassa
- G. Turvallisuus tulokunnassa
- H. Uskonnollinen toiminta tulokunnassa
- I. Julkisten palvelujen laatu tulokunnassa
- J. Julkisten palvelujen saavutettavuus tulokunnassa
- K. Puolison työpaikan sijainti tulokunnassa
- L. Liikenneyhteydet tulokunnassa
- M. Perheen ja sukulaisten läheisyys tulokunnassa
- N. Oman elintason parantaminen
- O. Itsenäistyminen (oman asunnon hankinta)
- P. Halu vaihtaa maisemaa
- Q. Halu muuttaa omaa asuinympäristöä
- R. Leskeksi jääminen
- S. Ero puolisosista
- T. Parisuhteen perustaminen

C. VETOVOIMA

---

25. Miten arvioisit nykyistä taloudellista toimeentuloasi?

a) Huono   b) Keskinertainen   c) Hyvä   d) En osaa sanoa

26. Kohensiko muutto nykyiseen asuinkuntaan toimeentuloasi (heti muuttamisen jälkeen)?

- a) Ei, toimeentulossani ei tapahtunut muutoksia
- b) Ei, toimeentuloni huonontui
- c) Kyllä, toimeentuloni parantui
- d) En osaa sanoa

27. Jos sinulla on ammatti, mikä se on nyt (esim. palomies, sairaanhoitaja)?**28. Onko ammattisi vaihtunut nykyiseen asuinkuntaasi muuttamisen yhteydessä?**

- a) Ei, ammattini on pysynyt samana
- b) Kyllä, ammattini on vaihtunut
- c) Minulla ei ole ammattia
- d) En osaa sanoa

29. Vastaako nykyinen työ koulutustasi?

- a) Ei   b) Kyllä   c) En käy töissä   d) En osaa sanoa

30. Onko muutto nykyiseen asuinkuntaasi aiheuttanut muutoksia seuraavissa tekijöissä?

- 1 Ei muutoksia   2 Menot ovat vähentyneet
3 Menot ovat kasvaneet   4 En osaa sanoa

- A. Asumismenot
B. Liikkumisen kustannukset
C. Ruokakustannukset
D. Lasten hoidon kustannukset
E. Terveystieteiden kustannukset
F. Harrasteiden ja vapaa-ajan kustannukset
G. Tietoliikenteen kustannukset
H. Vaatteiden kustannukset

31. Mikä on koulutuksesi (korkein tutkinto)?

- a) Ei koulutusta
b) Peruskoulu tai vastaava
c) Lukio tai ylioppilas
d) Opistotason ammatillinen koulutus
e) Ammattikorkeakoulu
f) Korkeakoulututkinto/kandidaatti (alempi tutkinto)
g) Korkeakoulututkinto/maisteri (ylempi tutkinto)
h) Korkeakoulututkinto/lisensiaatti, tohtorin tutkinto
i) Jokin muu, mikä?

32. Opiskeletko tällä hetkellä?

Jos vastaat en, voit siirtyä kysymykseen 35.

- a) En   b) Kyllä, päätoiminen opiskelija   c) Kyllä, sivutoiminen opiskelija

33. Missä opiskelet?

- a) Lukiossa
b) Kansan- tai ammattiopistossa
c) Ammattikoulussa
d) Ammattikorkeakoulussa
e) Korkeakoulussa/kandidaatti
f) Korkeakoulussa/maisteri
g) Korkeakoulussa/lisensiaatti, tohtorin tutkinto
h) Jokin muu, mikä?

- 34. Minne aioit asettua opiskelujen päätyttyä?**
- a) Aikomukseni on jäädä opiskelupaikkakunnalleni
  - b) Aikomukseni on palata syntymäpaikkakunnalleni
  - c) Ulkomaille
  - d) Muualle Suomeen, mihin kuntaan?
  - e) En osaa sanoa
- 35. Onko nykyisessä asuinkunnassasi mielestäsi riittävästi kouluttautumismahdollisuuksia?**
- a) Ei
  - b) Kyllä
  - c) En osaa sanoa
- 36. Missä asuit edellisessä asuinkunnassasi (I) ja missä asut nyt (II)?**
- a) Tiivis kaupunkialue (esim. keskusta)
  - b) Muu kaupunkimainen alue (esim. lähiö)
  - c) Maaseutumaisen alueen keskus (esim. kirkonkylä)
  - d) Maaseutu/haja-asutusalue
  - e) Ei missään näistä
- 37. Millaisessa talossa asuit edellisessä asuinkunnassasi (I) ja millaisessa asut nyt (II)?**
- a) Omakotitalo
  - b) Rivitalo
  - c) Kerrostalo
  - d) Muu, mikä?
- 38. Kuka omisti asuntosi edellisessä asuinkunnassasi (I) ja kuka omistaa nykyisen asuntosi (II)?**
- a) Omistin itse
  - b) Vuokra-asunto
  - c) Työsuhdeasunto
  - d) Vanhempien omistama
- 39. Minkälaisia palveluita haluaisit nykyiseen asuinkuntaasi (mainitse kolme keskeisintä tärkeysjärjestyksessä)?**
- 40. Miten asunto-oloja voitaisiin mielestäsi parantaa nykyisessä asuinkunnassasi (mainitse kolme keskeisintä tekijää tärkeysjärjestyksessä)?**
- 41. Mitkä ovat mielestäsi nykyisen asuinkuntasi vetovoiman heikkoudet (mainitse kolme keskeisintä tekijää tärkeysjärjestyksessä)?**
- 42. Mitkä ovat mielestäsi nykyisen asuinkuntasi vetovoiman vahvuudet (mainitse kolme keskeisintä tekijää tärkeysjärjestyksessä)?**
- 43. Miten mielestäsi nykyisen asuinkuntasi vetovoimaa voitaisiin lisätä (mainitse kolme keskeisintä tekijää tärkeysjärjestyksessä)?**

---

44. Arvioi kouluarvosanoin (4–10) nykyistä asuinkuntaasi seuraavien tekijöiden suhteen?

- A. Harrastusmahdollisuudet
- B. Vähittäiskaupan palvelujen laatu
- C. Kunnan kehitys
- D. Kulttuuritarjonta
- E. Internet-yhteyksien saavutettavuus
- F. Kirjastopalvelut
- G. Ravintolat ja kahvilat
- H. Rauhallisuus ja yleinen järjestys
- I. Kunnalliset ympäristöasiat
- J. Kaavoitus ja tonttitarjonta
- K. Kunnallistekniikka
- L. Yleinen viihtyvyys

D. LIIKKUVUUS JA SAAVUTETTAVUUS

---

45. Minkä kouluarvosanan (4-10) antaisit seuraaville tekijöille asuinkunnassasi?

- A. Linja-autoliikenne
- B. Pyörätiet
- C. Ajouradat
- D. Jalankulkuväylät
- E. Junayhteydet
- F. Lentoliikenneyhteydet

46. Mitä kulkuneuvoja käytät liikuessasi? 1 En koskaan 2 Harvoin 3 Usein

- A. Kävely
- B. Polkupyörä
- C. Henkilöauto
- D. Moottoripyörä
- E. Muu moottoriajoneuvo
- F. Linja-auto
- G. Juna
- H. Lentokone

47. Missä kunnassa työ- tai opiskelupaikkasi sijaitsee? (jos et käy töissä tai opiskelemassa voit siirtyä kysymykseen 51.)**48. Miten pitkä on yhdensuuntainen työ- tai opiskelumatkasi (km.)?**

49. Miten kuljet työ- tai opiskelumatkat talvella (I) ja kesällä (II)?

- a) Omalla moottoriajoneuvolla
- b) Jalan
- c) Kimppakyydillä
- d) Polkupyörällä
- e) Julkisella liikenteellä
- f) Jokin muu, mikä?

50. Miten kauan kestää yhdensuuntainen työ- tai opiskelumatkasi keskimäärin (minuuteissa) tavallisimmalla kulkuvälineelläsi I talvella ja II kesällä?

51. Miten seuraavat asiat ovat sinun saavutettavissasi asuinkunnassasi?

1 Huonosti	2 Keskinertaisesti
3 Hyvin	4 En osaa sanoa

- A. Koulut
- B. Terveyskeskukset
- C. Päivittäistavarakaupat
- D. Kulttuuritarjonta
- E. Oma työpaikka
- F. Oma opiskelupaikka
- G. Pankkipalvelut
- H. Erikoisliikkeet
- I. Liikuntapaikat
- J. Rautatieasema
- K. Lentoliikenne

52. Miten ajankäyttösi on muuttunut nykyiseen asuinkuntaasi muuttamisen seurauksena?

1 Käytän vähemmän aikaa	2 Yhtä paljon kuin ennen
3 Käytän enemmän aikaa	4 En käytä aikaa ollenkaan

- A. Työ ja ura
- B. Opiskelu
- C. Perhe ja sukulaiset (yhdessäolo)
- D. Vapaa-aika yleensä
- E. Harrastukset
- F. Kulttuuritapahtumat
- G. Television katselu
- H. Tietokone ja internet
- I. Uskonnollinen toiminta

- J. Järjestö- ja yhteiskuntatoiminta
 K. Nukkuminen
 L. Työ- tai opiskelumatkaan kulunut aika

E. ARVOT JA ELÄMÄNTAPA

---

53. Pidätkö seuraavia tekijöitä tärkeänä tällä hetkellä elämässäsi?

1 En lainkaan/ei ollenkaan	2 Melko
3 Paljon	4 En osaa sanoa

- A. Oma terveys
 B. Oma turvallisuus
 C. Perhe ja sukulaiset (yhdessäolo)
 D. Hyvät ystävyysuhteet
 E. Vapaus päättää omista asioista
 F. Tasa-arvoasiat
 G. Rauhallinen asuinympäristö
 H. Uskonnollinen toiminta
 I. Työ/opiskelu

54. Miten suhtaudut maahanmuuttajiin asuinkunnassasi?

- a) Maahanmuuttajia voisi tulla lisää asuinkuntaani
 b) Maahanmuuttajia on tällä hetkellä sopiva määrä asuinkunnassani
 c) Maahanmuuttajia tulisi olla vähemmän asuinkunnassani
 d) En halua maahanmuuttajia ollenkaan asuinkuntaani
 e) En osaa sanoa

55. Pitävätkö seuraavat väittämät paikkansa?

- 1 Pitää paikkansa   2 Ei pidä paikkaansa   3 En osaa sanoa

- A. Tunnen ihmisiä asuinkunnassani
 B. Asukkaiden mielipiteet otetaan huomioon kunnan suunnittelussa ja kehittämisessä
 C. Käyn naapureillani kylässä
 D. Olen kotoutunut kuntaani
 E. Asun taantuvassa kunnassa
 F. Tunnen olevani paikallinen
 G. Uudet asukkaat ovat tervetulleita asuinkuntaani
 H. Tunnen alueen kotiseudukseni

56. Kuulutko johonkin kirkkoon tai uskonnolliseen yhteisöön?

- a) Kyllä   b) En   c) En halua vastata   d) En osaa sanoa

57. Mitä puoluetta äänestät syksyn 2012 kuntavaaleissa?

- a) Kokoomus
- b) Keskusta
- c) SDP (Suomen Sosialidemokraattinen Puolue)
- d) Perussuomalaiset
- e) Vasemmisto
- f) Vihreät
- g) RKP (Suomen Ruotsalainen Kansanpuolue)
- h) Joku muu, mikä?
- i) En halua vastata
- j) En aio äänestää
- k) Ei äänioikeutta

58. Äänestitkö edellisissä kuntavaaleissa vuonna 2008?

- a) Kyllä, mitä puoluetta?
- b) En
- c) En halua vastata
- d) En osaa sanoa

F. MAAHANMUUTTAJIEN KOTOUTUMINEN

---

59. Asuinalueesi ennen Suomeen tuloa?

- a) EU
- b) Muu Eurooppa
- c) Afrikka
- d) Aasia
- e) Pohjois-Amerikka
- f) Etelä-Amerikka
- g) Australia ja Oseania
- h) Muu, mikä?

60. Oletko Suomen kansalainen?

- a) Kyllä, vuodesta xxxx lähtien
- b) En

61. Onko puolisolasi Suomen kansalaisuus?

- a) Kyllä, vuodesta xxxx lähtien
- b) Kyllä, hän on kotoisin Suomesta
- c) Ei Suomen kansalaisuutta
- d) Minulla ei ole puolisoa

62. Onko sinulla lähisukulaisia (vanhemmat, sisarukset) Suomessa?

- a) Kyllä, montako?
- b) Ei

63. Miksi tulit nykyiseen asuinkuntaasi?

- a) Pakolaisuus
- b) Turvapaikan hakeminen
- c) Opiskelu
- d) Työ
- e) Paluumuutto
- f) Perhesyyt/avioliitto/seurustelu
- g) Muu syy, mikä?

64. Mitä kieliä puhut (voit valita useamman vaihtoehdon)?

- a) Suomi
- b) Ruotsi
- c) Englanti
- d) Venäjä
- e) Eesti/viro
- f) Muu, mitä?

65. Kuinka usein pidät yhteyttä muihin asuinkunnassasi asuviin maamiehiisi?

- a) En tunne ketään maamiestäni asuinkunnassani
- b) Lähes päivittäin
- c) Suunnilleen joka viikko
- d) Suunnilleen joka kuukausi
- e) Muutaman kerran vuodessa
- f) Harvemmin kuin kerran vuodessa/en koskaan

66. Oletko hakenut töitä nykyisestä asuinkunnastasi?

- a) En
- b) En ole työelämässä
- c) Olen hakenut, mutta en ole saanut töitä
- d) Olen hakenut ja myös saanut töitä

67. Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?

1 Eri mieltä   2 Samaa mieltä   3 En osaa sanoa

- A. Yritän puhua suomen kieltä mahdollisimman paljon
- B. Olen kokenut ennakkoluuloja maahanmuuttajia kohtaan
- C. Olen saanut hyvää kohtelua virastoissa asioidessani
- D. Töiden saanti on asuinkunnassani vaikeaa
- E. Koen oloni turvalliseksi asuinkunnassani
- F. Olen ylpeä kulttuuritaustastani
- G. Haluan muuttaa takaisin alueelle, jossa olen syntynyt
- H. Tulen hyvin toimeen paikallisten kanssa

- I. Muut perheenjäseneni viihtyvät hyvin asuinkunnassani
- J. Haluan säilyttää alkuperämaani kulttuurisen identiteetin
- K. Olen aktiivinen työnhakija
- L. Seuraan synnyinmaani tapahtumia
- M. Opiskelen suomen kieltä
- N. Olen kokenut syrjintää/rasismia
- O. En ole saanut töitä maahanmuuttajataustani takia

68. Tuetko taloudellisesti sukulaisiasi Suomen ulkopuolelle?

- a) Kyllä   b) En

69. Miten maahanmuuttajien asemaa voitaisiin parantaa asuinkunnassasi (mainitse kolme keskeisintä tekijää tärkeysjärjestyksessä)?

G. TYÖNTÖVOIMA

---

70. Mikä on tämänhetkinen asuinkuntasi

71. Mikä oli asuinkuntasi Seinäjoen/Vaasan seudulla?

72. Mihin kuntaan muutit Seinäjoen/Vaasan seudulta?

73. Arvioi oliko seuraavilla tekijöillä vaikutusta muuttamiseen pois Seinäjoen/Vaasan seudulla olleesta asuinkunnastasi?

- 1 Ei vaikuttanut muuttamiseen pois   2 Vaikutti muuttoon pois
3 En osaa sanoa

- A. Työ ja ura lähtökunnassa
- B. Työmatkan pituus lähtökunnassa
- C. Asuntojen hinnat lähtökunnassa
- D. Lasten kasvuympäristö lähtökunnassa
- E. Harrastusmahdollisuudet lähtökunnassa
- F. Luonnon läheisyys lähtökunnassa
- G. Turvallisuus lähtökunnassa
- H. Uskonnollinen toiminta lähtökunnassa
- I. Julkisten palvelujen laatu lähtökunnassa
- J. Julkisten palvelujen saavutettavuus lähtökunnassa
- K. Puolison työpaikan sijainti tulokunnassa
- L. Liikenneyhteydet lähtökunnassa
- M. Perheen ja sukulaisten läheisyys lähtökunnassa
- N. Oman elintason parantaminen
- O. Itsenäistyminen (oman asunnon hankinta)
- P. Halu vaihtaa maisemaa

- Q. Halu muuttaa omaa asuinympäristöä
- R. Leskeksi jääminen
- S. Ero puolisoista
- T. Parisuhteen perustaminen

- 74. Oliko Seinäjoen/Vaasan seudulla olleessa asuinkunnassasi mielestäsi riittävästi kouluttautumisvaihtoehtoja?**
- a) Ei   b) Kyllä   c) En osaa sanoa
- 75. Miten todennäköisenä pidät, että palaat tulevaisuudessa Seinäjoen/Vaasan seudulla sijaitsevaan entiseen asuinkuntaasi?**
- a) Pidän muuttamista epätodennäköisenä
b) Pidän muuttamista todennäköisenä
c) En osaa sanoa
- 76. Minkälaisia palveluita mielestäsi puuttui Seinäjoen/Vaasan seudulla sijaitsevasta entisestä asuinkunnastasi (mainitse kolme keskeisintä palvelua tärkeysjärjestyksessä)?**
- 77. Miten asunto-oloja mielestäsi voitaisiin parantaa Seinäjoen/Vaasan seudulla sijaitsevassa entisessä asuinkunnassasi (mainitse kolme keskeisintä tekijää tärkeysjärjestyksessä)?**
- 78. Mitkä olivat mielestäsi Seinäjoen/Vaasan seudulla sijaitsevan entisen asuinkuntasi vetovoiman heikkoudet (mainitse kolme keskeisintä tekijää tärkeysjärjestyksessä)?**
- 79. Mitkä olivat mielestäsi Seinäjoen/Vaasan seudulla sijaitsevan entisen asuinkuntasi vetovoiman vahvuudet (mainitse kolme keskeisintä tekijää tärkeysjärjestyksessä)?**
- 80. Miten mielestäsi Seinäjoen/Vaasan seudulla sijaitsevan entisen asuinkuntasi vetovoimaa voitaisiin lisätä (mainitse kolme keskeisintä tekijää tärkeysjärjestyksessä)?**
- 81. Arvioi kouluarvosanoin (4–10) Seinäjoen/Vaasan seudulla sijaitsevaa entistä asuinkuntaasi seuraavien tekijöiden suhteen? Arvosana (4–10)**
- A. Harrastusmahdollisuudet
B. Vähittäiskaupan palvelujen laatu
C. Kunnan kehitys
D. Kulttuuritarjonta
E. Internet-yhteyksien saavutettavuus
F. Kirjastopalvelut
G. Ravintolat ja kahvilat
H. Rauhallisuus ja yleinen järjestys

- I. Kunnalliset ympäristöasiat
- J. Kaavoitus ja tonttitarjonta
- K. Kunnallistekniikka
- L. Yleinen viihtyvyys

82. Minkä kouluarvosanan (4-10) antaisit seuraaville tekijöille Seinäjoen/Vaasan seudulla sijaitsevassa entisessä asuinkunnassasi? Arvosana (4–10)

- A. Linja-autoliikenne
- B. Pyörätiet
- C. Ajouradat
- D. Jalankulkuväylät
- E. Junayhteydet
- F. Lentoliikenneyhteydet

83. Miten seuraavat asiat olivat sinun saavutettavissasi Seinäjoen/Vaasan seudulla sijaitsevassa entisessä asuinkunnassasi?

1 Huonosti   2 Kesinkertaisesti   3 Hyvin   4 En osaa sanoa

- A. Koulut
- B. Terveyskeskukset
- C. Päivittäistavarakaupat
- D. Kulttuuritarjonta
- E. Oma työpaikka
- F. Oma opiskelupaikka
- G. Pankkipalvelut
- H. Erikoisliikkeet
- I. Liikuntapaikat
- J. Rautatieasema
- K. Lentoliikenne

Liite 5. Saatekirje.

Hyvä Vastaanottaja,

Siirtolaisuusinstituutin Pohjanmaan aluekeskus tutkii alueellisia muuttoliikkeitä. **Saamassasi kyselykaavakkeessa selvitetään maassa- ja maahanmuuttoa Seinäjoen ja Vaasan alueilla. Tavoitteena on kartoittaa näiden kahden alueen veto- ja työntövoimatekijöitä sekä tarkastella alueellisia eroja suhteessa muuttovirtoihin.** Tässä maahan-, maassa- ja poismuuttajien kokemukset ovat erityisen tärkeitä. Tutkimus toteutetaan 2012–2014 välisenä aikana. Tutkimuksessa ovat mukana Seinäjoen ja Vaasan kaupungit ja saatua tietoa on tarkoitus käyttää kaupunkien kehittämisessä. Postiosoitetietonne on saatu Väestötietojärjestelmästä (Väestörekisterikeskus, PL 70, 00581 HELSINKI).

Toivomme, että voisitte uhrata aikaanne ja vastata mukana olevaan kyselykaavakkeeseen. Vastattuanne voitte laittaa kaavakkeen mukana olevaan kirjekuoreen ja jättää sen postiin: osoite on valmiina kuoreessa ja postimaksu on maksettu. **Toivomme teidän palauttavan kaavakkeen viimeistään 31.10.2012 mennessä.**

Kyselykaavakkeet käsitellään luottamuksellisesti. Vastaukset analysoidaan tilastollisesti. Nimiä tai tunnistettavia tietoja ei sisällytetä tutkimusraporttiin.

Painotamme, että vastaaminen ja tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Toivomme silti teidän voivan uhrata aikaanne tutkimukselle, sillä tiedot auttavat selvittämään, miten alueiden vetovoimaa voitaisiin tulevaisuudessa kehittää ja parantaa. Vastaaajien kesken arvotaan teatteriliput (2 kpl, joko Vaasan kaupungin teatteri tai Wasa Teatern) tai pääsyliput (2 kpl) Seinäjoen kesän 2013 tapahtumiin.

Tutkimuksen vastuullinen johtaja on FT, dosentti Markku Mattila Siirtolaisuusinstituutin Pohjanmaan aluekeskuksesta (puh. 044–2592 447, e-mail: markku.mattila@utu.fi). Hankkeen tutkija on FM Joonas Sotaniemi (puh. 044–5592 447, e-mail: muuttovirrat@netikka.fi). Dosentti Mattila vastaa mielellään kaikkiin mahdollisiin hanketta koskeviin kysymyksiin.

Tutkimuksen kuluessa on vielä tarkoitus haastatella kyselyyn osallistuneita todennäköisesti keväällä 2013. Mikäli olet halukas osallistumaan kasvokkaiseen haastatteluun, ole hyvä ja täytä oheinen, sitä koskeva erillinen paperi ja palauta se meille joko yhdessä kyselylomakkeen kanssa tai ilman kyselylomaketta. Halukkaiden joukosta valitaan noin 20 henkeä haastatteluun. Heihin otetaan yhteyttä tammikuussa 2013.

Terveisin

Markku Mattila, FT, Dos.
Tutkimuksen vastuullinen johtaja
Siirtolaisuusinstituutti,
Pohjanmaan aluekeskus

Joonas Sotaniemi, FM
Tutkija
Siirtolaisuusinstituutti,
Pohjanmaan aluekeskus

Liite 6. Haastattelusuostumus.

SUOSTUMUS /SAMTYCKE/ CONSENT

Olen halukas osallistumaan **haastateltavaksi** Siirtolaisuusinstituutin Pohjanmaan aluekeskuksen toteuttamaan tutkimukseen ”Eteläisen Pohjanmaan muuttovirrat: Seinäjoki ja Vaasa Muuttoalueina”. Minuun saa ottaa yhteyttä tässä tarkoituksessa.

Jag är villig **att delta i intervjun** med Migrationinstitutet Österbottens regioncenter bedrivande forskning ”Flyttningsströmmar i den södra delen av Österbotten: Seinäjoki och Vasa som flyttområde”. Du kan kontakta mig i detta fall.

I am willing **to take part as an interviewee** to the research project ”Migration flows in southern Ostrobothnia: Seinäjoki and Vaasa as a moving region”. The research project is allowed to contact me in this purpose.

_____

nimi /namn / name

_____

syntymävuosi /födelseår / year of birth

_____

äidinkieli /modersmål / native language

Minua voi haastatella / Jag kan intervjuas / You can interview me:

1. Äidinkielellä / på modersmål / in native language

2. Jollain muulla kielellä, millä? _____

På andra språk, vad? _____

In other language, which? _____

_____

postiosoite / postadress / postal address

_____

puhelin / telefonnummer / telephone number

_____

e-mail / e-mail / e-mail

_____

paikka ja aika / tid och plats / place and date

_____

nimikirjoitus / namnteckning / signature

Palauta suostumus yhdessä kyselylomakkeen kanssa.

Returnera samtycke med frågeformulär.

You can return this consent with the questionnaire

Liite 7. Teemahaastattelurunko.

1. Asuminen ja asuinympäristö kunnassa?

- Vuokra-asuminen, tontit, omakotitalot, hintataso?
- Haastateltavan asumishistoria?

2. Työ, opiskelu ja vapaa-aika?

- Alueen työllisyys ja työnäkymät / haastateltavan työtilanne ja -historia?
- Työmatkat?
- Vapaa-ajanviettoon liittyvät mahdollisuudet kunnassa?

3. Sosiaaliset suhteet ja verkostot

- Perhe, sukulaiset, parisuhde ja ystävät?
- Sitoutuminen ja sidokset (esim. paluumuutto ja kotiseutu) kuntaan?
- Viihtyvyyys ja sopeutuminen?

4. Liikkuminen ja liikkuvuus?

- Miten liikkuvuutta voitaisiin parantaa?
- Millä toimenpiteillä julkista liikennettä ja liikenneyhteyksiä voitaisiin parantaa?
- Palveluiden saavutettavuus ja laatu. Miten niitä voitaisiin parantaa?

5. Alueiden veto- ja työntövoimatekijät?

- Omat muuttosyyt? Miksi ihmiset muuttavat alueelle tai sieltä pois?
- Vetovoiman vahvuudet ja heikkoudet?
- Ihmisten mentaliteetti ja asenne kunnassa yleisesti sekä suhteessa uusiin asukkaisiin?
- Miten aluetta voitaisiin kehittää?
- Miten alueelle voitaisiin houkutella enemmän asukkaita?
- Miksi Seinäjoki on vetovoimaisempi kuin Vaasa?
Miksi Vaasa on vetovoimaisempi kuin Seinäjoki?
- Vertaile Seinäjokea ja Vaasaa keskenään (hyvät ja huonot puolet, mahdolliset mielikuvat)?

6. Tulevaisuus ja kunnan markkinointi sekä imago?

- Minkälaisena käsität kunnan tulevaisuuden yleisesti, minkälaisena käsität oman tulevaisuutesi kunnassa?
- Millä toimenpiteillä kunnan imago voitaisiin parantaa?
- Miten kuntaa voitaisiin markkinoida paremmin?
(esim. matkailu, asuminen, teollisuus ja elinkeino, tapahtumat ja kulttuuri sekä luonto)
- Alueellinen kilpailukyky (miten se ilmenee, miten voidaan parantaa)?
- Tulisiko kuntien tehdä enemmän yhteistyötä alueellisen vetovoiman ja kilpailukyvyn parantamiseksi

Joonas Sotaniemi & Markku Mattila

Olen palannut kotiseudulle jäädäkseni

Seinäjoen ja Vaasan muuttoliikkeet

Nykyistä maailmaamme leimaa liikkuvuus. Yhä kasvava maan sisäinen muuttoliike on yksi liikkeessä olevan yhteiskunnan ilmentymä. Ihmiset tulevat ja ihmiset lähtevät, asuinpaikat vaihtuvat. Eteläisellä Pohjanmaalla muuttovirrat seuraavat alueen suurimpien kaupunkien, Seinäjoen ja Vaasan, vetovoimaa.

Seinäjoki ja Vaasa ovat väestöltään saman kokoisia kaupunkeja. Ne sijaitsevat suhteellisen lähellä toisiaan. Niillä on kuitenkin keskinäisiä eroavaisuuksia, jotka heijastuvat myös muuttoliikkeeseen. Vaasa on vanha hallinnon ja kaupan keskus. Seinäjoki on kaupunkina paljon nuorempi. Vaasa on merellinen ja ruotsinkielinen, Seinäjoki taas sisämainen ja suomenkielinen. Vaasan syke on kansainvälinen, Seinäjoki juurevan kotimainen. Miten nämä eroavaisuudet heijastuvat kaupunkien muuttoliikkeessä?

Käsittelyssä on Seinäjoen ja Vaasan asema ja vetovoima eteläisen Pohjanmaan keskuksina. Mistä maan sisäiset muuttovirrat tulevat ja minne ne menevät? Millaiset ihmiset muuttavat? Mitkä ovat muuttamisen motiivit? Mikä näissä kaupungeissa vetää muuttajia? Entä mikä työntää heitä muuttamaan muualle? Ja miten näiden kaupunkien vetovoimaa voitaisiin parantaa?

